

SPRAWOZDANIE

**Okręgowego Inspektora Pracy
z działalności
Okręgowego Inspektoratu Pracy
w Szczecinie w 2023 roku**

Szanowni Państwo,

Sprawozdanie z działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie zawiera informacje i dane o wszystkich działaniach kontrolno-nadzorczych oraz prewencyjnych, edukacyjnych i informacyjnych realizowanych przez pracowników Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie w roku 2023.

Rok 2023 był kolejnym rokiem wyzwań, z którymi zmierzyć się musieli wszyscy uczestnicy rynku pracy. Wiele zmian w przepisach prawa pracy rodziło wątpliwości zarówno wśród pracodawców jak i pracowników. W związku z tym, Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie stał przed zadaniem podjęcia szerokich działań edukacyjnych, prewencyjnych, a także włączenia do harmonogramu działania całkiem nowych tematów kontroli. Wciąż również mierzymy się z trwającą wojną na terenie Ukrainy i napływem coraz większej liczby jej obywateli celem podjęcia pracy zarobkowej.

Z dużą satysfakcją informuję, że wszystkie cele strategii Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie zostały w 2023 r. zrealizowane. Wzmocniony nadzór nad podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie inwestycji o znaczeniu strategicznym dla państwa i regionu przyniósł wymierne i znaczące efekty, w tym w zakresie poprawy bezpieczeństwa pracy oraz prewencji wypadkowej. W zakresie prewencyjno-promocyjnym koncentrowaliśmy się na dotarciu z profesjonalną wiedzą z zakresu prawa pracy i przepisów bhp do szerokiej grupy odbiorców działających na rynku pracy oraz krzewieniu kultury bezpieczeństwa. Dobra współpraca z partnerami społecznymi, środowiskiem akademickim i mediami, polegająca przede wszystkim na bieżącej wymianie informacji, merytorycznym wsparciu, dedykowanych im szkoleniach również przyniosła spodziewane efekty. Na szczególną uwagę zasługuje zapoczątkowany cykl dyżurów eksperckich w małych miejscowościach, co z pewnością przyczyni się do szerzenia wiedzy na szerszą skalę oraz pozwoli na zwiększenie dostępności naszych ekspertów z dziedziny prawa pracy.

W 2023 r. inspektorzy pracy przeprowadzili 2827 kontroli, w trakcie których sprawdzali przestrzeganie przez pracodawców i przedsiębiorców przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy. Podkreślić należy, że w dużej mierze były to kontrole związane z badaniem skarg, które dotyczyły przede wszystkim nieprawidłowości w zakresie wypłacania wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy. Ze względu na obszerne nowelizacje Kodeksu pracy niezwykle rangę miało poradnictwo prawne i działania informacyjne. Staraliśmy się służyć rzetelną informacją i profesjonalnymi poradami prawnymi, docierając do jak najszerszego kręgu odbiorców.

Dziękuję pracownikom Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie za ich zaangażowanie w realizację zadań i wysoki stopień społecznej wrażliwości. Dziękuję partnerom społecznym: organizacjom związkowym i organizacjom zrzeszającym pracodawców, w tym rzemieślników, a także instytucjom, urzędom i innym podmiotom, które współpracowały z nami przy realizacji naszych zadań. Dziękuję również tym wszystkim pracodawcom i przedsiębiorcom, którzy prowadzą swoją działalność przestrzegając zasad i przepisów prawa pracy. Dzięki wspólnej i odpowiedzialnej pracy udało nam się podejmować działania, pozwalające chronić życie i zdrowie wszystkich uczestników rynku pracy. Mamy nadzieję, że rok 2024 przyniesie pokój na świecie i praca będzie mogła się odbywać w normalnych, godnych i bezpiecznych warunkach.

Ponadto jest mi niezmiernie miło poinformować, że 3 stycznia 2024 r. przypada 105 rocznica powstania Państwowej Inspekcji Pracy, a obchody tej rocznicy, która została objęta patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, będą realizowane w różnorodnej formie przez cały 2024 rok.

Okręgowy Inspektor Pracy

Końrad Pachciarek

MISJA PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI PRACY

„Misją Urzędu jest skuteczne egzekwowanie przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, poprzez efektywne i ukierunkowane kontrole oraz działania prewencyjne, zmierzające do zwiększenia poszanowania prawa pracy i eliminowania zagrożeń wypadkowych.”

Spis treści

1 WPROWADZENIE	3
2 DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA I PREWENCYJNA - INFORMACJE OGÓLNE	11
3 WYPADKI PRZY PRACY.....	19
3.1. BADANIE OKOLICZNOŚCI I PRZYCZYŃ WYPADKÓW PRZY PRACY	21
4 DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO-NADZORCZA.....	25
4.1. BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY	27
4.1.1. Strategia kontroli dla sektora budowlanego przy wykonywaniu robót budowlanych - kontrole szczegółowe.....	27
4.1.2. Kontrole przestrzegania przepisów bhp podczas usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych i przemysłowych	33
4.1.3. Zagrożenia o charakterze publicznym	33
4.1.4. Kontrole prac przy budowie infrastruktury kolejowej.....	34
4.1.5. Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac spawalniczych	35
4.1.6. Kontrole wyrobów w zakresie oceny ich zgodności z wymaganiami zasadniczymi ..	36
4.1.7. Przestrzeganie przepisów ustawy o produktach biobójczych	38
4.1.8. Kontrole dotyczące tematyki REACH i CLP	38
4.1.9. Kontrole wynikające z ustawy Prawo energetyczne - w zakresie paliw ciekłych	39
4.1.10. Przestrzeganie przepisów dotyczących obsługi wózków jezdniowych z napędem silnikowym	41
4.1.11. Bezpieczeństwo w zakładach o wysokiej skali zagrożeń.....	42
4.1.12. Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach zatrudniających pracowników w warunkach mikroklimatu gorącego oraz mikroklimatu zimnego.....	44
4.1.13. Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach, w których występuje narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	45
4.1.14. Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach komunalnych przy stosowaniu środków chemicznych do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków.....	46
4.1.15. Przestrzeganie przepisów ustawy o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych	46
4.1.16. Bezpieczeństwo w leśnictwie	47
4.1.17. Bezpieczeństwo i higiena pracy oraz legalność zatrudnienia w przedsiębiorstwach rolnych.....	47
4.1.18. Bezpieczeństwo i higiena pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem pracowników na hałas i drgania mechaniczne	48
4.1.19. Bezpieczeństwo i higiena pracy dotycząca organizacji pracy w miejscach, gdzie może wystąpić atmosfera wybuchowa.....	50
4.1.20. Ekspozycja pracowników na niebezpieczne i szkodliwe dla zdrowia czynniki chemiczne w środowisku pracy	51
4.1.21. Kontrola warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków życia marynarzy przy eksploatacji morskich jednostek pływających.....	52
4.1.22. Kontrola warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwach żeglugi śródlądowej	52
4.1.23. Warunki pracy w przedsiębiorstwach gospodarki morskiej - kontrola warunków bezpieczeństwa i higieny pracy przy budowie, przebudowie i remontach jednostek pływających	53
4.1.24. Warunki pracy w przedsiębiorstwach gospodarki morskiej - kontrola przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w trakcie przeładunków w portach morskich celem zmniejszenia istniejących zagrożeń.....	54

4.1.25. Bezpieczeństwo pracy przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych	55
4.1.26. Kontrola poprawności danych zawartych w druku ZUS IWA składanym w celu ustalenia wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe dla danego płatnika	57
4.2. KONTROLE WYBRANYCH ZAGADNIEŃ BHP I PRAWA PRACY.....	59
4.2.1. Pierwsza kontrola	59
4.2.2. Rekontrole pracodawców po pierwszej kontroli	61
4.2.3. Przestrzeganie przepisów dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych	62
4.2.4. Przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy w kopalniach odkrytych.....	63
4.2.5. Kontrole w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia w zakładach wytwarzających wyroby mleczarskie	64
4.2.6. Opieka zdrowotna	64
4.2.7. Kontrole placówek handlowych	65
4.3. PRAWNA OCHRONA PRACY	68
4.3.1. Przestrzeganie przepisów dotyczących zatrudnienia młodocianych oraz zatrudnienia dzieci do lat 16.....	68
4.3.2. Egzekwowanie przestrzegania przepisów dot. czasu prowadzenia pojazdu, przerw i czasu odpoczynku (działania w ramach krajowej strategii kontroli) oraz czasu pracy kierowców	69
4.3.3. Czas pracy oraz wypłata wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy	69
4.3.4. Emerytury pomostowe	70
4.3.4. Kontrola prawidłowości zatrudniania na podstawie umów cywilnoprawnych.....	70
4.3.5. Praca zdalna.....	71
4.3.6. Przestrzeganie przepisów dot. pracowniczych planów kapitałowych.....	72
4.3.7. Przestrzeganie przepisów o czasie pracy.....	73
4.3.8. Edukacja.....	74
4.3.9. Strategia kontroli i działań prewencyjnych dla sektora budowlanego – kontrole przedsiębiorców w zakresie prawnej ochrony pracy i legalności zatrudnienia	75
4.4. LEGALNOŚĆ ZATRUDNIENIA	77
4.4.1. Kontrole legalności zatrudnienia obywateli polskich.....	77
4.4.2. Kontrole legalności zatrudnienia cudzoziemców.....	78
4.4.3. Kontrole agencji zatrudnienia oraz przestrzegania przepisów prawa wobec pracowników tymczasowych	80
4.4.4. Delegowanie pracowników z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach świadczenia usług oraz delegowanie pracowników na terytorium RP	81
4.5. ZADANIA WŁASNE OKRĘGOWEGO INSPEKTORATU PRACY.....	83
4.5.1. Kontrole w pasie nadmorskim	83
5 DZIAŁANIA PREWENCYJNE I PROMOCYJNE	85
5.1. PROGRAMY PREWENCYJNE	87
5.2. KONKURSY	90
5.3. UROCZYSTE PODSUMOWANIE PROGRAMÓW PREWENCYJNYCH I KONKURSÓW	92
5.4. DYŻURY EKSPERCKIE.....	92
6 PODSUMOWANIE	95
7 ZAŁĄCZNIKI	103
SPIS WYKRESÓW.....	106

1

WPROWADZENIE

Państwowa Inspekcja Pracy jest organem powołanym do sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej w zakresie określonym w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 97).

Państwowa Inspekcja Pracy podlega Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej. Nadzór nad Państwową Inspekcją Pracy sprawuje Rada Ochrony Pracy, powoływana przez Marszałka Sejmu RP. Strukturę organizacyjną Państwowej Inspekcji Pracy tworzą Główny Inspektorat Pracy i 16 okręgowych inspektoratów pracy oraz Ośrodek Szkolenia we Wrocławiu.

Kontroli Państwowej Inspekcji Pracy podlegają:

- pracodawcy, a w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz kontroli legalności zatrudnienia także niebędący pracodawcami przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne, na rzecz których jest świadczona praca przez osoby fizyczne, w tym przez osoby wykonujące na własny rachunek działalność gospodarczą, bez względu na podstawę świadczenia tej pracy;
- podmioty świadczące usługi pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej;
- agencje pośrednictwa pracy;
- pracodawcy delegujący pracowników na terytorium RP;
- przewoźnicy drogowi delegujący kierowców na terytorium RP albo z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz kierowcy delegowani na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie określonym w ustawie z dnia 28 lipca 2023 r. o delegowaniu kierowców w transporcie drogowym;
- przewoźnicy drogowi z państwa trzeciego delegujący kierowców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz kierowcy delegowani na terytorium RP z państwa trzeciego, w zakresie określonym w ustawie z dnia 28 lipca 2023 r. o delegowaniu kierowców w transporcie drogowym;
- przedsiębiorcy albo inne jednostki organizacyjne, na rzecz których w ramach prowadzonej przez te podmioty działalności jest wykonywane zlecenie lub są świadczone usługi przez przyjmującego zlecenie lub świadczącego usługi – w zakresie wypłacania takim osobom wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej;
- podmioty zatrudniające, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych - w zakresie obowiązków wynikających z przepisów tej ustawy.

Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy:

- nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów dotyczących stosunku pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, czasu pracy, urlopów, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, zatrudniania młodocianych i osób niepełnosprawnych;
- kontrola legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, wykonywania działalności oraz kontrola przestrzegania obowiązku: informowania powiatowych urzędów pracy przez bezrobotnych o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności; opłacania składek na Fundusz Pracy, dokonania wpisu do rejestru agencji zatrudnienia, której prowadzenie jest uzależnione od uzyskania wpisu do tego rejestru i prowadzenia agencji zatrudnienia zgodnie z warunkami określonymi w odrębnych przepisach;

- kontrola prowadzenia działalności przez podmioty, kierujące osoby w celu nabywania umiejętności praktycznych, w tym odbywania praktyk absolwenckich, praktyk lub stażu zawodowego, niebędących zatrudnieniem lub inną pracą zarobkową, zgodnie z warunkami określonymi w odrębnych przepisach;
- kontrola legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców;
- kontrola spełniania przez wyroby przeznaczone do stosowania u pracodawców wymagań lub kontrola w zakresie stwarzania przez wyroby zagrożenia, w rozumieniu przepisów o ocenie zgodności oraz prowadzenie postępowań w sprawie takich wyrobów, a także kontrola wyrobów wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku pod względem spełniania przez nie zasadniczych lub innych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, określonych w odrębnych przepisach;
- nadzór nad spełnianiem przez pracodawców obowiązków określonych w art. 35 oraz art. 37 ust. 5 i 6 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, a także nadzór nad przestrzeganiem warunków stosowania substancji określonych przez Europejską Agencję Chemikaliów, w zakresie swoich kompetencji;
- podejmowanie działań polegających na zapobieganiu i ograniczaniu zagrożeń w środowisku pracy, a w szczególności: badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz kontrola stosowania środków zapobiegających tym wypadkom; analizowanie przyczyn chorób zawodowych oraz kontrola stosowania środków zapobiegających tym chorobom; inicjowanie prac badawczych w dziedzinie przestrzegania prawa pracy, a w szczególności bezpieczeństwa i higieny pracy;
- inicjowanie przedsięwzięć w sprawach ochrony pracy w rolnictwie indywidualnym; - udzielanie porad służących ograniczaniu zagrożeń dla życia i zdrowia pracowników, a także w zakresie przestrzegania prawa pracy,
- podejmowanie działań prewencyjnych i promocyjnych zmierzających do zapewnienia przestrzegania prawa pracy;
- współdziałanie z organami ochrony środowiska w zakresie kontroli przestrzegania przez pracodawców przepisów o przeciwdziałaniu zagrożeniom dla środowiska;
- kontrola przestrzegania wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy, o których mowa w odrębnej ustawie o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych oraz określonych w zezwoleniach na prowadzenie zakładów inżynierii genetycznej i z godach na zamknięte użycie mikroorganizmów genetycznie zmodyfikowanych, w zakresie określonym w odrębnych przepisach;
- kontrola wykazu stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, oraz kontrola ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 41 ust. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych;
- opiniowanie projektów aktów prawnych z zakresu prawa pracy;
- prawo wnoszenia powództw, a za zgodą osoby zainteresowanej uczestnictwo w postępowaniu przed sądem pracy, w sprawach o ustalenie istnienia stosunku pracy;
- wydawanie i cofanie zezwoleń na pracę dzieci;

- wykonywanie zadań określonych w odrębnej ustawie o delegowaniu pracowników w ramach świadczenia usług;
 - udzielanie porad w celu wspierania równego traktowania obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i państw członkowskich Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, którzy korzystają z prawa do swobodnego przepływu pracowników oraz członków ich rodzin w zakresie: dostępu do zatrudnienia; warunków zatrudnienia i pracy, w szczególności w odniesieniu do wynagrodzenia, rozwiązania umowy, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz, w przypadku utraty pracy, powrotu do pracy lub ponownego zatrudnienia; dostępu do przywilejów socjalnych i podatkowych; zasad członkostwa w związkach zawodowych oraz korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego do przedstawicielstw pracowniczych, w tym organów związków zawodowych i rad pracowników; dostępu do szkoleń; dostępu do zasobów mieszkaniowych; dostępu do kształcenia, nauki zawodu oraz szkolenia zawodowego dla dzieci pracowników; pomocy udzielanej przez urzędy pracy;
 - wykonywanie zadań określonych w ustawie z dnia 28 lipca 2023 r. o delegowaniu kierowców w transporcie drogowym;
 - ściganie wykroczeń, o których mowa w art. 106 - 108 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych, oraz udział w postępowaniu w sprawach dotyczących tych wykroczeń w charakterze oskarżyciela publicznego;
 - ściganie wykroczeń przeciwko prawom pracownika określonych w Kodeksie pracy, w przepisach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, a także innych wykroczeń, gdy ustawy tak stanowią oraz udział w postępowaniu w tych sprawach w charakterze oskarżyciela publicznego;
 - kontrola spełniania obowiązków określonych w prawie energetycznym, w zakresie: posiadania koncesji, wpisu do rejestru i zgłoszenia do Prezesa URE infrastruktury paliw ciekłych oraz spełnienia wymogu: prowadzenia sprzedaży, świadczenia usług magazynowania lub przeladunku, a także przesyłania lub dystrybucji paliw ciekłych;
 - kontrola wypłacania wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z przepisami ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę;
 - kontrola przestrzegania przepisów ustawy z 10.01.2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni, w zakresie powierzania pracownikowi lub zatrudnionemu wykonywania pracy w handlu lub wykonywania czynności związanych z handlem w placówkach handlowych;
 - kontrola spełniania obowiązków wynikających z ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych, w szczególności obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK i umów o zarządzanie PPK, dokonywania wpłat do PPK;
 - podejmowanie działań w zakresie prowadzenia badań i pomiarów oraz analizowania zagrożeń powodowanych przez czynniki szkodliwe i uciążliwe w środowisku pracy;
 - wykonywanie innych zadań określonych w ustawie i przepisach szczególnych.
- Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy ponadto nadzór i kontrola zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy:
- osobom fizycznym wykonującym pracę na innej podstawie niż stosunek pracy oraz osobom wykonującym na własny rachunek działalność gospodarczą w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę lub przedsiębiorcę niebędącego pracodawcą, na rzecz którego taka praca jest świadczona;

- przez podmioty organizujące pracę wykonywaną przez osoby fizyczne na innej podstawie niż stosunek pracy, w ramach prac społecznie użytecznych;
- osobom przebywającym w zakładach karnych i zakładach poprawczych, wykonującym pracę, a także żołnierzom w służbie czynnej, wykonującym powierzone im prace.
- na zajęciach odbywanych na rzecz pracodawców na ich terenie przez studentów i uczniów niebędących pracownikami.

Realizacja tych zadań jest możliwa, poprzez nakazanie:

- usunięcia stwierdzonych uchybień w ustalonym terminie w przypadku, gdy naruszenie dotyczy przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
- wstrzymania prac lub działalności, gdy naruszenie powoduje bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia pracowników lub innych osób wykonujących te prace lub prowadzących działalność, nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu;
- skierowania do innych prac pracowników lub innych osób dopuszczonych do pracy wbrew obowiązującym przepisom przy pracach wzbronionych, szkodliwych lub niebezpiecznych albo pracowników lub innych osób dopuszczonych do pracy przy pracach niebezpiecznych, jeżeli pracownicy ci lub osoby nie posiadają odpowiednich kwalifikacji, nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu;
- wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń w sytuacji, gdy ich eksploatacja powoduje bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu;
- zakazania wykonywania pracy lub prowadzenia działalności w miejscach, w których stan warunków pracy stanowi bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu;
- zaprzestania prowadzenia działalności, bądź działalności określonego rodzaju w przypadku stwierdzenia, że stan bezpieczeństwa i higieny pracy zagraża życiu lub zdrowiu pracowników lub osób fizycznych wykonujących pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym osób wykonujących na własny rachunek działalność gospodarczą;
- ustalenia, w określonym terminie, okoliczności i przyczyn wypadku;
- wykonania badań i pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy w przypadku naruszenia trybu, metod, rodzaju lub częstotliwości wykonania tych badań i pomiarów lub konieczności stwierdzenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach;
- wypłacenia przez pracodawcę należnego wynagrodzenia za pracę, a także innego świadczenia przysługującego pracownikowi, nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu;
- umieszczenia pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze;

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Pracy są uprawnione do skierowania wystąpienia lub wydania polecenia:

- w sprawie wypłacenia wynagrodzenia w wysokości wynikającej z wysokości minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10.10.2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę;
- w sprawie usunięcia innych stwierdzonych naruszeń, a także wyciągnięcia konsekwencji w stosunku do osób winnych.

Realizację zadań wspiera, m.in. nieodpłatny dostęp do danych zgromadzonych:

- w Centralnym Rejestrze Podmiotów;
- Krajowej Ewidencji Podatników;
- w rejestrze podatników VAT;
- w rejestrze podmiotów (REGON) prowadzonym przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego;
- przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na koncie ubezpieczonego i koncie płatnika składek, a także danych o wypadkach przy pracy;
- w systemie RCI PESEL;
- w rejestrze bezrobotnych;
- w Krajowym Rejestrze Sądowym;
- w Krajowym Rejestrze Karnym.

Państwowa Inspekcja Pracy ma prawo występować do organów administracji publicznej, w tym naczelników urzędów skarbowych i dyrektorów izb administracji skarbowej, a także Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz innych właściwych podmiotów z wnioskiem o udzielenie informacji niezbędnych do udzielenia porad, w celu wspierania równego traktowania obywateli państw członkowskich UE i EFTA. W razie uzasadnionej potrzeby oraz w celu zapewnienia bezpieczeństwa kontrolującym, organy Policji są obowiązane, na wniosek inspektora pracy, do udzielenia stosownej pomocy.

Państwowa Inspekcja Pracy przy realizacji zadań współdziała ze związkami zawodowymi, organizacjami pracodawców, organami samorządu załogi, radami pracowników, społeczną inspekcją pracy, publicznymi służbami zatrudnienia w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania oraz z organami administracji państwowej, w szczególności z organami nadzoru i kontroli nad warunkami pracy oraz naczelnikami urzędów skarbowych, a także z Policją, Strażą Graniczną, Służbą Celną, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i organami samorządu terytorialnego.

Państwowa Inspekcja Pracy może, na wniosek związków zawodowych, prowadzić szkolenie i instruktaż oraz udzielać pomocy w szkoleniu społecznych inspektorów pracy, a także podejmować działania na rzecz doskonalenia i zwiększenia skuteczności działania społecznej inspekcji pracy.

Okręgowy Inspektorat Pracy z siedzibą w Szczecinie wraz z Oddziałem w Koszalinie obejmują swoją działalnością obszar województwa zachodniopomorskiego. Okręgowy Inspektor Pracy kieruje działalnością Okręgowego Inspektoratu Pracy oraz nadzoruje i koordynuje pracę działających na terenie jego właściwości inspektorów pracy. Zadania swoje wykonuje przy pomocy zastępców.

2

DZIAŁALNOŚĆ
KONTROLNA
I PREWENCYJNA -
INFORMACJE OGÓLNE

W 2023 roku inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie przeprowadzili łącznie **2 827** kontroli w 2 316 podmiotach gospodarczych, w których pracę świadczyło **143 197** osób. Kontrolujący uczestniczyli łącznie w 334 kontrolach zbiorowych oraz 10 kontrolach hybrydowych. Kontrolami objęto **119 188** osób zatrudnionych w ramach stosunku pracy, **18 434** osoby świadczące pracę w oparciu o umowy cywilnoprawne, a także **15 446** cudzoziemców. Stan bezpieczeństwa i higieny pracy sprawdzano w 1 894 przypadkach, prawną ochronę pracy analizowano w 1 778 podmiotach, natomiast legalność zatrudnienia - w 1 239 sprawach. Inspektorzy pracy spędzili w zakładach pracy łącznie 6 426 dni.

W wyniku przeprowadzonych w 2023 roku kontroli wydano łącznie **7 332** decyzje nakazowe, w tym **147** decyzji zobowiązujących do wypłaty wynagrodzeń lub innych świadczeń ze stosunku pracy oraz **4 373** decyzje pisemne i **2 959** decyzji ustnych. W przypadkach bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia oraz w związku ze stwierdzeniem wykonywania prac szkodliwych i niebezpiecznych lub wzbronionych wydano **219** decyzji wstrzymania prac, **68** decyzji skierowania pracowników do innych prac, **22** decyzje zakazujące wykonywania prac oraz **395** decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń.

W roku 2023 inspektorzy pracy wydali **147** decyzji nakazujących wypłatę należności ze stosunku pracy na kwotę **1 972 173** zł. Pracodawcy zrealizowali 62 decyzje płatnicze, wypłacając 327 pracownikom należności na kwotę 1 400 507 zł.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych inspektorzy pracy ponadto skierowali do pracodawców **581** poleceń dotyczących m.in. wypłacenia wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy na kwotę **672 165** zł dla 237 pracowników.

W związku ze stwierdzeniem w toku kontroli innych naruszeń niż wymienione w art. 11 pkt 1 - 8 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy, kierowane były wystąpienia o usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. W 2023 roku inspektorzy pracy skierowali do pracodawców **1 982** wystąpienia zawierające **10 182** wnioski i zalecenia. Ustalono, że zobowiązani zrealizowali łącznie 6 389 zaleceń ujętych w wystąpieniach.

W wyniku kontroli przestrzegania przepisów o czasie pracy kierowców wydano **34** decyzje administracyjne o nałożeniu kar pieniężnych na łączną kwotę **86 050** zł.

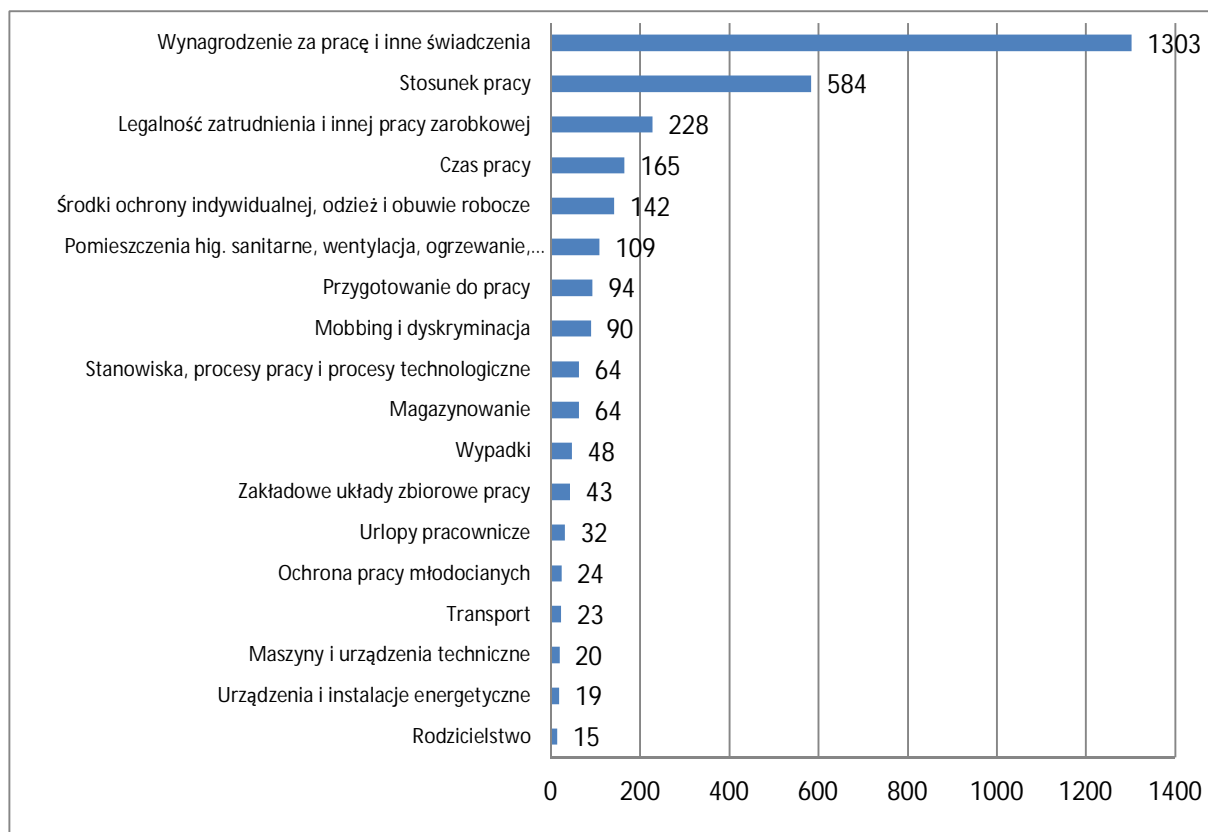
Niewykonanie przez pracodawców obowiązków z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wypłaty należnego wynagrodzenia za pracę, a także innego świadczenia przysługującego pracownikowi, nakładanych w drodze decyzji organów Państwowej Inspekcji Pracy spowodowało skierowanie **43** upomnień z pouczeniem, że w przypadku niewykonania obowiązków ujętych w upomnieniu zostanie wszczęte postępowanie egzekucyjne. W 2023 r., z uwagi na dalsze uchylanie się od wykonania decyzji administracyjnych, wszczęto **7** postępowań egzekucyjnych, przewidzianych dla egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym i wystawiono **6** tytułów wykonawczych. W 2023 r. nałożonych zostało **7** grzywnien w celu przymuszenia w łącznej wysokości **13 500** zł. Do naczelników urzędów skarbowych przekazano **9** tytułów wykonawczych w celu wszczęcia egzekucji należności pieniężnych w łącznej kwocie: **18 500** zł.

Pracodawcy wnieśli w 2023 roku do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie **2** skargi na orzeczenia Okręgowego Inspektora Pracy, w tym 1 skargę na decyzję i 1 skargę na postanowienie. Skarga na decyzję nie została rozpatrzona, a skarga na postanowienie została umorzona z przyczyn formalnych. Wojewódzki Sąd Administracyjny w 2023 r. oddalił 1 skargę pracodawcy wniesioną w latach ubiegłych.

W 2023 roku zarówno pracodawcy jak i Okręgowy Inspektor Pracy nie wnieśli skarg kasacyjnych do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Ponadto w 2023 r. NSA rozpoznał 2 skargi kasacyjne pracodawców od wyroków WSA wniesionych w latach

ubiegłych. NSA oddalił skargę kasacyjną wniesioną w sprawie zapewnienia na 5 stanowiskach zsykowych, na hali wyładunku odpadów, zabezpieczeń eliminujących możliwość upadku osób z wysokości do bunkra odpadów podczas prac porządkowych na tych stanowiskach. NSA oddalił również skargę kasacyjną pracodawcy wniesioną w sprawie zapewnienia pracownikom wykonującym pracę w chłodni i mroźni na terenie marketu - kurtek (chroniących ciało i głowę przed niskimi temperaturami) oraz zapewnienia odzieży roboczej pracownikom marketu wykonującym pracę na skontrolowanych stanowiskach pracy. NSA podzielił stanowisko Okręgowego Inspektora Pracy w sprawie konieczności zapewnienia pracownikom środków ochrony indywidualnej oraz odzieży roboczej. W 2023 r. NSA **uwzględnił skargę** kasacyjną Okręgowego Inspektora Pracy od wyroku WSA w sprawie nakazania umieszczenia pracownika w ewidencji pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie w 2023 r. wpłynęły **2 742** skargi, więcej o 67 niż w 2022 roku. Badając zagadnienia zgłoszone w skargach przeprowadzono 1 522 kontrole. Od kilku lat na stałym, wysokim poziomie utrzymują się skargi dotyczące niewypłacenia lub bezpodstawnego obniżenia wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych ze stosunkiem pracy, a także skargi wskazujące na nieprawidłowości w obrębie stosunku pracy. W mniejszym stopniu zgłaszane przez skarżących problemy dotyczyły legalności zatrudnienia, czasu pracy, obiektów czy pomieszczeń pracy oraz zagadnień związanych z ogrzewaniem czy wentylacją pomieszczeń. Problem dyskryminacji i mobbingu podnoszono w 90 skargach. Najwięcej skarg zgłoszili pracownicy - 861 oraz byli pracownicy - 620. Na stałym, dość wysokim poziomie odnotowano wpływ skarg anonimowych - 555. W 2023 roku 418 skarg zgłoszili cudzoziemcy, z czego najwięcej obywatele Ukrainy - 332. Organizacje związkowe wniosły 51 wniosków o przeprowadzenie kontroli.

Wykres 1. Problemy najczęściej zgłaszane w skargach (według tematów).

Ze wszystkich rozpatrzonych skarg, patrząc na zgłaszane przedmioty skarg – 1 269 uznano za w pełni zasadne, a 995 uznano za bezzasadne. W pozostałym zakresie przedmiot skargi był niemożliwy do ustalenia przez inspektorów pracy.

Ważną grupą skarg, z punktu widzenia roli jaką spełniają te organizacje w zakładzie pracy, były wnioski o przeprowadzenie kontroli złożone przez związki zawodowe. W 2023 roku do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie wpłynęło **51** skarg złożonych przez organizacje związkowe. 25 skarg złożyła NSZZ „Solidarność”, 3 skargi NSZZ „Solidarność 80”, 2 skargi wniósł Ogólnopolski Związek Zawodowy Pielęgniarek i Położnych. 19 skarg stanowiły skargi zgłoszone przez inne organizacje związkowe.

W roku 2023 do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie zgłoszono **244** wypadki, w tym **14** zbiorowych oraz **1** wydarzenie potencjalnie wypadkowe. W zgłoszonych wypadkach poszkodowanych zostało 260 osób. Śmierć poniosły **34** osoby, 42 osoby doznały ciężkich obrażeń ciała, obrażenia 184 osób uznano za lekkie. Zgłoszenia 17 wydarzeń dotyczyły tzw. nagłych wypadków medycznych (zawały serca, udary), w wyniku których 13 osób poniosło śmierć, a 3 osoby doznały ciężkich obrażeń ciała. 9 zgłoszeń dotyczyło wypadków komunikacyjnych, w których obrażeń doznało 11 osób, w tym 2 osoby poniosły śmierć, 1 osoba doznała ciężkich obrażeń ciała, a obrażenia 8 osób uznano za lekkie.

W 2023 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Szczecinie przeprowadzono łącznie **33** kontrole w ramach nadzoru rynku w 25 podmiotach, dokonując sprawdzenia przestrzegania przepisów dotyczących systemu oceny zgodności w odniesieniu do **29** wyrobów, w tym: 18 maszyn i 11 środków ochrony indywidualnej. Kontrolami objęto w szczególności maszyny użytkowane w przemyśle przetwórczym, a ze środków ochrony indywidualnej - rękawice ochronne.

Inspektorzy pracy przeprowadzili **410** kontroli z zakresu przestrzegania zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy oraz przestrzegania wypłaty minimalnego wynagrodzenia dla osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych. Zakwestionowano zatrudnienie na podstawie umów cywilnoprawnych w 17 kontrolach. Do 6 przedsiębiorców inspektorzy pracy wystosowali wystąpienia dotyczące przekształcenia umów cywilnoprawnych na umowy o pracę w stosunku do 10 zleceniobiorców. Profilaktyczne wnioski dotyczące zaniechania zatrudniania osób na podstawie umów cywilnoprawnych w warunkach wykonywania pracy charakterystycznych dla stosunku pracy, wystosowano do 8 przedsiębiorców. Skierowano także 9 powództw o ustalenie istnienia stosunku pracy do właściwych sądów pracy.

Ponadto kontrole wykazały, że w większości przedsiębiorcy wypłacili wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż wynikająca z wysokości minimalnej stawki godzinowej, tj. obowiązującej od 01.01.2023 r. - 22,80 zł brutto i kolejno od 01.07.2023 r. - 23,50 zł brutto za godzinę pracy osobom przyjmującym zlecenie lub świadczącym usługi na podstawie umów, o których mowa w art. 734 i art. 750 Kodeksu cywilnego. W toku kontroli, w wyniku wydania poleceń ustnych wyegzekwowano wypłacenie dla 23 zleceniobiorców świadczeń pieniężnych wynikających z minimalnej stawki godzinowej na łączną kwotę **19 455** zł.

W 2023 r. inspektorzy pracy kontrolowali placówki handlowe województwa zachodniopomorskiego w zakresie przestrzegania ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni. Skontrolowano łącznie **44** placówki handlowe. W kontrolowanych podmiotach zatrudnionych było łącznie 124 pracowników, 57 osób wykonywało pracę w ramach umów zlecenia. W związku z przeprowadzonymi kontrolami inspektorzy pracy wydali 17 wniosków. W związku ze stwierdzeniem naruszenia przestrzegania przepisów o ograniczeniu handlu w niedziele

i święta oraz w niektóre inne dni, inspektorzy pracy nałożyli na pracodawców 17 mandatów karnych w łącznej kwocie 18 500 zł i skierowali 2 wnioski do sądu o ukaranie.

W związku z wejściem w życie nowelizacji Kodeksu pracy, w okresie od 07.04.2023 r. do 31.12.2023 r. inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie przeprowadzili **23** kontrole, których celem była ocena stanu przestrzegania przez pracodawców przepisów dotyczących wykonywania pracy w formie zdalnej. W kontrolowanych podmiotach zatrudniano łącznie 16 177 pracowników. Pracę w formie zdalnej wykonywało łącznie 834 pracowników. W 17 podmiotach wykonywana była praca zdalna częściowa. Praca zdalna okazjonalna w wymiarze nieprzekraczającym 24 dni w roku kalendarzowym została objęta kontrolą w 15 podmiotach i dotyczyła 57 pracowników.

Okręgowy Inspektor Pracy w Szczecinie opiniował wnioski w sprawie zgody na zastosowanie oświetlenia wyłącznie elektrycznego w pomieszczeniach stałej pracy oraz na zlokalizowanie pomieszczeń stałej pracy poniżej poziomu terenu. Złożono łącznie **32** wnioski, w tym 16 dotyczących oświetlenia oraz 16 dotyczących usytuowania pomieszczeń poniżej terenu. Wydano **20** opinii pozytywnych i **4** opinie negatywne. Wydano także **8** postanowień stwierdzających brak przesłanek do rozpatrywania wniosków.

Inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. ujawnili **2 529** wykroczeń w tym: 1 427 wykroczeń objęto mandatami, 235 wykroczeń ujęto we wnioskach do sądów, a 867 wskazano w zastosowanych środkach wychowawczych. Wszczęto łącznie **1 158** postępowań w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika. W związku z powyższym podjęto decyzje o:

- sporządzeniu **56** wniosków o ukaranie w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika,
- nałożeniu **605** mandatów karnych na kwotę **715 600** zł,
- zastosowaniu **497** środków wychowawczych.

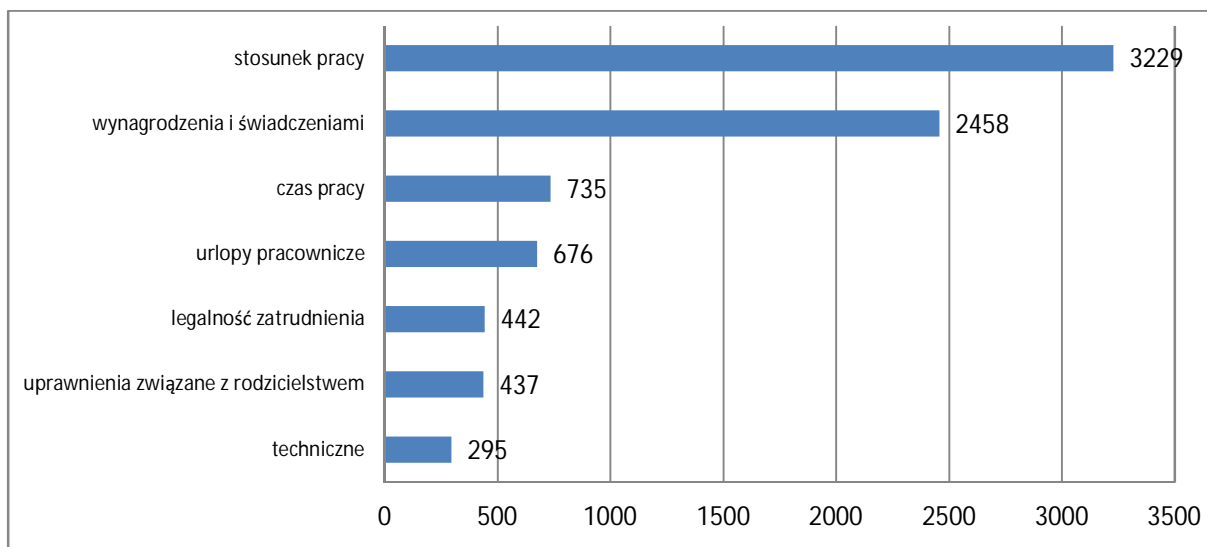
Sądy karne wydały 26 wyroków nakazowych nakładających grzywnę w łącznej kwocie **48 300** zł oraz wydały 2 wyroki w postępowaniu zwykłym, w tym 1 uniewinniający, a 1 orzekający grzywnę w wysokości **2 000** zł. W 2023 r. rozstrzygnięto także sprawy z roku 2022. Wydano 26 wyroków na kwotę **42 500** zł.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. inspektorzy pracy działający w ramach właściwości terytorialnej Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie skierowali do prokuratury **54** zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. W wyniku złożonych pism prokuratura wszczęła 20 postępowań. W stosunku do 5 przypadków odmówiono wszczęcia postępowania, a w przypadku 5 spraw umorzono wszczęte wcześniej postępowanie. Jedno z postępowań zostało zawieszono, a w stosunku do jednego zakończono je skierowaniem do sądu aktu oskarżenia. W 2023 r. zapadł także 1 wyrok.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie w 2023 r. poza działaniami kontrolno - nadzorczymi prowadził także działania prewencyjne, którymi objęto **7 402** osoby uczestniczące w **118** szkoleniach. Zaplanowane programy prewencyjne, edukacyjne, a także większość konkursów zaplanowanych na 2023 r. została zrealizowana.

W okresie 01.01.2023 - 31.12.2023 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Szczecinie udzielono łącznie **11 479** porad osobistych, telefonicznych i pisemnych. Prawie 95% porad stanowiły porady „ustne” - bezpośrednio lub telefoniczne. Porady pisemne udzielone w formie tradycyjnej lub elektronicznej (w liczbie 526 porad) stanowiły zaledwie 5% porad. W powyższym okresie o poradę zwróciło się 4 414 pracowników (w tym 133 pracowników z orzeczoną niepełnosprawnością), 1 574 byłych pracowników, 2 136 osób reprezentujących pracodawcę, 498 cudzoziemców, 56 pracowników służby bhp, 15 społecznych inspektorów

pracy i 38 osób reprezentujących związki zawodowe. Ponadto o poradę zwróciło się 1 167 osób niezwiązanych z żadną z ww. grup. W liczbie wszystkich udzielonych w 2023 r. porad zawiera się 10 687 porad z zakresu prawnej ochrony pracy (93% ogółu) oraz 792 porady z zakresu bhp i pokrewnych (7%).

Wykres 2. Tematyka porad prawnych.

W 2023 roku do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie wpłynęły łącznie **72** wnioski o rejestrację z zakresu zakładowych układów zbiorowych pracy, w tym: 4 wnioski o rejestrację zakładowego układu zbiorowego pracy, 49 wniosków o rejestrację protokołów dodatkowych, 2 wnioski o wpis informacji o zawieszeniu stosowania części układu, 5 wniosków o wpis informacji o wypowiedzeniu układu lub rozwiązaniu go na mocy porozumienia stron, 3 wnioski o wpis informacji o rozwiązaniu/likwidacji organizacji związkowej, 2 wnioski o wpis informacji o odstąpieniu od stosowania układu przez pracodawcę, 5 wniosków o wpis informacji o zmianie siedziby podmiotu, który zawarł układ, 1 wniosek o wpis informacji o wstąpieniu związku zawodowego w prawa strony układu, 1 wypowiedzenie częściowe układu. Ponadto, w 2023 r. rozpatrzono 1 sprawę, która wpłynęła w 2022 r. i dotyczyło to zarejestrowania protokołu dodatkowego do zakładowego układu zbiorowego pracy. Do rejestru zakładowych układów zbiorowych pracy w 2023 r. wpisano ogółem 45 protokołów dodatkowych oraz 19 informacji.

Do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie w okresie 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku wpłynęło także **7** zgłoszeń dotyczących sporów zbiorowych. Zgłoszenia sporów zbiorowych miały miejsce na skutek przedstawienia **6** pracodawcom przez związki zawodowe **12** żądań. Żadne z żądań zgłoszonych pracodawcom przez organizacje związkowe nie było objęte zakresem działania PIP i większość z nich dotyczyła spraw finansowych (żądania podwyżek czy przeszerogowań). Z uwagi na powyższe, organy Państwowej Inspekcji Pracy nie podejmowały w tym przedmiocie czynności kontrolnych. Jednocześnie, w 2023 r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie został powiadomiony o zakończeniu **8** sporów zbiorowych, również z lat ubiegłych.

W 2023 r. do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie wpłynęło **25** wniosków o wydanie zezwoleń na wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dzieci, które nie ukończyły 16 roku życia. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.

Inspektorzy pracy przeprowadzili **16** kontroli na **25** statkach żeglugi śródlądowej. W wyniku kontroli wydano 26 orzeczeń w sprawie dopuszczenia statku do eksploatacji pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym 1 orzeczenie negatywne. Po wydaniu orzeczenia negatywnego, armator po usunięciu nieprawidłowości powodujących niedopuszczenie jednostek do eksploatacji, powtórnie wystąpił o przeprowadzenie kontroli.

W 2023 roku skierowano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych **1** wniosek o podwyższenie składki wypadkowej na ubezpieczenie społeczne o 100 %, w myśl art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W ubiegłym roku Okręgowy Inspektor Pracy w Szczecinie nie podejmował decyzji dotyczących zaprzestania działalności określonego rodzaju.

W zakresie współpracy krajowej realizowanej przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie podjęto działania polegające na:

- udziale w konferencjach i webinarach m.in. z Pracodawcami Pomorza Zachodniego, ze słuchaczami Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego;
- prowadzeniu szkoleń z zakresu prawa pracy i bhp dla przedstawicieli organizacji związkowych, społecznych inspektorów pracy, służb bhp oraz innych grup zawodowych, w tym Lasów Państwowych;
- udziale w targach i giełdach pracy odbywających się na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- dyżurach eksperckich pracowników Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie;
- szkoleniach i webinarach przeznaczonych dla obywateli Ukrainy (pracowników i pracodawców);
- prowadzeniu warsztatów szkoleniowych;
- spotkaniach Okręgowego Inspektora Pracy w Szczecinie z: Dyrektorem Oddziału ZUS w Szczecinie, Komendantem Komendy OHP, kierownikiem Zespołu Badawczego ds. Handlu Ludźmi z Uniwersytetu Warszawskiego, przedstawicielami Związku Pracodawców Pomorza Zachodniego.

W ramach współpracy zagranicznej w 2023 r. odbyło się spotkanie inspektorów pracy z OIP Szczecin oraz OIP Poznań z niemieckimi urzędnikami (Hauptzollamtes Potsdam) w ramach współpracy GIP z European Labour Authority.

3

WYPADKI PRZY PRACY

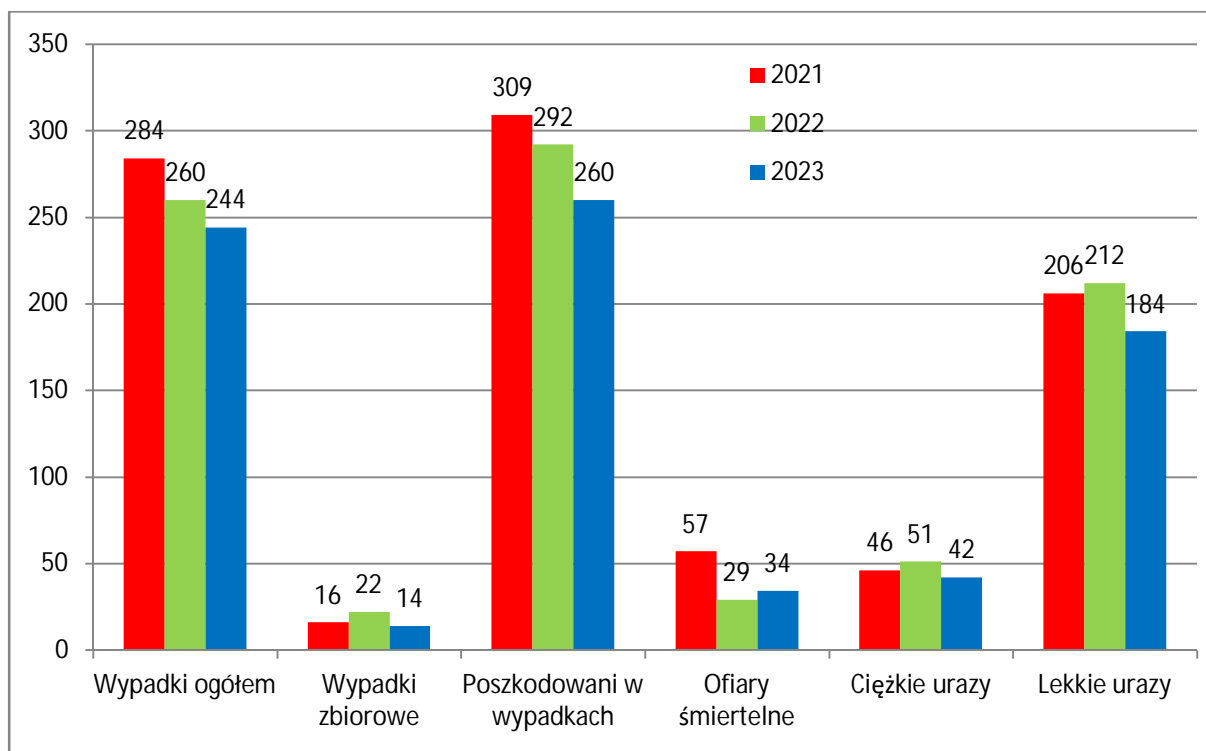
3.1. BADANIE OKOLICZNOŚCI I PRZYCZYN WYPADKÓW PRZY PRACY

Celem kontroli było zbadanie okoliczności i przyczyn zaistniałych wypadków przy pracy, a także kontrola stosowania przez pracodawców środków profilaktycznych zapobiegających wypadkom.

W roku 2023 do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie zgłoszono 244 wypadki, w tym 14 zbiorowych oraz 1 wydarzenie potencjalnie wypadkowe, które wydarzyły się w okresie od 1.01.2023 r. do 31.12.2023 r. W zgłoszonych wypadkach poszkodowanych zostało 260 osób, w tym śmierć poniosły 34 osoby, 42 osoby doznały ciężkich obrażeń ciała, a obrażenia 184 osób uznano za lekkie.

Zgłoszenia 17 wydarzeń dotyczyły tzw. nagłych wypadków medycznych (zawały serca, udary), w wyniku których 13 osób poniosło śmierć, a 3 osoby doznały ciężkich obrażeń ciała. Dziewięć zgłoszeń z 244 dotyczyło wypadków komunikacyjnych, w których obrażeń doznało 11 osób, w tym 2 osoby poniosły śmierć, jedna osoba doznała ciężkich obrażeń ciała, a obrażenia 8 osób uznano za lekkie.

W stosunku do roku 2022, w roku 2023 do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie zgłoszono 16 wydarzeń mniej – 6,15% (260 wydarzeń w roku 2022). W roku 2023 zgłoszono więcej o 5 - 17,2% wypadków ze skutkiem śmiertelnym (29 w roku 2022), mniej o 9 - 17,6% wypadków ciężkich (51 wypadków ciężkich w roku 2022), mniej o 8 - 36,4% wypadków zbiorowych (22 w roku 2022).

Wykres 3. Liczba wypadków i poszkodowanych zgłoszonych do OIP w Szczecinie w latach 2021-2023 (wypadki zaistniałe w danym roku kalendarzowym od 1 stycznia do 31 grudnia).

Biorąc pod uwagę ilość zgłoszonych wypadków przy pracy w poszczególnych branżach działalności gospodarczej wg PKD, najwięcej wypadków zgłoszono w:

- przetwórstwie przemysłowym: 55 wypadków, w tym 4 zbiorowe, 4 ofiary śmiertelne, 10 ciężko poszkodowanych;
- transporcie i magazynowaniu: 21 wypadków, w tym 1 zbiorowy, 6 ofiar śmiertelnych, 2 ciężko poszkodowanych;
- handlu i naprawach: 20 wypadków, w tym 3 ofiary śmiertelne, 4 ciężko poszkodowanych;
- budownictwie: 14 wypadków, w tym 1 ofiara śmiertelna, 1 ciężko poszkodowany;
- rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie: 11 wypadków, w tym 2 ofiary śmiertelne.

Po wstępnym rozpoznaniu podjęto decyzję o badaniu 62 wypadków, w tym 8 zbiorowych, w wyniku których poszkodowanych zostało 88 osób, w tym 18 osób poniosło śmierć, a 31 osób doznało ciężkich obrażeń ciała. Podjęto decyzję o badaniu 2 tzw. nagłych przypadków medycznych. Nie badano wypadków komunikacyjnych.

Do dnia 31.12.2023 r. inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie zbadali 38 wypadków przy pracy, w tym 5 zbiorowych, które wydarzyły się, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. Łącznie w zbadanych wypadkach, zaistniałych w roku 2023, poszkodowanych zostało 55 osób, w tym 8 osób poniosło śmierć, 15 osób doznało ciężkich obrażeń ciała, a obrażenia 32 osób zostały zakwalifikowane jako lekkie.

W roku 2023 w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Szczecinie zbadano łącznie 59 wypadków, z tym, że 23 wypadki wydarzyły się jeszcze w roku 2022.

Kontrole związane z badaniem okoliczności i przyczyn zgłoszonych wypadków przy pracy wykazały, że podobnie jak w latach ubiegłych przyczyny wypadków leżały głównie po stronie czynników ludzkich i organizacyjnych. Wypadki z przyczyn technicznych, np. niewłaściwej konstrukcji maszyny, braku lub niewłaściwych urządzeń zabezpieczających zastosowanych przez producenta maszyny zdarzały się rzadziej. Do wypadków przy pracy dochodziło głównie z przyczyn niewłaściwej organizacji pracy lub nieprawidłowego zachowania się pracowników przy zbiegu zaniedbań w organizacji pracy oraz nieprawidłowości w zakresie zabezpieczeń stref niebezpiecznych. Niewłaściwe zachowanie pracowników, np. wtargnięcie w strefę zagrożenia, lekceważenie zagrożeń, wykonywanie czynności konserwacyjnych przy maszynach bez ich wyłączenia. Wynikało to z nieświadomości pracowników, co było w głównej mierze efektem nieodpowiedniego szkolenia pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, braku identyfikacji zagrożeń w ramach dokonanej przez pracodawców oceny ryzyka zawodowego. Niewłaściwa organizacja pracy polegała głównie na: braku nadzoru nad wykonywanymi pracami, braku wykazu prac szczególnie niebezpiecznych, nieokreśleniu szczegółowych wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych, niewyznaczeniu i nieoznakowaniu stref niebezpiecznych, niereagowaniu przez nadzór na odstępstwa od zasad bezpiecznej pracy.

W 2023 roku przeprowadzono łącznie 85 kontroli związanych z badaniem okoliczności i przyczyn zaistniałych wypadków przy pracy. Ponadto przeprowadzono 106 kontroli w 105 zakładach pracy dotyczących przestrzegania rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy. W ramach działań kontrolnych analizą objęto 332 wypadki, w tym 23 nieuznane za wypadki przy pracy. W 2 przypadkach stwierdzono, że pracodawcy nie dopełnili obowiązku niezwłocznego powiadomienia Okręgowego Inspektora Pracy w Szczecinie o zaistniałych, podlegających zgłoszeniu wypadkach, w 20 przypadkach uczynili to w odległym terminie.

W roku 2023 po przeprowadzeniu kontroli związanych z badaniem okoliczności i przyczyn zaistniałych wypadków przy pracy wydano łącznie 178 decyzji nakazowych dotyczących bezpośrednio badanych wypadków przy pracy, w tym:

- 11 decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń;
- 5 decyzji wstrzymania prac;
- 7 decyzji ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

Ponadto do pracodawców skierowano 171 wniosków w wystąpieniach dotyczących bezpośrednio nieprawidłowości w organizacji prac, przy których doszło do wypadków oraz 248 wniosków dotyczących nieprawidłowości w postępowaniu powypadkowym, w tym 4 wnioski o ponowne ustalenie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

W stosunku do osób winnych naruszeń przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy inspektorzy pracy nałożyli na te osoby 27 mandatów karnych na łączną kwotę 42 100 zł. W jednym przypadku o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa zawiadomiono prokuraturę, w 4 przypadkach skierowano wnioski do sądu o ukaranie osób winnych stwierdzonych wykroczeń. W stosunku do jednego podmiotu gospodarczego wystąpiono do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podwyższenie płatnikowi składek o 100% stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe na najbliższy rok składkowy, w związku ze stwierdzeniem w czasie dwóch kolejnych kontroli rażącego naruszania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Realizacja decyzji nakazowych i wniosków wydanych przez inspektorów pracy przełożyła się na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym wyeliminowanie zagrożeń wypadkowych. W wyniku realizacji środków prawnych wydanych przez inspektorów pracy w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w postępowaniu powypadkowym, m.in.:

- 6 pracodawców, w wyniku realizacji decyzji ustaliło okoliczności i przyczyny wypadków przy pracy i sporządziło protokoły powypadkowe;
- 2 pracodawców na wniosek inspektora pracy ponownie ustaliło okoliczności i przyczyny zaistniałych wypadków przy pracy i zastosowało odpowiednie wnioski profilaktyczne zmierzające do wyeliminowania zagrożeń wypadkowych w przyszłości;
- 32 pracodawców w odpowiedzi na wydane środki prawne zobowiązało zespoły powypadkowe do wnikliwego ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, w tym:
 - 17 pracodawców zobowiązało się do właściwego formułowania i stosowania środków profilaktycznych eliminujących lub ograniczających zagrożenia wypadkowe w przyszłości,
 - 4 pracodawców zobowiązało zespoły powypadkowe do dokonywania oględzin miejsca wypadku w ramach prowadzonego postępowania powypadkowego;
- 16 pracodawców zobowiązało się do powoływania do ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy zespołów powypadkowych w prawidłowym składzie;
- 10 pracodawców zobowiązało zespoły powypadkowe do sporządzania protokołów powypadkowych w wymaganym terminie lub wskazywanie przyczyny uzasadniającej niesporządzenie protokołu w przeciągu 14 dni od daty powzięcia wiadomości o zaistniałym wypadku;
- 6 pracodawców zobowiązało zespoły powypadkowe do zapoznawania poszkodowanych z treścią protokołów powypadkowych przed zatwierdzeniem protokołów;
- 9 pracodawców zobowiązało się do przestrzegania wynikających z przepisów prawa procedur związanych z zatwierdzaniem protokołów powypadkowych, w szczególności

zwrocenia zespołom powypadkowym niezatwierdzonych protokołów w celu dokonania wyjaśnień i uzupełnień w przypadku wniesienia zastrzeżeń przez poszkodowanych pracowników;

- 6 pracodawców zobowiązało zespoły powypadkowe do właściwego uzasadniania zapisów w protokołach powypadkowych pozbawiających poszkodowanych pracowników prawa do świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego.

W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Szczecinie w roku 2023 w ramach czynności związanych z badaniem okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, nawiązywano współpracę z innymi organami nadzoru, głównie z Policją i Prokuraturą. Współpraca polegała na wymianie informacji o zaistniałych wypadkach przy pracy, powiadamianiu o wynikach przeprowadzonych kontroli, przesyłaniu na wniosek Prokuratury dokumentacji z kontroli, umożliwianiu inspektorom pracy wglądu do akt spraw prowadzonych przez Prokuraturę w związku z zaistniałymi wypadkami przy pracy.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie w roku 2023 w 182 przypadkach na 244, informacje o zaistniałych wypadkach uzyskał od Policji (74,6%), 55 od pracodawców (22,5%). W siedmiu przypadkach informacje o wypadkach powzięto z innych źródeł.

W 37 przypadkach prokuratura wystąpiła o przesłanie dokumentacji z kontroli przeprowadzonych w związku z zaistniałymi wypadkami przy pracy.

4

DZIAŁALNOŚĆ

KONTROLNO-NADZORCZA

4.1. BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY

4.1.1. Strategia kontroli dla sektora budowlanego przy wykonywaniu robót budowlanych - kontrole szczegółowe

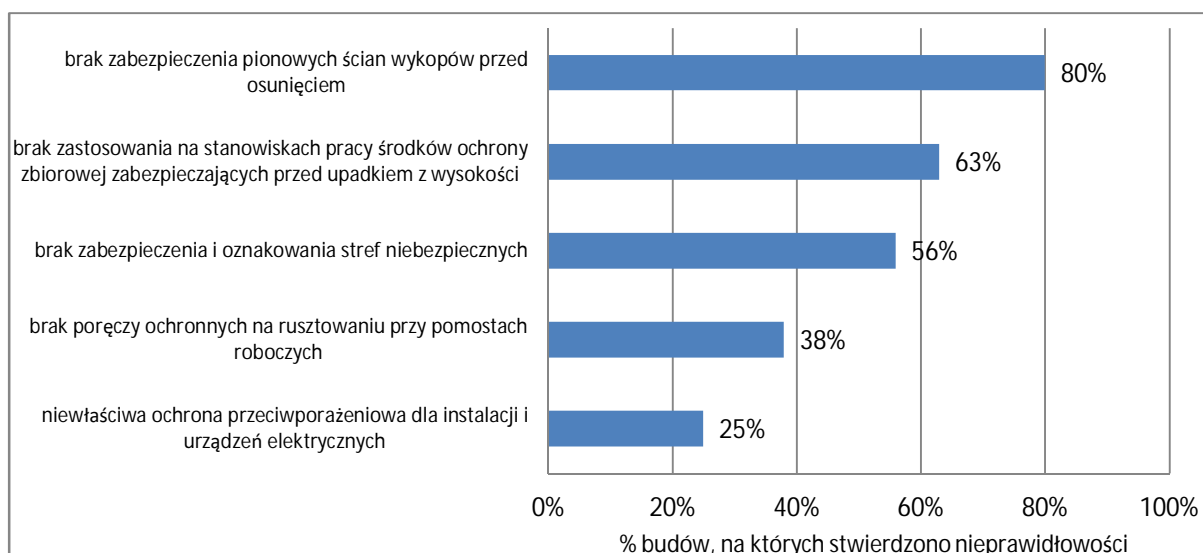
Kontrole przeprowadzane przez inspektorów pracy są elementem 3-letniej strategii Państwowej Inspekcji Pracy w budownictwie, ukierunkowanej na zwiększenie skuteczności działań w sektorze budowlanym w latach 2022-2024, realizowanej przy wsparciu inicjatyw prewencyjnych, informacyjnych i promujących bezpieczną pracę w tym sektorze, w szczególności „Kampanii Prewencyjnej”.

Celem kontroli było sprawdzenie przestrzegania przepisów z zakresu prawnej ochrony pracy, zagadnień z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia pracowników podczas wykonywania prac budowlanych. Kontrole przeprowadzono na budowach obiektów mieszkalnych, usługowych, handlowych i przemysłowych, a także na budowach i przy remontach dróg oraz obiektów inżynieryjnych. Podczas czynności kontrolnych w sposób szczególny skoncentrowano się na zagadnieniach związanych z bezpieczeństwem pracy na wysokości, w tym: z rusztowań, przy wykonywaniu prac ziemnych, przy wykonywaniu prac remontowych i budowie dróg.

Wzmógłony nadzór na budowach o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa

W 2023 roku wzmógłonym nadzorem na budowach o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa objęto na terenie województwa zachodniopomorskiego:

- Rozbudowę części lądowej Gazoportu LNG w Świnoujściu,
- Budowę drogi ekspresowej S-3 na odcinku „Świnoujście – Dargobądz”,
- Budowa drogi ekspresowej S-3 na odcinku „Dargobądz - Troszyn”,
- Budowa drogi ekspresowej S-11 na odcinku „Zegrze Pomorskie – Koszalin Południe”.

Wykres 4. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości na budowach objętych wzmógłonym nadzorem.

W obszarze dotyczącym przygotowania pracowników do pracy najwięcej nieprawidłowości wykazano w zakresie dopuszczania pracowników do wykonywania pracy bez odbycia na budowie instruktażu stanowiskowego (32% kontroli).

W zakresie dotyczącym zagospodarowania terenu budowy najwięcej nieprawidłowości wykazano w braku zabezpieczenia i oznakowania stref niebezpiecznych (56% kontroli). W szczególności powyższy problem dotyczył niewygradzania stref niebezpiecznych w obrębie pracy „ciężkiego sprzętu” przy wykonywaniu prac transportowych lub związanych z wykonywaniem robót ziemnych.

Nieprawidłowości związane z wykonywaniem prac w wykopach o pionowych niezabezpieczonych przed osunięciem ścianach stwierdzono w przypadku 80% kontroli, na których problem badano. Kontrole wykazały również nieprawidłowości w wykonywaniu robót ziemnych z wykorzystaniem maszyn roboczych oraz składowaniu urobku w strefie klina naturalnego odłamu.

W ramach realizacji tematu nadal stwierdzano znaczne uchybienia w organizacji pracy na wysokości (63% kontroli, na których problem badano). W 2023 roku najwięcej kontroli przeprowadzono na budowanych obiektach mostowych, gdzie stwierdzano stosowanie niekompletnych balustrad, w których niejednokrotnie brakowało desek krawężnikowych, wypełnienia pośredniego. Często spotykane było wykorzystywanie paneli ogrodzeniowych jako zabezpieczeń krawędziowych chroniących przed upadkiem osób z wysokości, które nie posiadały wymaganej wytrzymałości na siły poziome.

Kolejnym dominującym uchybieniem była niewłaściwa eksploatacja rusztowań metalowych. Wielokrotnie podczas czynności kontrolnych stwierdzano użytkowanie rusztowań niesystemowych, które były montowane w sposób niezgodny z indywidualnym projektem. Ponadto, w trakcie czynności kontrolnych wskazywano na nieprawidłowości dotyczące braku wyposażenia rusztowań w balustrady przy pomostach roboczych (38% kontroli, na których problem badano), niewłaściwe kotwienie (29% kontroli, na których problem badano), brak pionów komunikacyjnych. Zdarzały się przypadki stosowania niekompletnych pomostów roboczych.

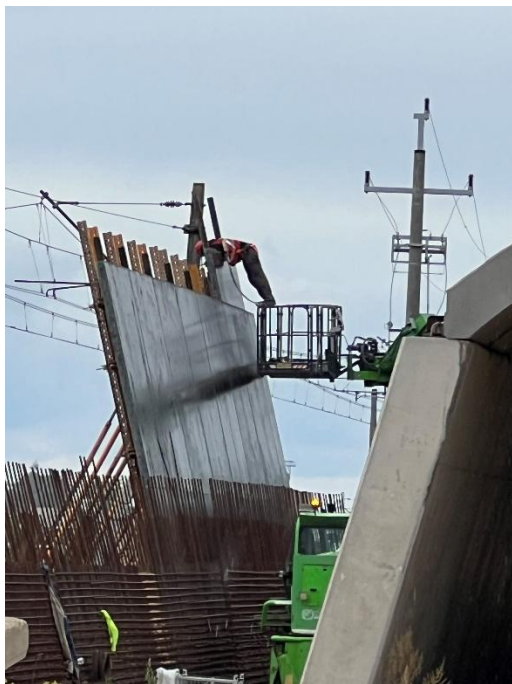
Następne poważne naruszenia były związane z eksploatacją instalacji elektrycznej na budowie, w tym zabezpieczeniem przewodów przed uszkodzeniem mechanicznym (25% kontroli). Brak lub niekompletne pomiary potwierdzające skuteczność działania ochrony przeciwporażeniowej wykazano w przypadku 58% kontroli.

Przeprowadzone rekontrole, które zostały zakończone w roku 2023 wykazały uchybienia dotyczące niewłaściwego zabezpieczenia i oznakowania stref niebezpiecznych. Pomimo prowadzenia kolejnych kontroli na określonych budowach, nadal stwierdzano nieprawidłowości przy organizacji prac na wysokości poprzez stosowanie niekompletnych lub niewłaściwych zabezpieczeń krawędziowych chroniących przed upadkiem osób z wysokości.

W przypadku budów objętych stałym nadzorem były one prowadzone przez te same duże przedsiębiorstwa korporacyjne, które realizowały prace w większości przypadków za pośrednictwem małych firm podwykonawczych. Dominujące uchybienia stwierdzano właśnie na odcinkach robót prowadzonych przez tych przedsiębiorców.

W celu usunięcia uchybień inspektorzy pracy wydali 129 decyzji, w tym 78 ustnych - 69 decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności, 15 decyzji wstrzymania prac, 16 decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn, 3 decyzje skierowania do innych prac pracownika, 1 decyzję zakazania wykonywania prac. Do pracodawców skierowali 18 wniosków w wystąpieniach.

W wyniku stwierdzonych wykroczeń 5 osób ukarano mandatami karnymi o łącznej wysokości 5 700 zł, a w stosunku do 5 osób zastosowano środek oddziaływania wychowawczego.

fol.
Pracownik wykonuje
w sposób niebezpieczny
prace z ruchomego podestu.

Wykonanie 25 decyzji pisemnych, 78 decyzji ustnych oraz 12 wniosków zawartych w wystąpieniach inspektorów pracy znacząco poprawiło warunki pracy dla 555* osób świadczących pracę na kontrolowanych budowach.

Natomiast po rekontrolach budów objętych wzmożonym nadzorem inspektorzy pracy wydali 82 decyzje, w tym 66 ustnych – 53 decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności, 1 decyzję wstrzymania prac, 20 decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn, 8 decyzji zakazania wykonywania prac. Wykonanie 8 decyzji pisemnych, 66 decyzji ustnych poprawiło w sposób trwały warunki pracy dla 546* osób świadczących pracę na kontrolowanych budowach.

Eliminowanie zagrożeń wypadkowych w budownictwie

W ramach eliminacji zagrożeń wypadkowych w budownictwie przeprowadzono kontrole na 54 budowach, natomiast ponownymi kontrolami już wcześniej kontrolowanych budowów objęto 23 placów budowów.

W obszarze dotyczącym przygotowania do pracy najwięcej nieprawidłowości dotyczyło dopuszczania pracowników do wykonywania pracy bez aktualnych orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań zdrowotnych do ich wykonywania (22% kontroli). Kolejną nieprawidłowością w tej grupie było niepoddawanie pracujących instruktażowi stanowiskowemu na określonej budowie (21% kontroli).

W zakresie dotyczącym zagospodarowania terenu budowy dominującym uchybieniem, jak w roku ubiegłym, był brak wygradzania miejsc i stref niebezpiecznych (44% kontroli). Powyższe przejawiało się niezabezpieczeniem przejść i stanowisk pracy zlokalizowanych w obrębie prowadzonych robót zbrojarskich, ciesielskich. Uchybienia dotyczące niewłaściwej organizacji zaplecza higienicznosanitarnego stwierdzono w przypadku 14% kontroli. W większości przypadków powyższe nieprawidłowości polegały na niezapewnieniu umywalni z dostępem bieżącej wody oraz ogrzewanych ustępów.

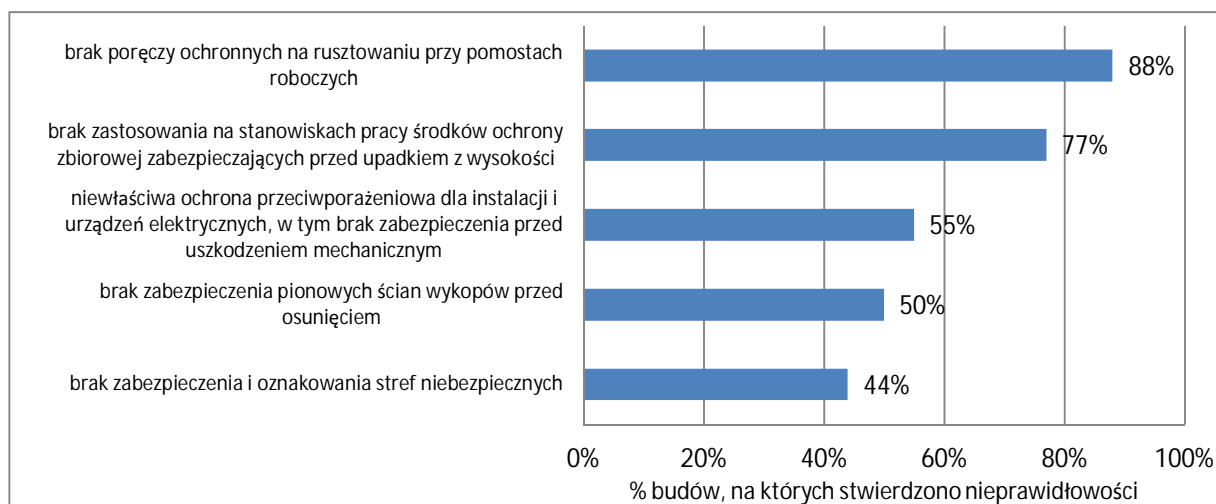
* Liczba osób liczonych tyle razy ile wystąpiło nieprawidłowości.

Kolejnym poważnym naruszeniem były zagrożenia związane z wykonywaniem prac w wykopach, między innymi z powodu niezabezpieczenia pionowych lub zbliżonych do pionu ścian przed osunięciem – 50% kontroli, na których problem badano. Nieprawidłowości występowały zarówno przy wykonywaniu prac zbrojarskich, ciesielskich, betoniarskich w wykopach szerokoprzestrzennych oraz przy wykonywaniu prac instalacyjnych w wykopach liniowych.

Nieprawidłowości związane z pracami na wysokości, w tym z brakiem stosowania środków ochrony zbiorowej odnotowano w przypadku 77% kontroli, na których problem badano. Brak zabezpieczenia otworów w stropach i ścianach przed możliwością wpadnięcia do nich przez osoby świadczące tam pracę dotyczył 70% kontroli.

Następnym istotnym problemem, stwierdzanym od wielu lat była niewłaściwa eksploatacja rusztowań. Najwięcej uchybień dotyczyło braku kompletnych poręczy ochronnych przy pomostach roboczych, zarówno od strony zewnętrznej jak i wewnętrznej (odległość od ściany powyżej 20 cm) – 88% kontroli, na których problem badano. Brak pełnych pomostów roboczych wykazano w przypadku 35% kontroli, pionów komunikacyjnych – 31% kontroli. Natomiast eksploatację rusztowania bez wymaganego odbioru stwierdzono na 52% kontroli, na których problem badano.

W dalszym ciągu na budowach stwierdzano uchybienia związane z niewłaściwą eksploatacją instalacji i urządzeń elektrycznych - 55% kontroli. Niezabezpieczenie przewodów przed uszkodzeniem mechanicznym wykazano w przypadku 61% kontroli. Na budowach eksploatowano przedłużacze z uszkodzoną izolacją przewodów, które niejednokrotnie były łączone „prowizorycznie” stwarzając tym bezpośrednie zagrożenie dla pracujących na porażenie prądem elektrycznym. Kontrole wykazały stosowanie przez wykonawców uszkodzonych gniazd, wtyczek elektrycznych. Dodatkowo przewody elektryczne przebiegały przez ciągi komunikacyjne, po których przemieszczał się ciężki sprzęt.

Wykres 5. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości przy wykonywaniu robót budowlanych nieobjętych wzmożonym nadzorem.

W celu usunięcia nieprawidłowości inspektorzy pracy wydali 1058 decyzji, w tym 700 ustnych, 746 decyzji z rygorem natychmiastowej wykonalności, 56 decyzji wstrzymania prac, 105 decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn, 18 decyzji skierowania do innych prac

23 pracowników, 2 decyzje zakazania wykonywania prac. Do pracodawców skierowali 110 wniosków w wystąpieniach.

W wyniku stwierdzonych wykroczeń 43 osoby ukarano mandatami karnymi w łącznej wysokości 53 600 zł, a w stosunku do 27 osób zastosowano środki oddziaływania wychowawczego.

W 2023 r. inspektorzy pracy w związku z prowadzonymi kontrolami eliminującymi zagrożenia wypadkowe na budowach skierowali 7 pism do Straży Granicznej informujących o nielegalnym zatrudnieniu cudzoziemców. Ponadto, inspektorzy pracy skierowali 2 pisma do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych informujące o niezgłoszeniu cudzoziemca do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od dnia świadczenia pracy. W stosunku do jednego podmiotu gospodarczego wystąpiono do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podwyższenie płatnikowi składek o 100% stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe na najbliższy rok składkowy, w związku ze stwierdzeniem rażącego naruszania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Do Wojewody Zachodniopomorskiego skierowano 8 pism informujących o naruszeniu przepisów w zakresie zatrudniania cudzoziemców. W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące unormowań podatkowych i w związku z tym zawiadomiono Krajową Administrację Skarbową.

*fot.
Pracownik wykonujący prace
ciesielsko-zbrojarskie stropu
przy samej krawędzi
deskowania bez
zabezpieczeń przed
upadkiem osób z wysokości.*

Wykonanie 237 decyzji pisemnych, 700 decyzji ustnych oraz 62 wniosków zawartych w wystąpieniach inspektorów pracy poprawiło w sposób trwały warunki pracy dla 4009* osób świadczących pracę na kontrolowanych budowach.

Natomiast w ramach rekontroli budów, gdzie prowadzone były kontrole eliminujące zagrożenia wypadkowe inspektorzy pracy wydali 108 decyzji, w tym 79 ustnych, 75 decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności, 1 decyzję wstrzymania prac, 18 decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn, 1 decyzję skierowania do innych prac 1 pracownika. Do pracodawców skierowali 8 wniosków w wystąpieniach.

* Liczba osób liczonych tyle razy ile wystąpiło nieprawidłowości.

Wykonanie 22 decyzji pisemnych, 81 decyzji ustnych oraz 7 wniosków zawartych w wystąpieniach inspektorów pracy poprawiło w sposób trwały warunki pracy dla 602* osób świadczących pracę na kontrolowanych budowach.

W wyniku stwierdzonych wykroczeń 1 osobę ukarano mandatem karnym wysokości 1000 zł, a w stosunku do 3 osób zastosowano środki oddziaływania wychowawczego.

Kontrole małych placów budów w okresie intensywności prac w miesiącach czerwiec – wrzesień

Celem prowadzonych kontroli było podejmowanie przez inspektorów pracy niezwłocznych działań mających na celu eliminację występujących nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy stanowiących bezpośrednio zagrożenie życia i zdrowia dla osób wykonujących prace na małych budowach.

Przeprowadzono 109 kontroli, w wyniku których wydano ogółem 457 decyzji nakazowych dotyczących 295 osób wykonujących prace budowlane. Przedstawione powyżej dane statystyczne z przeprowadzonych czynności kontrolnych wskazują, że na około 75% kontrolowanych placów budów występowały stany faktyczne będące naruszeniem obowiązujących przepisów, które w konsekwencji zagrażały życiu i zdrowiu osobom wykonującym prace na tych budowach. Za stwierdzone wykroczenia 58 osób ukarano mandatami karnymi na łączną kwotę 60 400 zł, a wobec 26 osób zastosowano środki oddziaływania wychowawczego.

Przeprowadzone przez inspektorów pracy kontrole małych budów mające na celu eliminację zagrożeń dla zdrowia i życia osób wykonujących prace budowlane wskazują, że niezmiennie do prac, podczas których występuje największa liczba stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy zaliczyć należy wykonywanie prac na wysokości w warunkach bezpośredniego zagrożenia upadkiem oraz niezgodna z obowiązującymi przepisami budowa i eksploatacja rusztowań budowlanych. Większość stwierdzonych nieprawidłowości związanych z organizacją i prowadzeniem prac na wysokości wynika z lekceważenia występujących zagrożeń przez osoby wykonujące te prace oraz z powodu braku nadzoru i tolerowania przez właścicieli małych zakładów budowlanych wykonywania prac na wysokości w warunkach zagrożenia upadkiem. Osoby te często nie są świadome faktu, że prace na wysokości rozpoczynają się od wysokości 1 m i tolerują prowadzenie prac w warunkach zagrożenia życia i zdrowia, często też wykonując osobiście w ten sposób prace wspólnie z zatrudnionymi pracownikami.

Drugą grupą nieprawidłowości stanowi eksploatacja rusztowań budowlanych powstająca głównie na etapie ich montażu. Wynika to z faktu, że rusztowania montowane są przez osoby nieuprawnione, niemające wiedzy o sposobie ich prawidłowego i bezpiecznego montażu. Często sytuacją jest brak dostatecznej liczby elementów rusztowań, szczególnie elementów balustrad ochronnych i pomostów roboczych niezbędnych do wykonania konstrukcji rusztowania z zastosowaniem wszystkich jego elementów, zabezpieczających osoby wykonujące prace przed upadkiem.

Większość decyzji nakazowych wydanych w związku ze stwierdzonymi w czasie kontroli stanami niezgodnymi z obowiązującymi przepisami były decyzjami ustnymi, którym nadano rygor natychmiastowej wykonalności. W związku z czym, efekt polegający na zaprzestaniu wykonywania prac w warunkach bezpośredniego zagrożenia i zdrowia uzyskiwany był natychmiast w obecności inspektora pracy niezwłocznie po wydaniu decyzji.

4.1.2. Kontrole przestrzegania przepisów bhp podczas usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych i przemysłowych

W 2023 roku przeprowadzono 4 kontrole, którymi objęto 4 różnych przedsiębiorców. W kontrolowanych podmiotach wykonywały pracę 73 osoby, w tym 71 zatrudnionych na podstawie umów o pracę. Podczas kontroli ustalono, że 19 osób, w tym 17 pracowników wykonywało pracę w narażeniu na włókna azbestu. Wszystkie kontrole dotyczyły prac polegających na demontażu wyrobów azbestowo-cementowych.

Najczęściej stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości dotyczyły: nieopracowania lub nieprawidłowego opracowania planu prac (w 3 kontrolach), brak lub nieprawidłowo sporządzona ocena ryzyka zawodowego (w 3 kontrolach).

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 10 decyzji nakazowych, w tym 3 decyzje ustne oraz skierowano 10 wniosków w wystąpieniu. W stosunku do jednej osoby winnej zaniedbań inspektor pracy nałożył mandat karny, a w stosunku do jednego pracodawcy zastosowano środek oddziaływania wychowawczego.

Dzięki interwencjom inspektorów pracy poprawiono warunki pracy wszystkim osobom wykonującym prace w kontakcie z włóknami azbestu. Zlikwidowano także zagrożenia dla osób postronnych, które mogłyby znaleźć się w obrębie wykonywanych prac.

W trakcie czynności kontrolnych udzielono 16 porad dotyczących technicznego bezpieczeństwa pracy, a kontrolowanym podmiotom przekazano materiały informacyjne i wydawnictwa Państwowej Inspekcji Pracy.

W 2023 roku inspektorzy pracy propagowali wiedzę na temat zagrożeń związanych z występowaniem włókien azbestu podczas prowadzenia spotkań z partnerami społecznymi, w związku z udzielanymi poradami, prowadzonymi szkoleniami dla rolników indywidualnych, wizytacjami rolników indywidualnych oraz podczas Targów Rolnych „Agropomerania 2023”. W związku z prowadzonymi działaniami wydano 224 egzemplarze publikacji „Niebezpieczny azbest”.

4.1.3. Zagrożenia o charakterze publicznym

Po uzyskaniu zgłoszeń telefonicznych i pisemnych przeprowadzono 96 kontroli interwencyjnych w 96 podmiotach, w których pracę wykonywało 2252 osoby, w tym 104 osoby wykonujące prace na podstawie umów cywilnoprawnych, 40 osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą, a także 1560 cudzoziemców.

Zgłoszenia dotyczyły sytuacji stwarzających zagrożenie życia i zdrowia zarówno dla osób wykonujących pracę, jak i dla osób postronnych (np. przechodniów), użytkowników dróg i mieszkańców osiedli, na terenie których wykonywane były różnego typu prace.

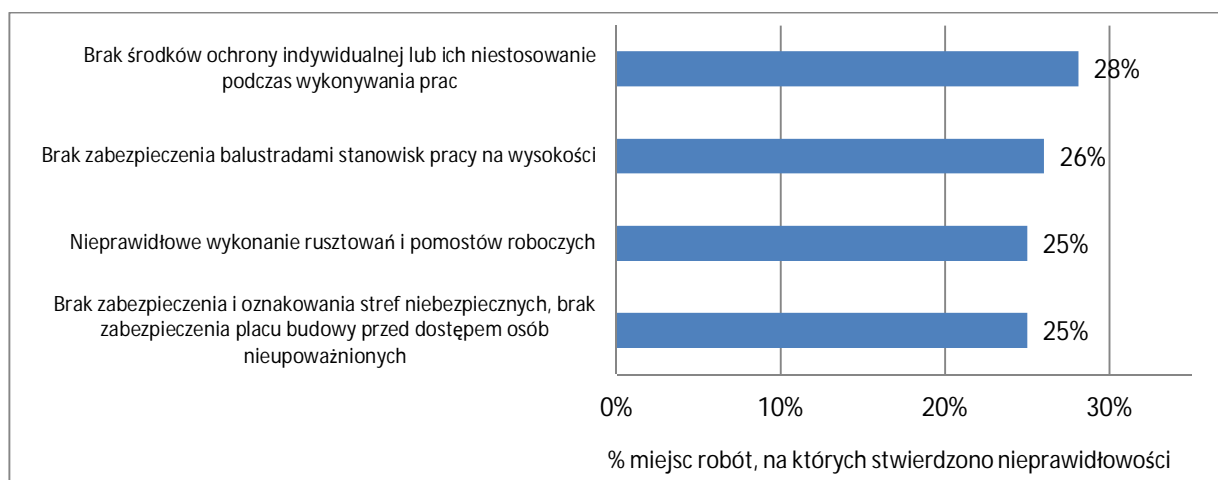
W 92 przypadkach zgłoszenia dotyczyły prowadzonych prac budowlanych, przede wszystkim prac elewacyjnych – 25 przypadków, prac dekarskich - 21 przypadków, a także prac budowlano-montażowych - 22 przypadki. Przeprowadzono 4 kontrole interwencyjne w związku z wykonywaniem innych rodzajów prac, w tym: 2 dotyczących prac związanych z wycinką drzew, 1 dotyczącej stanu budynku, 1 dotyczącej składowania materiałów.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 81 decyzji pisemnych i 226 decyzji ustnych. Po stwierdzeniu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia wydano: 48 decyzji wstrzymania prac dotyczących 102 pracowników, 31 decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń dotyczących 88 pracowników, 12 decyzji skierowania do wykonywania innych prac dotyczących 25 osób wykonujących pracę. Za stwierdzone wykroczenia 47 osób

ukarano mandatami karnymi w łącznej wysokości 57 800 zł za popełnienie 119 wykroczeń. W stosunku do 14 osób zastosowano środki wychowawcze za popełnienie 26 wykroczeń.

Najczęstszymi stwierdzanymi nieprawidłowościami były: brak wyposażenia zatrudnionych osób w środki ochrony indywidualnej lub ich niestosowanie przez zatrudnionych podczas wykonywania prac, brak zabezpieczenia balustradami stanowisk pracy na wysokości, nieprawidłowe wykonanie rusztowań i pomostów roboczych, brak zabezpieczenia i oznakowania stref niebezpiecznych, brak zabezpieczenia placu budowy przed dostępem osób nieupoważnionych.

Podjęte działania pokontrolne niewątpliwie przyczyniły się również do poprawy bezpieczeństwa osób postronnych, które mogły znaleźć się w obrębie prowadzonych prac. Dotyczyło to szczególnie wykonania decyzji nakazowych w zakresie: wydzielenia i oznakowania strefy niebezpiecznej (np. strefy możliwego upadku przedmiotów z góry) dla prac budowlanych, elewacyjnych i dekarskich, zabezpieczenia balustradami wykopów i ich oświetlenia w porze nocnej, zapewnienia właściwej eksploatacji urządzeń i instalacji elektrycznych.

Wykres 6. Główne nieprawidłowości i zagrożenia publiczne stwierdzone podczas 96 kontroli przeprowadzonych w 2023 r.

4.1.4. Kontrole prac przy budowie infrastruktury kolejowej

Celem kontroli była ocena stopnia przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót związanych z utrzymaniem infrastruktury torowej oraz eliminowanie bądź znaczące ograniczanie zagrożeń wypadkowych przy wykonywaniu robót torowych.

Kontrole przeprowadzono na 4 odcinkach, na których wykonywane były prace. Kontroli poddano głównych wykonawców prac oraz podwykonawców obecnych w trakcie kontroli na budowach. Łącznie przeprowadzono 11 kontroli w 10 podmiotach. Przedmiotem kontroli były przede wszystkim zagadnienia związane z przygotowaniem oraz prowadzeniem robót torowych, w tym organizacja pracy, zabezpieczenie i oznakowanie miejsca robót, stanowiska i procesy pracy przy pracach związanych z robotami torowymi, kwalifikacje pracowników.

Skala nieprawidłowości stwierdzonych na budowach związanych z modernizacją linii kolejowych na przestrzeni ostatnich lat zmienia się. Poziom bezpieczeństwa na budowach zależy przede wszystkim od podmiotu wykonującego pracę i podejścia osób z nadzoru

budowy do zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy. Głównymi przyczynami nieprawidłowości były: brak zrozumienia potrzeby przestrzegania wszystkich przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ich wpływu na bezpieczeństwo, pośpiech, względy ekonomiczne, lekceważenie zagrożenia. Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości występowały zarówno na etapie organizacji pracy, jak i samego wykonawstwa prac. Do podstawowych uchybień zaliczyć należy: brak lub nieprawidłowe zabezpieczenie i osygnalizowanie miejsca robót w bezpośrednim sąsiedztwie czynnych torów kolejowych, nieprawidłowości w organizacji stanowisk i procesów pracy (brak instrukcji w zakresie bezpiecznego wykonywania robót budowlanych), brak odpowiedniego zaplecza higienicznosanitarnego.

W toku czynności kontrolnych wydano 7 nakazów pisemnych zawierających 12 decyzji oraz 16 decyzji ustnych, w tym 2 decyzje skierowania do innych prac. Do przedsiębiorców dodatkowo skierowano 8 wystąpień zawierających 16 wniosków. Za stwierdzone wykroczenia 2 osoby ukarano mandatami karnymi na łączną kwotę 2 000 zł.

W wyniku wydanych środków prawnych znacznie ograniczono zagrożenia dla bezpieczeństwa i zdrowia, w tym zlikwidowano bezpośrednio zagrożenia życia i zdrowia pracowników i innych osób świadczących pracę oraz zapewniono prawidłowe zabezpieczenie i osygnalizowanie miejsca robót, a także zapewniono pracownikom pomieszczenia higienicznosanitarne.

4.1.5. Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac spawalniczych

Celem kontroli była ocena przestrzegania przez pracodawców przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania przez pracowników prac spawalniczych polegających na: spawaniu metali lub/i zgrzewaniu metali lub/i cięciu termicznym metali.

W 2023 roku przeprowadzono 8 kontroli, które miały na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac spawalniczych w szczególności wynikających z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 27 kwietnia 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach spawalniczych. Skontrolowani pracodawcy to producenci: konstrukcji metalowych, elementów stolarki budowlanej, części do maszyn i wyrobów medycznych oraz naczep i przyczep. We wszystkich kontrolowanych podmiotach wykonywane były prace spawalnicze różnymi metodami MAG, MIG, TIG, spawanie laserowe, a także prace z wykorzystaniem urządzeń do cięcia plazmowego i z użyciem palników gazowych. Ogółem w kontrolowanych zakładach zatrudnionych było 1470 osób, w tym 208 związanych bezpośrednio lub pośrednio z wykonywaniem prac spawalniczych na 158 zorganizowanych stanowiskach pracy z wykorzystaniem 206 maszyn i urządzeń technicznych.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości były związane z czynnikami szkodliwymi występującymi w środowisku pracy, w tym brak pełnego rozpoznania czynników, nieterminowe badania i pomiary oraz niewłaściwie prowadzone rejestry. Z czynnikami szkodliwymi wiązały się także nieprawidłowości w zakresie gospodarowania środkami ochrony indywidualnej, w tym przypadki niewydania lub nieużywania przydzielonych środków, brak ustaleń dotyczących ich stosowania oraz nieprawidłowy ich dobór. Stwierdzone zostały nieprawidłowości w zakresie dokumentowania oceny ryzyka zawodowego oraz przygotowania pracowników, to jest szkoleń w dziedzinie bhp, badań lekarskich oraz kwalifikacji. Mając na względzie charakter stwierdzanych nieprawidłowości,

to najpoważniejsze dotyczyły zatrudnienia 3 pracowników przy spawaniu bez wymaganych uprawnień. Przy prowadzonych procesach oraz użytkowaniu maszyn i urządzeń potwierdzono: niezapewnienie lub niestosowanie osłon chroniących przed działaniem promieniowania optycznego, brak oceny stanu technicznego urządzeń, czy też niezapewnienie odpowiedniej wentylacji. Szereg nieprawidłowości odnotowano przy opracowywaniu instrukcji bezpiecznego wykonywania pracy oraz przy ustalaniu przyczyn wypadków przy pracy jako istotnego elementu do zaplanowania działań profilaktycznych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano w sumie 135 decyzji nakazowych oraz wystosowano do pracodawców wystąpienia z 44 wnioskami. W wyniku przeprowadzonych kontroli 5 osobom postawione zostały zarzuty związane z wykroczeniami przeciwko prawom pracownika. W przypadku 2 osób nałożono mandaty karne w łącznej wysokości 3 000 zł, a w przypadku pozostałych osób zastosowano środki oddziaływania wychowawczego. Po kontrolach wydano zalecenia zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Realizując zalecenia inspektorów pracy, w 2 zakładach zajmujących się produkcją stolarki budowlanej, odsunięto od wykonywania pracy pracowników bez wymaganych uprawnień, wyposażono pracowników w środki ochrony indywidualnej, przeprowadzono ocenę stanu technicznego maszyn, instalacji i urządzeń elektrycznych, w tym spawalniczych oraz sprzętu do spawania gazowego, zapewniono parawany osłaniające miejsca prowadzenia prac spawalniczych, opracowano instrukcje bhp i programy szkoleń, zaprowadzono dokumentację techniczną, rozpoznano czynniki szkodliwe dla zdrowia i przeprowadzono ich pomiary, określono zasady stosowania środków ochrony indywidualnej, uzupełniono ocenę ryzyka zawodowego. W sumie podjęte działania przyczyniły się do poprawy warunków na stanowiskach pracy dla 40 zatrudnionych. W innym zakładzie produkującym konstrukcje stalowe w wyniku wydanych decyzji dokonano pełnego rozpoznania czynników szkodliwych dla zdrowia, przeprowadzono pomiary i zaprowadzono ich rejestry, dokonano prawidłowego doboru ochronników słuchu, wydano pracownikom środki ochrony indywidualnej i ustalono zasady ich stosowania, uzupełniono programy szkoleń bhp. Przyjęto także do stosowania zalecenia związane z prawidłowym dokumentowaniem oceny ryzyka zawodowego, dotyczące badania wypadków przy pracy oraz przeprowadzania szkoleń bhp i badań lekarskich. Podjęte działania dotyczyły 60 zatrudnionych osób. W pozostałych zakładach działania podjęte w wyniku wydanych zaleceń pokontrolnych dotyczyły ponad 200 zatrudnionych pracowników.

4.1.6. Kontrole wyrobów w zakresie oceny ich zgodności z wymaganiami zasadniczymi

W 2023 roku w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Szczecinie przeprowadzono łącznie 33 kontrole w 25 podmiotach. W czasie tych kontroli sprawdzono stopień przestrzegania przepisów dotyczących systemu oceny zgodności przy wprowadzaniu do obrotu lub oddaniu do użytkowania 29 wyrobów, w tym: 18 maszyn oraz 11 środków ochrony indywidualnej. Kontrolami objęto maszyny eksploatowane w przemyśle przetwórczym oraz środki ochrony indywidualnej kończyn górnych – rękawice ochronne. W przypadku 5 wyrobów przeprowadzone kontrole były związane ze sprawdzeniem poprawności wydanych postanowień i oceną realizacji działań dobrowolnych podejmowanych przez odpowiedzialne podmioty.

W grupie skontrolowanych maszyn najczęściej stwierdzane nieprawidłowości były związane z brakiem lub nieprawidłową zawartością instrukcji, nieprawidłowości te

stwierdzono przy 13 maszynach. Odnotowane przypadki nieprawidłowej treści instrukcji polegały w szczególności na wprowadzeniu niezrozumiałych zapisów, które mogły mieć wpływ na ich bezpieczną obsługę. Kolejna grupa nieprawidłowości była związana z budową maszyn. Niezgodność tego rodzaju odnotowano przy 8 maszynach. Najpoważniejsze nieprawidłowości dotyczyły: wielostrzowej piły tarczowej do cięcia małych kłód wyprodukowanej w Słowenii, laboratoryjnej kruszarce 4-walcowej wyprodukowanej w Polsce, półautomatu do produkcji okładek oprawy twardej z Serbii, linii produkcyjnej do wypełniania poduszek i maszyny do próżniowego pakowania wyprodukowanych w Polsce, przy których potwierdzono brak osłon zabezpieczających przed dostępem do ruchomych elementów roboczych tych maszyn. Potwierdzono także 7 przypadków niezgodności dotyczących deklaracji zgodności WE, w tym do 6 maszyn deklaracja nie została dostarczona użytkownikowi. Kolejna grupa nieprawidłowości dotyczyła 5 maszyn, gdzie stwierdzono brak lub nieprawidłowe oznakowanie umieszczone na maszynach, w szczególności związane z identyfikacją maszyny oraz z ostrzeżeniami dotyczącymi bezpieczeństwa pracy. Przy 4 maszynach odnotowano brak oznakowania zgodności CE lub umieszczenie tego oznakowania niezgodnie z wymaganiami.

W odniesieniu do środków ochrony indywidualnej, to na 11 skontrolowanych rękawic ochronnych w przypadku 6 niezgodności wynikały z faktu niedostarczenia instrukcji użytkownika lub deklaracji zgodności WE, w tym również braku dostępu do jej treści. W 2 przypadkach odnotowane zostały błędy w oznakowaniu umieszczonym na rękawicach bądź też na ich opakowaniu.

W dalszym ciągu, co potwierdzają przytoczone powyżej przykłady, przyczyny stwierdzanych nieprawidłowości wynikają z braku należytej staranności przy zakupie maszyn i wyposażaniu pracowników w środki ochrony indywidualnej, a także braku odpowiedniej wiedzy. Pracodawcy nie egzekwują od dostawców podstawowych i formalnych wymogów, jakie powinny być spełnione przed ich wprowadzeniem do obrotu.

Oceniając skuteczność działania inspektorów pracy w ramach sprawowanego nadzoru rynku można wskazać przykłady związane z zakończeniem wszczętych 6 postępowań. W wyniku tych działań producent i jednocześnie użytkownik automatycznej linii rozładunku traka zapewnił ochronę zabezpieczającą operatora przed dostępem do elementów roboczych przenośnika łańcuchowego transportującego kłody. Użytkownik i jednocześnie importer maszyn wyprodukowanych w Chinach, a zainstalowanych w linii montażowej produkcji rowerów elektrycznych w szczególności przy przenośniku płytkowym, zapewnił osłonę zabezpieczającą przed dostępem do ruchomego elementu przekładni łańcuchowej. Ponadto polski producent rękawic ochronnych zapewnił ich prawidłowe oznakowanie oraz sporządził deklarację zgodności WE.

Najczęściej jednak usunięcie stwierdzanych niezgodności dokonywane było w ramach działań dobrowolnych. Inspektorzy pracy w pismach kierowanych do podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzenie do obrotu zobowiązywali do podjęcia działań zmierzających do usunięcia stwierdzanych niezgodności. W ten sposób dokonano między innymi zmian w budowie maszyn: wielostrzowej piły tarczowej do cięcia małych kłód, laboratoryjnej kruszarce 4-walcowej, półautomatu do okładek oprawy twardej, linii produkcyjnej do wypełniania poduszek i maszyny do próżniowego pakowania. Maszyny wyposażono w osłony lub inne urządzenia ochronne zabezpieczające przed dostępem do ruchomych elementów roboczych.

4.1.7. Przestrzeganie przepisów ustawy o produktach biobójczych

Celem kontroli była weryfikacja przestrzegania przepisów ustawy o produktach biobójczych oraz przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy mających zastosowanie podczas wykorzystywania produktów biobójczych do dezynfekcji rąk i powierzchni.

Przeprowadzono 11 kontroli w zakładach, gdzie wykonuje pracę 2281 osób, a produkty biobójcze stosowane są do dezynfekcji rąk lub do dezynfekcji powierzchni. Kontrolą objęto 35 produktów klasyfikowanych jako biobójcze, które były magazynowane i używane w procesach pracy.

Stwierdzone podczas kontroli naruszenia to głównie naruszenia formalno-prawne dotyczące: oceny ryzyka stwarzanego przez czynniki chemiczne, w tym środki biobójcze; uzyskania aktualnych kart charakterystyki oraz przekazania pracownikom informacji o zagrożeniach stwarzanych przez produkty biobójcze.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano łącznie 31 decyzji oraz skierowano do pracodawców 6 wniosków w wystąpieniach. Na 1 pracodawcę nałożono mandat karny za popełnienie wykroczenia, a w stosunku do 4 osób winnych popełnienia wykroczeń zastosowano środki oddziaływania wychowawczego.

Efekty osiągnięte w wyniku kontroli:

- w 4 kontrolowanych podmiotach dokonano aktualizacji oceny ryzyka w zakresie zagrożenia stwarzanego przez czynniki chemiczne;
- w 4 kontrolowanych podmiotach dokonano doposażenia pracowników w środki ochrony indywidualnej adekwatne do występujących zagrożeń, zgodnie z wymaganiami kart charakterystyki stosowanych produktów chemicznych, poprawiono zasady przydziału w/w środków oraz zapewniono ich należyte przechowywanie i konserwację;
- w 3 podmiotach oznakowano piktogramami ostrzegawczymi miejsce przechowywania środków biobójczych;
- w 2 podmiotach usunięto zagrożenie wypadkowe związane z nieprawidłowościami w dozowaniu chemikaliów niebezpiecznych;
- w 2 podmiotach wydano szczegółowe instrukcje magazynowania i usprawniono sposób magazynowania środków niebezpiecznych;
- w 1 podmiocie uzyskano aktualne karty charakterystyki stosowanych produktów chemicznych w procesie pracy;
- w 2 podmiotach usunięto przeterminowane środki do dezynfekcji rąk.

Przyczyny stwierdzanych nieprawidłowości wynikają głównie z nieznamomości przepisów ustawy o produktach biobójczych; wprowadzania na rynek produktów do odkażania przez nowych producentów, którzy deklarowali właściwości odkażające bez spełniania wymogów formalnych w zakresie produktów biobójczych; pomijania zagrożeń stwarzanych przez produkty biobójcze ze względu na powszechność ich użytkowania (środki do odkażania skóry rąk, powierzchni, narzędzi i sprzętów); bagatelizowania zagrożeń związanych ze stosowaniem i magazynowaniem środków dezynfekcyjnych.

4.1.8. Kontrole dotyczące tematyki REACH i CLP

W ramach kontroli zakładów stosujących substancje i mieszaniny chemiczne, jako dalszych użytkowników chemikaliów w rozumieniu rozporządzenia REACH, oraz w ramach

weryfikacji przestrzegania przepisów unijnego rozporządzenia CLP w zakresie kompetencji Państwowej Inspekcji Pracy oraz przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach w narażeniu na czynniki chemiczne skontrolowano 11 zakładów, na rzecz których pracę świadczyło 1269 osób.

Kontrolą objęto 117 substancji i mieszanin chemicznych klasyfikowanych jako niebezpieczne magazynowanych oraz używanych w procesach pracy. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 61 decyzji, w tym 22 decyzje ustne. Na 2 osoby nałożono mandaty karne na łączną kwotę 2 600 zł.

W wyniku przeprowadzonych kontroli:

- w 4 kontrolowanych podmiotach dokonano aktualizacji zasad przydziału odzieży, obuwia oraz środków ochrony indywidualnej;
- w 4 kontrolowanych podmiotach dokonano doposażenia pracowników w środki ochrony indywidualnej adekwatne do występujących zagrożeń, zapewniono ich należyte przechowywanie i konserwację;
- w 2 kontrolowanych podmiotach uzyskano aktualne karty charakterystyki stosowanych w procesie pracy chemikaliów;
- w 6 podmiotach dokonano aktualizacji dokumentacji oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynniki chemiczne;
- w 2 podmiotach dokonano oznakowania opakowań zawierających chemikalia niebezpieczne;
- w 2 podmiotach usunięto zagrożenia wypadkowe związane z nieprawidłowościami w dozowaniu chemikaliów niebezpiecznych;
- w 2 podmiotach wydano szczegółowe instrukcje magazynowania chemikaliów;
- w 1 podmiocie usunięto zagrożenie wypadkowe wynikające ze sposobu gromadzenia szklanych odpadów oraz zużytych igieł;
- w 3 kontrolowanych podmiotach oznakowano piktogramami ostrzegawczymi miejsca przechowywania środków chemicznych oraz zabezpieczono miejsca przechowywania chemicznych środków niebezpiecznych w sposób ograniczający dostęp osób postronnych.

Stwierdzane nieprawidłowości w zakresie przechowywania substancji i mieszanin chemicznych wynikają głównie z niskiej świadomości w zakresie zagrożeń związanych z niekontrolowanym rozprzestrzenianiem się niebezpiecznych środków chemicznych. Nadal jest niska świadomość w zakresie obowiązującym zgodnie z CLP oznakowaniem piktogramami ostrzegawczymi.

4.1.9. Kontrole wynikające z ustawy Prawo energetyczne - w zakresie paliw ciekłych

Celem kontroli była ocena realizacji przez przedsiębiorców obowiązku wynikającego z art. 23r ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne w zakresie:

- posiadania koncesji dotyczących paliw ciekłych w odniesieniu do:
 - wytwarzania paliw ciekłych;
 - magazynowania paliw gazowych w instalacjach magazynowych, skraplania gazu ziemnego i regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego w instalacjach skroplonego gazu ziemnego, jak również magazynowania lub przeladunku paliw ciekłych w instalacjach magazynowania paliw ciekłych lub instalacjach przeladunku paliw ciekłych;

- przesyłania lub dystrybucji paliw;
- obrotu paliwami;
- wpisu do rejestru podmiotów przywożących;
- zgłoszenia do Prezesa URE informacji o rodzajach i lokalizacji infrastruktury paliw ciekłych wykorzystywanej do prowadzonej działalności.

W 2023 roku przeprowadzono 2 kontrole w podmiotach, w których podstawowym przedmiotem działalności gospodarczej był obrót detaliczny paliwami ciekłymi. Pracodawcy prowadzili obrót detaliczny benzynami silnikowymi, olejami napędowymi, gazem płynnym LPG, w tym konfekcjonowanym gazem płynnym na prowadzonych stacjach paliw. Charakter prowadzonej przez kontrolowanych pracodawców działalności - obrót paliwami ciekłymi, wymagał uzyskania koncesji od Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że kontrolowani pracodawcy dopełnili obowiązku uzyskania od Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki koncesji na obrót paliwami zgodnie art. 32 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1385 ze zm. oraz z 2023 r. poz. 2029). Skontrolowano łącznie 2 koncesje. Nie stwierdzono przypadków prowadzenia obrotu paliwami w sposób niezgodny z zakresem określonym w uzyskanych koncesjach.

Objęci kontrolami pracodawcy dopełnili obowiązku przekazania Prezesowi URE informacji o rodzajach i lokalizacji infrastruktury wykorzystywanej w ramach prowadzonej działalności związanej z obrotem paliwami. Kontrolowani przedsiębiorcy nie zostali zamieszczeni w rejestrze podmiotów przywożących i nie stwierdzono, aby samodzielnie lub za pośrednictwem innych podmiotów sprowadzali paliwa na terytorium RP.

Wraz z czynnościami kontrolnymi wynikających z ustawy Prawo Energetyczne kontrolowano zagadnienia dotyczące przestrzegania przepisów prawa pracy w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

W 2 kontrolowanych podmiotach pracodawcy eksploatowali stanowiska tankowania pojazdów gazem LPG nieprzystosowane do samodzielnego tankowania pojazdów gazem przez klientów, a zatrudnieni pracownicy na stanowiskach pracy sprzedawców paliw nie posiadali świadectw kwalifikacyjnych wydanych przez Transportowy Dozór Techniczny upoważniających do napełniania gazem LPG zbiorników w układzie zasilania pojazdów samochodowych. W czasie czynności kontrolnych stwierdzono brak zabezpieczenia przed przypadkowym najechaniem pojazdem na elementy rurociągu technologicznego przesyłającego gaz ze zbiornika do odmierzacza gazu, a także nie dokonano kompleksowej oceny ryzyka związanego z możliwością wystąpienia atmosfery wybuchowej w miejscach pracy na stacji paliw. Pracodawca nie wydał dokumentu zabezpieczenia stanowiska pracy przed wybuchem, nie oznakował strefy zagrożenia wybuchem przy kontenerach ażurowych z butlami z gazem LPG.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 13 decyzji nakazowych, w tym: 11 pisemnych, 2 ustne bezpośrednio dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy przy eksploatacji infrastruktury związanej z obrotem paliwami. Do przedsiębiorców dodatkowo skierowano 3 wnioski w wystąpieniach. Pracodawcy potwierdzili realizację wszystkich decyzji nakazowych oraz wydanych wniosków.

4.1.10. Przestrzeganie przepisów dotyczących obsługi wózków jezdniowych z napędem silnikowym

Celem działań kontrolnych była ocena przestrzegania przepisów bezpieczeństwa pracy podczas magazynowania i transportu wewnątrzzakładowego oraz sprawdzenie warunków pracy osób wykonujących ręczne prace transportowe w podmiotach, których podstawowa działalność wiązała się magazynowaniem, rozdzielaniem i dystrybucją towarów. Działaniami zostały objęte podmioty z sektora prywatnego zajmujące się hurtowym obrotem towarów oraz zakłady produkcyjne, w tym zakłady przetwórstwa rybnego, gdzie w profilu produkcji prowadzenie prac w zakresie magazynowania i transportu stanowiło istotne elementy cyklu. Kontrole polegały przede wszystkim na sprawdzeniu, czy pracodawcy wywiązali się z obowiązków określonych przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy przy użytkowaniu wózków jezdniowych z napędem silnikowym i przy prowadzeniu ręcznych prac transportowych oraz przy innych pracach związanych z wysiłkiem fizycznym.

Kontrolami objęto 9 zakładów, w których było zatrudnionych łącznie 602 osoby, w tym 234 kobiety, 11 cudzoziemców oraz 18 osób niepełnosprawnych. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano łącznie 93 decyzje, w tym 73 pisemne i 20 ustnych, a także do przedsiębiorców skierowano 20 wniosków w wystąpieniach. W stosunku do osób winnych naruszeń praw pracowniczych 1 osobę ukarano mandatem karnym, a do 3 osób zastosowano środki oddziaływania wychowawczego. W 1 przypadku inspektor pracy po ujawnieniu nieprawidłowości przy eksploatacji wózka jezdniowego podnośnikowego z mechanicznym napędem podnoszenia przesłał informację do rozpatrzenia przez Urząd Dozoru Technicznego.

Najistotniejsze nieprawidłowości dotyczyły: braku instrukcji przy bezpiecznej wymianie butli zasilającej wózki jezdniowe; niezapoznania z zasadami bezpieczeństwa w transporcie wewnątrzzakładowym; braku ustalenia bądź doboru środków ochrony indywidualnej dla pracowników wykonujących prace magazynowe; nieprawidłowości w przeprowadzeniu szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy; niewyznaczenia dróg transportowych i pól odkładczych, a także miejsc ładowania wózków jezdniowych; braku instrukcji magazynowania i składowania; braku oceny ryzyka zawodowego dla zagrożeń wynikających z użytkowania wózków oraz obciążenia układu mięśniowo – szkieletowego podczas ręcznych prac transportowych. W czasie czynności kontrolnych stwierdzano również nieprawidłowe zachowanie operatorów, którzy pozostawili kluczyki w stacyjkach umożliwiając uruchomienie wózka przez nieuprawnione osoby. Ponadto ujawniono nieprawidłowości w zakresie braku wymaganych kwalifikacji do obsługi wózka podnośnikowego, a także niewłaściwego doboru wózka do podnoszenia ludzi w specjalnym koszu.

Przyczyny tych nieprawidłowości wynikają głównie z niewłaściwego zorganizowania miejsc pracy podyktowanego zwiększaniem oszczędności oraz ograniczonego nadzoru nad pracami z użyciem wózków. Pracodawcy tolerowali odstępstwa od zasad bezpiecznej pracy, w tym pomijali obowiązki sporządzania odpowiednich instrukcji bhp. Również sami operatorzy bagatelizują zagrożenia, m.in. pozostawiając kluczyki w stacyjkach, a tym samym umożliwiając uruchomienie wózka przez osoby nieuprawnione.

Pracodawcy poinformowali o wykonaniu 88 decyzji, co stanowi 95% wydanych pisemnych decyzji oraz 16 wniosków, co stanowi 80% wydanych wniosków w wystąpieniach. Realizacja decyzji nakazowych i wniosków realnie przełożyła się na poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników, w tym organizacji ręcznych prac transportowych.

Należy zauważyć, że w czasie czynności kontrolnych inspektorzy pracy mogli korzystać z dostępnych na stronach internetowych rejestrów UDT umożliwiających weryfikację uprawnień operatorów oraz weryfikację urzędzeń objętych aktualnym dozorem, co wpływało na poprawę efektywności tych czynności.

4.1.11. Bezpieczeństwo w zakładach o wysokiej skali zagrożeń

Celem kontroli prowadzonych w ramach 3-letniego programu jest ograniczenie liczby osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe występujące w środowisku pracy oraz ograniczenie liczby związanych z nimi wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Do kontroli (w ramach tzw. wzmożonego nadzoru) wytypowano 2 zakłady przemysłowe prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: produkcji wyrobów z gumy i z tworzyw sztucznych oraz przetwarzania i konserwowania ryb. Zakłady te charakteryzowały się w latach wcześniejszych dużą ilością wypadków przy pracy pracowników lub dużą liczbą pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia. W okresie 2019-2020 odnotowano w nich łącznie 39 wypadków przy pracy, w tym 2 wypadki ciężkie. Obie firmy zaliczają się do grupy zakładów zatrudniających od 50 do 249 pracowników. Przeprowadzono w nich łącznie 4 kontrole (po jednej w każdym półroczu).

Zakres zagadnień objętych kontrolą obejmował w obu zakładach pracy w szczególności: badanie wypadków przy pracy, w tym prawidłowość sporządzania protokołów ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków; dokonywanie oceny ryzyka zawodowego oraz przestrzeganie przepisów i zasad bhp; przestrzeganie przez pracodawców przepisów bhp dotyczących zapewnienia pracownikom ochrony przed zagrożeniami powodowanymi przez stosowane substancje chemiczne, ich mieszaniny, w tym czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W wyniku przeprowadzonych kontroli do pracodawców zostało skierowanych 20 decyzji nakazujących usunięcie nieprawidłowości, w tym 2 decyzje ustne oraz skierowano 5 wniosków w wystąpieniach.

Najwięcej nieprawidłowości stwierdzonych podczas czynności kontrolnych odnotowano w zakresie:

- magazynowania substancji i mieszanin chemicznych, gdzie nieprawidłowości dotyczyły: braku oznakowania pomieszczeń magazynowych, braku lub niewłaściwego oznakowania opakowań, w których przechowywano substancje, braku instrukcji magazynowania, niewłaściwego składowania substancji;
- dokumentacji związanej ze stosowanymi w procesach technologicznych substancjami i mieszaninami chemicznymi, gdzie nieprawidłowości dotyczyły: nieprowadzenia rejestru prac wykonywanych w narażeniu na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz rejestru pracowników wykonujących pracę w narażeniu na działanie ww. substancji, braku instrukcji bhp dotyczącej bezpiecznego wykonywania prac związanych z transportowaniem substancji/mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie oraz instrukcji bhp dotyczącej postępowania z tego rodzaju substancjami lub mieszaninami;
- oceny ryzyka zawodowego związanego z pracami w narażeniu na chemiczne czynniki szkodliwe dla zdrowia, gdzie nieprawidłowości dotyczyły: braku aktualizacji dokumentu oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy uwzględniającej

narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia występujące na danym stanowisku pracy, braku w dokumencie wymaganych przepisami prawa informacji, w tym rodzaju, poziomu i czasu trwania narażenia na czynniki chemiczne występujące w środowisku pracy;

- odzieży i obuwia roboczego, środków ochrony indywidualnej, gdzie nieprawidłowości dotyczyły: niewłaściwego magazynowania i przechowywania środków ochrony indywidualnej, nieustalenia zasad korzystania ze środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego.

Podjęte czynności kontrolne przyczyniły się do poprawy bezpieczeństwa pracy pracowników. W wyniku realizacji decyzji nakazowych i ustnych w kontrolowanych podmiotach, m.in.:

- w maszynie kriogenicznej opisy przycisków sterowniczych oraz przełącznika znajdujących się na korpusie maszyny, określające ich funkcje, a także ostrzeżenia dotyczące eksploatacji maszyny - sporządzone zostały w języku polskim;
- zaprowadzono rejestr prac wykonywanych w narażeniu na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz rejestr pracowników wykonujących pracę w narażeniu na działanie ww. substancji;
- dokonano aktualizacji dokumentu oceny ryzyka zawodowego na czterech stanowiskach pracy uwzględniając w nich narażenie na czynniki niebezpieczne i szkodliwe faktycznie występujące na danym stanowisku pracy, a także wymagane przepisami prawa inne informacje, w tym rodzaj, poziom i czas trwania narażenia na czynniki chemiczne występujące w środowisku pracy;
- opracowano i udostępniono pracownikom do stałego korzystania instrukcję bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczącą bezpiecznego wykonywania prac związanych z transportowaniem oraz magazynowaniem i składowaniem substancji/mieszanin chemicznych;
- oznakowano odpowiednimi piktogramami lub znakami ostrzegawczymi magazyn chemiczny, w którym przechowywane są stwarzające zagrożenia substancje i mieszaniny (o różnych właściwościach);
- dokonano czyszczenia chemicznego dwóch wentylatorów (wyciągowych) znajdujących się na hali produkcyjnej nad stanowiskami pracy, na których występuje narażenie na czynniki chemiczne;
- zapewniono na terenie zakładu produkcyjnego miejsce do bezpiecznego przechowywania środków ochrony indywidualnej.

Oceniając kolejne następujące po sobie okresy dwuletnie stwierdzono, że w latach 2021-2022 w obu zakładach odnotowano istotne zmniejszenie liczby wypadków przy pracy. Było ich w sumie 9, a co istotne żaden z nich nie miał charakteru wypadku ciężkiego. W 2023 r. w jednym zakładzie odnotowano jeden wypadek przy pracy, któremu uległ jeden pracownik.

Kontrolowani pracodawcy po zapoznaniu ich z celem programu i przewidywanym okresem jego trwania podjęli działania zmierzające do obniżenia poziomu ryzyka zawodowego i w konsekwencji zmniejszenia liczby wypadków przy pracy pracowników. Już w drugim roku „wzmoczonego nadzoru” zauważalne było inne podejście pracodawców do wszelkich kwestii związanych z bezpieczeństwem pracy w zakładzie. W kluczowych obszarach objętych kontrolami w zakładach nastąpiła poprawa, w szczególności wyeliminowano wiele uchybień odnotowanych wcześniej, dotyczących dokumentacji oceny

ryzyka zawodowego. Mniej błędów stwierdzono także podczas ustalania przez (zakładowe) zespoły powypadkowe okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

4.1.12. Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach zatrudniających pracowników w warunkach mikroklimatu gorącego oraz mikroklimatu zimnego

Celem działań kontrolnych była ocena przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy zatrudnianiu pracowników w warunkach mikroklimatu gorącego oraz mikroklimatu zimnego, a następnie oddziaływanie na pracodawców zmierzające do ograniczenia negatywnego wpływu środowiska pracy na osoby wykonujące prace w warunkach mikroklimatu gorącego lub zimnego.

W 2023 roku przeprowadzono kontrole w 4 podmiotach, które powierzały pracę łącznie 619 osobom, w tym 613 osobom w ramach stosunku pracy. Do kontroli wybrano dwa sektory: spożywczy i przemysł ciężki, gdzie w warunkach mikroklimatu gorącego wykonywało pracę 131 osób, a w warunkach mikroklimatu zimnego 14 osób.

W trakcie czynności kontrolnych dokonano analizy wypadkowości w latach 2020-2022 związanych z pracą w warunkach mikroklimatu. W kontrolowanych podmiotach nie odnotowano wypadków przy pracy związanych z pracą w warunkach mikroklimatu gorącego. W warunkach mikroklimatu zimnego w 2020 roku wydarzyły się 2 wypadki; w 2021 roku - 3 wypadki, a w 2022 roku nie było żadnego wypadku przy pracy. W kontrolowanych zakładach nie odnotowano przypadków chorób zawodowych ani podejrzeń o takie choroby w odniesieniu do pracowników wykonujących pracę w warunkach mikroklimatu gorącego albo w warunkach mikroklimatu zimnego.

Najwięcej nieprawidłowości stwierdzonych podczas czynności kontrolnych odnotowano w zakresie:

- mikroklimatu gorącego:
 - niezapewnienie pracownikom wykonującym pracę w mikroklimacie gorącym napojów wzbogaconych w sole mineralne i witaminy,
 - brak określonych cech, jakie muszą posiadać środki ochrony indywidualnej, ustalone jako niezbędne do stosowania, tak aby skutecznie chroniły przed zagrożeniami występującymi przy pracach wykonywanych w warunkach narażenia na mikroklimat gorący,
 - brak rejestru czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy,
 - brak kart badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy;
- mikroklimatu zimnego:
 - wydanie osobom pracującym w warunkach mikroklimatu zimnego nieodpowiedniej odzieży – nieposiadającej odpowiednich cech ochronnych,
 - wydanie pracownikom odzieży ochronnej z naruszeniem obowiązujących u pracodawcy norm wyposażenia w odzież i obuwie oraz środki ochrony indywidualnej,
 - brak rejestru czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy,
 - brak szczegółowych programów szkolenia wstępnego, tj. instruktażu ogólnego i stanowiskowego oraz szkolenia okresowego dla pracowników zatrudnionych w warunkach mikroklimatu zimnego.

Przyczyn ujawnionych nieprawidłowości można doszukiwać się w braku kompetencji pracodawców oraz służb bezpieczeństwa i higieny pracy, a także bagatelizowaniu wpływu negatywnych skutków, jakie może powodować praca wykonywana w warunkach

mikroklimatu. Podmiotom zatrudniającym pracowników w warunkach mikroklimatu zimnego udzielono 9 porad w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy. W szczególności udzielono porad dotyczących prawidłowego doboru środków ochrony indywidualnej, adekwatnie do wyników pomiarów w środowisku pracy.

W wyniku przeprowadzonych kontroli: wyposażono 11 pracowników pracujących w mikroklimacie zimnym w wymagane środki ochrony indywidualnej, zaprowadzono rejestry czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy, zaprowadzono karty badań i pomiarów czynników szkodliwych.

4.1.13. Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach, w których występuje narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym

Celem kontroli było sprawdzenie poziomu przestrzegania przez pracodawców przepisów dotyczących substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

Kontrole przeprowadzono w 9 podmiotach prowadzących działalność w różnych branżach: produkcja farb, lakierów; produkcja elementów z gumy i tworzyw sztucznych; wylęg drobiu; przemiał kamienia kopalnego; magazynowanie i sprzedaż detaliczna paliw; odbiór, skup i przetwarzanie przepracowanych olejów mineralnych; magazynowanie zbóż; naprawy mechaniczne i lakiernicze pojazdów samochodowych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 54 decyzje oraz 26 wniosków w wystąpieniach. Stwierdzone naruszenia to głównie naruszenia formalno-prawne dotyczące gromadzenia i przekazywania uprawnionym organom informacji o czynnikach rakotwórczych i mutagennych występujących na stanowiskach pracy oraz informowania pracowników o zagrożeniach powodowanych przez stosowane substancje i mieszaniny chemiczne. Stwierdzono znaczące rozbieżności pomiędzy informacjami przekazywanymi do organów Państwowej Inspekcji Pracy oraz organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Efekty osiągnięte w wyniku kontroli:

- 6 pracodawców zaprowadziło lub dokonało weryfikacji danych zamieszczonych w rejestrach prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym i w rejestrach pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- 3 pracodawców po raz pierwszy przekazało organom kontroli nad warunkami pracy wymagane informacje z rejestrów prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (informacje przekazano według miejsca narażenia, a nie według siedziby głównej podmiotu),
- 2 pracodawców zapewniło pranie odzieży pracowników, która narażona jest na skażenie czynnikami chemicznymi (w tym rakotwórczymi), tym samym zaprzestano powierzania wykonywania tych prac we własnym zakresie pracownikom.

4.1.14. Bezpieczeństwo i higiena pracy w zakładach komunalnych przy stosowaniu środków chemicznych do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków

Celem kontroli była ocena stanu przestrzegania przepisów bhp przy stosowaniu środków chemicznych do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków w zakładach komunalnych.

W 2023 roku przeprowadzono 4 kontrole, podczas których sprawdzano przestrzeganie przepisów bhp w zakładach komunalnych przy stosowaniu środków chemicznych do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków. Zbadano łącznie 5 stanowisk pracy w podmiotach zatrudniających łącznie 831 pracowników, w tym 54 pracowników na stanowiskach bezpośrednio związanych z zabezpieczeniem procesu technologicznego oraz 46 pracowników wykonujących pracę w narażeniu na działanie środków chemicznych do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków.

Podczas prowadzonych kontroli inspektorzy pracy wykazali uchybienia, które polegały m.in. na: braku sporządzonej dla poszczególnych stanowisk pracy oceny ryzyka zawodowego; braku przeprowadzania okresowych kontroli sprawności technicznej urządzeń wentylacji mechanicznej oraz aparatury kontrolno-pomiarowej; braku zapewnienia dostatecznej ilości indywidualnych detektorów wychwyty gazu; braku opracowanych wykazów prac, które powinny być wykonane w zespołach dwuosobowych; braku sporządzonego wykazu prac szczególnie niebezpiecznych lub braku szczegółowych wymagań dotyczących wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydano łącznie 49 decyzji. Ponadto w wystąpieniach skierowano do pracodawców 10 wniosków. Za stwierdzone wykroczenia wobec 1 osoby odpowiedzialnej za nadzór nad przestrzeganiem przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy zastosowano środek oddziaływania wychowawczego.

4.1.15. Przestrzeganie przepisów ustawy o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych

Celem działań kontrolnych była ocena przestrzegania wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy, o których mowa w ustawie o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych.

Do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie 2023 roku nie wpłynęły wnioski ministra właściwego do spraw środowiska w sprawie wydania opinii w zakresie spełniania wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy przez obiekty, pomieszczenia, stanowiska i procesy pracy podmiotów, które starają się o wydanie zezwolenia na prowadzenie zakładu inżynierii genetycznej.

W roku 2023 przeprowadzono 1 kontrolę u pracodawcy zajmującego się zamkniętym użyciem GMO, w którym funkcjonuje 1 zakład inżynierii genetycznej zaliczony do pierwszej kategorii zagrożenia.

W wyniku kontroli stwierdzono jedynie 3 nieprawidłowości, z których dwie zostały usunięte jeszcze w trakcie kontroli. Nieprawidłowości usunięte w czasie kontroli dotyczyły: braku odpowiedniego obuwia u jednego z pracowników, nieujęcia w wykazie stosowanych substancji chemicznych niebezpiecznych jednej ze stosowanych w zakładzie substancji. Wydana decyzja pisemna dotyczyła braku oceny ryzyka zawodowego dla prac prowadzonych w zakładzie inżynierii genetycznej. Ocena została dokonana dla prac prowadzonych w laboratoriach, bez wyodrębnienia prac prowadzonych w zakładzie inżynierii genetycznej. Pracodawca poinformował na piśmie o usunięciu nieprawidłowości.

Realizując ten temat udzielono szereg porad prawnych, z których jedna dotyczyła obowiązku zapewnienia osobom biorącym udział w zamkniętym użyciu GMM co najmniej raz na 2 lata uczestnictwa w szkoleniu okresowym w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

4.1.16. Bezpieczeństwo w leśnictwie

Celem kontroli było sprawdzenie przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności bezpieczeństwa i higieny pracy przez zakłady usług leśnych prowadzące prace związane z pozyskiwaniem i zrywką drewna.

Kontrole przeprowadzono w 8 podmiotach mających status pracodawcy, świadczących usługi z zakresu gospodarki leśnej, w których pracę wykonywało 45 osób, w tym 42 pracowników i 3 osoby w ramach tzw. „samozatrudnienia”.

W wyniku kontroli wydano 71 decyzji nakazowych i 72 wnioski w wystąpieniach. Za stwierdzonych podczas czynności kontrolnych 16 wykroczeń, 4 osoby ukarano mandatami karnymi na łączną kwotę 4 000 zł.

Najistotniejsze nieprawidłowości dotyczyły: braku szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy u 10 pracowników; braku orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku u 10 pracowników; braku dokonania oceny ryzyka zawodowego; niedostarczenia 14 pracownikom wymaganych środków ochrony indywidualnej; funkcjonowania służby bezpieczeństwa i higieny pracy; wykazu prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby; niezapewnienia pracownikom instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy; niewłaściwego stanu technicznego eksploatowanych maszyn i urządzeń; niezapewnienia sprawnego systemu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej; niepodejmowania działań w celu ochrony przed chorobami wywoływanymi czynnikami środowiska pracy u 39 pracowników; niezapewnienia napojów i posiłków profilaktycznych.

Efekty osiągnięte w wyniku kontroli:

- w 8 podmiotach dla 38 pracowników wydano i/lub udostępniono do stałego korzystania instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy prowadzonych procesów technologicznych,
- w 6 kontrolowanych podmiotach dla 33 pracowników dokonano oceny ryzyka zawodowego lub ją zaktualizowano,
- u 4 pracodawców dla 17 pracowników poprawiono funkcjonowanie systemu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- u 3 pracodawców 14 pracownikom zapewniono stosowanie wymaganych i posiadających właściwości ochronne środków ochrony indywidualnej,
- w 5 podmiotach usunięto nieprawidłowości związane z organizacją pracy,
- 4 pracodawców dla 14 pracowników zapewniło wydawanie posiłków profilaktycznych,
- 6 pracodawców zapewniło 6 pracownikom sprawne technicznie maszyny i urządzenia.

4.1.17. Bezpieczeństwo i higiena pracy oraz legalność zatrudnienia w przedsiębiorstwach rolnych

Celem kontroli było dokonanie oceny poziomu bezpieczeństwa pracy, w tym warunków i zasad wykonywania określonych czynności zawodowych przez osoby

zatrudnione w podmiotach związanych z produkcją rolną (produkcja roślinna i/lub zwierzęca) w celu wyeliminowania zagrożeń wypadkowych i zawodowych, występujących w środowisku pracy lub wynikających ze sposobu jej wykonania. Na kontrolach zweryfikowano także stan przestrzegania przepisów prawa pracy, przede wszystkim w zakresie wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą oraz oceny rozliczenia czasu pracy. Ponadto sprawdzono legalność zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców, w tym zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych, zawarcie na piśmie umów o pracę, równe traktowanie w zatrudnieniu cudzoziemców w stosunku do obywateli polskich.

Kontrolami objęto 10 zakładów, w tym 4 zakłady o profilu wyłącznie roślinnym, 6 zakładów prowadzących produkcję zwierzęcą. W kontrolowanych zakładach pracę świadczyło: 149 osób, w tym 116 pracowników i 32 świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano łącznie 126 decyzji, w tym 24 decyzje ustne oraz 82 wnioski w wystąpieniach. W wyniku naruszeń praw pracowniczych na 4 osoby nałożono mandaty karne w łącznej wysokości 4 000 zł, a w stosunku do 2 osób zastosowano środki oddziaływania wychowawczego.

Najwięcej nieprawidłowości stanowiących podstawę wydanych środków prawnych dotyczyło: niewytypowania do badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy lub nieprzeprowadzenia badań i pomiarów wytypowanych czynników – 20 decyzji; braku lub niewłaściwych instrukcji bhp dla stanowisk pracy i procesów pracy – 11 decyzji; nieprawidłowości związanych z magazynowaniem i składowaniem, w tym środków chemicznych, nawozów, płodów rolnych, części zamiennych – 11 decyzji; niewłaściwej eksploatacji instalacji i urządzeń elektrycznych, brak potwierdzenia skuteczności ochrony przeciwporażeniowej – 12 decyzji; nieprawidłowości w transporcie – 11 decyzji. Skierowano 4 pisma do Urzędu Dozoru Technicznego wskazujące na nieprawidłowości w zakresie eksploatacji urządzeń poddozorowych.

Realizacja wydanych środków prawnych spowodowała znaczącą poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy osób wykonujących pracę w kontrolowanych podmiotach.

4.1.18. Bezpieczeństwo i higiena pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem pracowników na hałas i drgania mechaniczne

Celem kontroli było ustalenie, czy i jakie działania podejmują pracodawcy w celu ograniczenia lub eliminowania hałasu i drgań mechanicznych – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Pracy z 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, a także ocena tych działań.

Kontrole przeprowadzono w 5 podmiotach prowadzących działalność w zakresie usług pralniczych i czyszczenia wyrobów włókienniczych, usług stolarskich, produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych oraz produkcji mebli tapicerowanych. W kontrolowanych zakładach głównymi źródłami hałasu były stosowane w toku produkcyjnym oraz usługowym: maszyny i urządzenia skrawające do drewna (np. pilarki tarczowe, pilarki taśmowe, strugarki, szlifierki, frezarki, centrum obróbcze, wiertarki); zszywacze pneumatyczne; maszyny do prania; maszyny do szycia; maszyny do obróbki cieplnej (np. zgrzewarki, magiel), maszyny transportowe (np. wózki jezdniowe z napędem silnikowym), linie produkcyjne; procesy technologiczne np. montaż elementów z drewna, cięcie, obróbka skrawaniem, szycie, pranie,

transport wyrobów. Występującymi źródłami drgań mechanicznych były stosowane: wózki jezdniowe z napędem silnikowym, urządzenia tj. zszywacze pneumatyczne.

Najwięcej nieprawidłowości stwierdzonych podczas czynności kontrolnych odnotowano w zakresie:

- braku lub nieprawidłowej ocenie ryzyka zawodowego związanego z narażeniem na hałas oraz drgania mechaniczne, które stwierdzono w 60% kontrolowanych zakładów;
- braku doboru indywidualnych środków ochrony indywidualnej – słuchu, co do wielkości charakteryzujących hałas występujący na stanowiskach pracy, które stwierdzono w 80% kontrolowanych zakładów;
- braku programów działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas w związku z przekroczeniem w zakładzie pracy wartości NDN lub narażenia na drgania mechaniczne w związku z przekroczeniem w zakładzie pracy wartości proggu działania, które stwierdzono w 40% kontrolowanych zakładów;
- nieoznaczenia znakami bezpieczeństwa, w tym stosowania ochronników słuchu w miejscach pracy, w których wielkości charakteryzujące hałas w środowisku pracy przekraczają wartości NDN, które stwierdzono w 40% kontrolowanych zakładów;
- braku pomiarów czynnika szkodliwego w postaci hałasu oraz drgań mechanicznych na części stanowisk pracy, które stwierdzono w 40% kontrolowanych zakładów;
- braku rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia, które stwierdzono w 40% kontrolowanych zakładów;
- nieaktualnych kart badań i pomiarów czynników szkodliwych, które stwierdzono w 80% kontrolowanych zakładów;
- programów szkoleń wstępnych i okresowych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, które stwierdzono w 100% kontrolowanych zakładów;
- nieprzekazania zatrudnionym pracownikom instrukcji bhp dot. użytkowania i konserwacji ochronników słuchu, które stwierdzono w 40% kontrolowanych zakładów;
- zatrudniania pracowników w godzinach nadliczbowych (powyżej 8 godzin na dobę) na stanowiskach, gdzie występują przekroczenia NDN dla hałasu, które stwierdzono w 20% kontrolowanych zakładów.
- Do głównych efektów osiągniętych w wyniku kontroli można zaliczyć:
- dokonanie w zakładzie pracy pomiarów szkodliwego dla zdrowia czynnika fizycznego występującego w postaci hałasu na stanowiskach pracy, na których stwierdzono brak aktualnych pomiarów, co poprawiło warunki pracy dla 15 pracowników;
- dokonanie pomiarów szkodliwego dla zdrowia czynnika fizycznego występującego w postaci hałasu oraz drgań mechanicznych na stanowiskach pracy, które pominięto w poprzednich pomiarach, co poprawiło warunki pracy dla 36 pracowników;
- zaprowadzenie oraz zaktualizowanie rejestrów lub kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- wprowadzenie w życie działań zawartych w określonym przez pracodawcę programie działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas;
- oznaczenie znakami bezpieczeństwa miejsc pracy, w których wielkości charakteryzujące hałas w środowisku pracy przekraczają wartości NDN;
- dokonanie doboru środków ochrony indywidualnej - słuchu do wielkości charakteryzujących hałas, co poprawiło warunki pracy dla 37 pracowników;
- dokonanie aktualizacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy z uwzględnieniem narażenia na drgania mechaniczne oraz poziomu narażenia na hałas, co poprawiło warunki pracy dla 66 pracowników;

- dopracowanie programów szkolenia wstępnego na stanowiskach pracy w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy dostosowanych do rodzajów i warunków prac wykonywanych przez zatrudnionych pracowników;
- przekazanie do stałego korzystania zatrudnionym pracownikom instrukcji bhp dot. użytkowania i konserwacji ochronników słuchu.

W wyniku wydanych środków prawnych i ich realizacji znacząco poprawiły się warunki pracy pracowników narażonych na hałas i drgania mechaniczne.

4.1.19. Bezpieczeństwo i higiena pracy dotycząca organizacji pracy w miejscach, gdzie może wystąpić atmosfera wybuchowa

Celem kontroli było sprawdzenie stopnia przestrzegania rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 lipca 2010 r. w sprawie minimalnych wymagań, dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, związanych z możliwością wystąpienia w miejscu pracy atmosfery wybuchowej.

Kontrole przeprowadzono w 2 podmiotach, w których prowadzone procesy produkcyjne są związane z wystąpieniem zagrożenia wybuchowego, w szczególności w jednym zakładzie zajmującym się wytwarzaniem i przetwarzaniem koksu oraz w zakładzie, w którym prowadzone są prace przeładunkowo-magazynowe metanolu.

Pracodawcy dokonali oceny zagrożeń związanych z występowaniem czynników, które z powietrzem tworzą mieszaniny wybuchowe – w pierwszym zakładzie w związku z występowaniem pyłu węglowego i stosowaniem acetylenu, a w drugim metanolu. W opracowanych dokumentach zabezpieczenia przeciwybuchowego pracodawcy zawarli: stosowane oświadczenia, wykazy przestrzeni zagrożonych wybuchem z identyfikacją źródeł tych zagrożeń oraz oceną ryzyka, opis stosowanych środków zapobiegania i ograniczania skutków wybuchu ze wskazaniem terminów dokonywania przeglądów zaplanowanych działań. Wyznaczone zostały odpowiednie strefy zagrożenia wybuchem, które zostały prawidłowo oznaczone. Odnotowano jeden przypadek nieustalenia odpowiednich działań ograniczających ryzyko wystąpienia zagrożenia wybuchem, a także stwierdzono, że nie wszystkie z zaplanowanych działań zostały wykonane w przyjętym terminie. W pierwszym zakładzie nie przeprowadzono przeglądu stanu technicznego instalacji i urządzeń elektroenergetycznych. Ponadto potwierdzono brak szczegółowych instrukcji określających bezpieczny sposób wykonywania prac, w tym przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych oraz brak prawidłowego określenia rodzaju środków ochrony indywidualnej, w tym czasu i przypadków, w których powinny być używane w związku z występującymi zagrożeniami. W drugim kontrolowanym zakładzie stwierdzono, że nie zaplanowano działań związanych z oceną stanu technicznego urządzeń zainstalowanych w miejscach zaliczonych do stref zagrożonych wybuchem, a z zaplanowanych środków technicznych nie przeprowadzono przeglądu systemu cumowniczego na stanowisku rozładunku statków. Odnotowano również, że niektóre z wymienionych środków technicznych zostały zapisane ogólnikowo, bez wyjaśnienia sposobu ich realizacji oraz bez możliwości sprawdzenia ich wykonania. Tytułem przykładu - zapisy dotyczące oświetlenia w oprawach przeciwybuchowych, „odległości separacyjne” oraz określenia zakresu przeprowadzania bieżącej „kontroli wizyjnej”.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano w sumie 13 decyzji nakazowych, w tym 12 w formie pisemnej oraz wystosowano wystąpienie z 6 wnioskami. W szczególności zalecenia pokontrolne zmierzały do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie

dotyczącym: realizacji oraz planowania technicznych i organizacyjnych środków przyjętych dla ograniczenia ryzyka wybuchowego, opracowania instrukcji określających szczegółowe zasady bezpiecznego wykonywania czynności przy realizowanych procesach technologicznych, ustalenia rodzaju środków ochrony indywidualnej koniecznych do stosowania przez pracowników w związku z występowaniem czynników niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia oraz prawidłowego dokumentowania oceny ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą. W wyniku realizacji decyzji wszystkie nieprawidłowości zostały usunięte, a działania podjęte w wyniku wydanych zaleceń dotyczyły blisko 200 zatrudnionych pracowników.

W bieżącym roku nie odnotowano poważnych nieprawidłowości w zakresie możliwości wystąpienia ryzyka związanego z powstaniem atmosfery wybuchowej czy też pojawienia się skutków tego zagrożenia. Kontrole przeprowadzone w 2023 roku potwierdziły, że pracodawcy mają pełną świadomość występującego zagrożenia wybuchowego w prowadzonej działalności i podejmują skuteczne działania mające na celu ograniczenie ryzyka z nim związanego. W dalszym ciągu jednak zdarzają się sytuacje potwierdzające, że planując techniczne i organizacyjne środki zapobiegawcze, często określają te środki w sposób niepozwalający na sprawdzenie czy zostały one zrealizowane lub przyjęte do stosowania.

4.1.20. Ekspozycja pracowników na niebezpieczne i szkodliwe dla zdrowia czynniki chemiczne w środowisku pracy

Celem kontroli było sprawdzenie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy podczas stosowania w procesach pracy substancji chemicznych, dla których ustalono normatywy higieniczne w środowisku pracy (NDS).

Kontrole przeprowadzono w 15 podmiotach, podczas których sprawdzano ekspozycję pracowników na niebezpieczne i szkodliwe dla zdrowia czynniki chemiczne w środowisku pracy. Kontrole swym zasięgiem objęły zakłady produkujące lub/i stosujące w procesach pracy substancje chemiczne, dla których określone zostały wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń w środowisku pracy (NDS). Zbadano łącznie 21 stanowisk pracy w podmiotach zatrudniających łącznie 4 652 pracowników, w tym 617 pracowników wykonujących prace w narażeniu niebezpieczne i szkodliwe dla zdrowia czynniki chemiczne.

Podczas prowadzonych kontroli inspektorzy wykazali uchybienia, które polegały m.in. na: dopuszczaniu do pracy pracowników bez ważnych orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do wykonywania pracy; dopuszczaniu do pracy pracowników bez przeprowadzonego szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy; dopuszczaniu do pracy pracowników wykonujących pracę w narażeniu na czynniki chemiczne we własnej odzieży; braku zapewnienia pracownikom wykonującym pracę z czynnikami chemicznymi właściwych środków ochrony indywidualnej, które posiadałyby cechy ochronne przed działaniem szkodliwych czynników chemicznych o określonych stężeniach; braku przeprowadzania okresowych kontroli sprawności technicznej urządzeń wentylacji mechanicznej oraz aparatury kontrolno-pomiarowej.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydano łącznie 94 decyzje nakazowe. Ponadto w wystąpieniach skierowano do pracodawców 22 wnioski. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w stosunku do 1 osoby zastosowano środek oddziaływania wychowawczego.

4.1.21. Kontrola warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków życia marynarzy przy eksploatacji morskich jednostek pływających

Celem kontroli było sprawdzenie przestrzegania przez armatorów i załogi jednostek pływających wymagań przepisów prawa pracy, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków uprawiania żeglugi po wodach morskich, ze szczególnym uwzględnieniem nieprawidłowości, które mogą skutkować zdarzeniami wypadkowymi lub chorobami zawodowymi.

Realizując zadanie inspektorzy pracy przeprowadzili kontrole u 3 pracodawców. W czasie kontroli sprawdzano warunki pracy na 3 jednostkach pływających.

W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy stwierdzili szereg nieprawidłowości, w związku z którymi wydali łącznie 32 decyzje z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz 24 wnioski w wystąpieniach. Wydane środki prawne dotyczyły przede wszystkim:

- badań i pomiarów czynników środowiska pracy – wydano w tym zakresie 3 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- instrukcji bhp – wydano w tym zakresie 7 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- oceny ryzyka zawodowego – wydano w tym zakresie 2 decyzje oraz 6 wniosków dotyczących pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- urządzeń komunikacyjnych służących do bezpiecznego wejścia na pokład jednostek i zejścia z nich na nabrzeże – wydano w tym zakresie 2 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- przygotowania pracowników do pracy (badań lekarskich i szkoleń bhp) – wydano w tym zakresie 5 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- środków ochrony indywidualnej, w tym rękawic i obuwia dielektrycznego – wydano w tym zakresie 5 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- eksploatacji maszyn i urządzeń (ich oznakowania, osłon itp.) – wydano w tym zakresie 3 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców.

W czasie przeprowadzonych kontroli związanych z realizacją tematu, w 2 kontrolach stwierdzono popełnienie łącznie 6 wykroczeń przeciwko prawom pracownika. W związku z popełnionymi wykroczeniami na 1 pracodawcę nałożono mandat karny oraz w stosunku do 1 osoby winnej zastosowano środek oddziaływania wychowawczego.

4.1.22. Kontrola warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwach żeglugi śródlądowej

Celem kontroli prowadzonych w związku z realizacją zadania było sprawdzenie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwach oraz w wydzielonych jednostkach organizacyjnych prowadzących działalność w zakresie uprawiania żeglugi śródlądowej, budowy, przebudowy i remontów jednostek pływających oraz przeładunków w portach śródlądowych, ze szczególnym uwzględnieniem nieprawidłowości, które mogą skutkować zdarzeniami wypadkowymi lub chorobami zawodowymi.

W wyniku przeprowadzonych 6 kontroli stwierdzono szereg nieprawidłowości, w związku z którymi wydano łącznie 54 decyzje z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym 16 decyzji ustnych oraz 11 wniosków w wystąpieniach. Wydane środki prawne objęły około 35 osób świadczących pracę na rzecz kontrolowanych pracodawców. Dotyczyły one przede wszystkim:

- badań i pomiarów czynników środowiska pracy – wydano w tym zakresie 7 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 4 pracodawców;
- instrukcji bhp – wydano w tym zakresie 7 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 5 pracodawców;
- oceny ryzyka zawodowego, wykazów prac szczególnie niebezpiecznych, wykazów prac, które powinny być wykonywane przez 2 osoby i innych dokumentów mających wpływ na ograniczenie możliwych negatywnych skutków istniejących zagrożeń – wydano w tym zakresie 7 decyzji oraz 3 wnioski w wystąpieniach dotyczące pracowników zatrudnionych przez 5 pracodawców;
- dróg komunikacyjnych i dojazdów do stanowisk pracy oraz innych powierzchni, po których mogą się poruszać pracownicy – wydano w tym zakresie 5 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- przygotowania pracowników do pracy (kwalifikacji, badań lekarskich i szkoleń bhp) – wydano w tym zakresie 4 decyzje i 1 wniosek w wystąpieniu dotyczący pracowników zatrudnionych przez 4 pracodawców;
- środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego – wydano w tym zakresie 2 decyzje i 2 wnioski w wystąpieniu dotyczące pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- zagadnień związanych z udzielaniem pierwszej pomocy – wydano w tym zakresie 3 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- eksploatacji wózków jezdniowych z napędem silnikowym – wydano w tym zakresie 3 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 1 pracodawcę;
- eksploatacji pozostałych maszyn i urządzeń – wydano w tym zakresie 6 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- eksploatacji instalacji i urządzeń elektrycznych – wydano w tym zakresie 5 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 3 pracodawców.

Pracodawcy w trakcie czynności kontrolnych wykonali wszystkie decyzje ustne. Ponadto poinformowali o wykonaniu wszystkich decyzji nakazowych oraz 10 wniosków w wystąpieniach.

4.1.23. Warunki pracy w przedsiębiorstwach gospodarki morskiej - kontrola warunków bezpieczeństwa i higieny pracy przy budowie, przebudowie i remontach jednostek pływających

Celem kontroli prowadzonych w związku z realizacją zadania było sprawdzenie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwach oraz w wydzielonych jednostkach organizacyjnych prowadzących działalność w zakresie budowy, przebudowy oraz remontów jednostek pływających, ze szczególnym uwzględnieniem nieprawidłowości, które mogą skutkować zdarzeniami wypadkowymi lub chorobami zawodowymi.

Realizując zadanie inspektorzy pracy przeprowadzili 10 kontroli, którymi objęto 9 pracodawców. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono szereg nieprawidłowości, w związku z którymi wydano łącznie 75 decyzji z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz 20 wniosków w wystąpieniach. Wydane środki prawne dotyczyły około 120 osób świadczących pracę na rzecz kontrolowanych pracodawców. Dotyczyły one przede wszystkim:

- badań i pomiarów czynników środowiska pracy – wydano w tym zakresie 5 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 4 pracodawców;
- instrukcji bhp – wydano w tym zakresie 7 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 6 pracodawców;
- oceny ryzyka zawodowego – wydano w tym zakresie 2 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- dróg komunikacyjnych i dojazdów do stanowisk pracy oraz innych powierzchni, po których mogą się poruszać pracownicy (w zakresie ich stanu, utrzymania oraz oznakowania) – wydano w tym zakresie 9 decyzji dotyczących osób zatrudnionych przez 5 pracodawców;
- przygotowania pracowników do pracy (kwalifikacji, badań lekarskich i szkoleń bhp) – wydano w tym zakresie 5 decyzji i 12 wniosków dotyczących pracowników zatrudnionych przez 6 pracodawców;
- środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego – wydano w tym zakresie 4 decyzje i 3 wnioski dotyczące pracowników zatrudnionych przez 4 pracodawców;
- eksploatacji wózków jezdniowych – wydano w tym zakresie 2 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- eksploatacji pozostałych maszyn i urządzeń (w zakresie osłon, oznakowania itd.) – wydano w tym zakresie 18 decyzji dotyczących osób zatrudnionych przez 5 pracodawców;
- eksploatacji instalacji i urządzeń elektrycznych – wydano w tym zakresie 7 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 4 pracodawców.

W czasie przeprowadzonych kontroli związanych z realizacją tematu, w 2 kontrolach inspektorzy pracy stwierdzili popełnienie łącznie 4 wykroczeń przeciwko prawom pracowniczym. W związku z popełnionymi wykroczeniami nałożono na 2 osoby mandaty karne.

4.1.24. Warunki pracy w przedsiębiorstwach gospodarki morskiej - kontrola przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w trakcie przeładunków w portach morskich celem zmniejszenia istniejących zagrożeń

Celem kontroli prowadzonych w związku z realizacją zadania było sprawdzenie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwach oraz w wydzielonych jednostkach organizacyjnych prowadzących działalność w zakresie przeładunków w portach morskich, ze szczególnym uwzględnieniem nieprawidłowości, które mogą skutkować zdarzeniami wypadkowymi lub chorobami zawodowymi.

Realizując zadanie przeprowadzono 8 kontroli, podczas których stwierdzono szereg nieprawidłowości. W związku z kontrolami wydano łącznie 43 decyzje z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz 17 wniosków w wystąpieniach. Wydane środki prawne

objęły około 180 osób świadczących pracę na rzecz kontrolowanych pracodawców. Dotyczyły one przede wszystkim:

- badań i pomiarów czynników środowiska pracy – wydano w tym zakresie 2 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- instrukcji bhp – wydano w tym zakresie 7 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 4 pracodawców;
- oceny ryzyka zawodowego, w tym nieinformowania osób wykonujących pracę o występującym ryzyku przy wykonywanych przez nich pracach – wydano w tym zakresie 3 decyzje oraz 4 wnioski dotyczące pracowników zatrudnionych przez 3 pracodawców;
- dróg komunikacyjnych i dojazdów do stanowisk pracy oraz innych powierzchni, po których mogą się poruszać i na których mogą przebywać pracownicy, w tym zabezpieczeń przed upadkiem z wysokości – wydano w tym zakresie 14 decyzji dotyczących pracowników zatrudnionych przez 3 pracodawców;
- działania służby bezpieczeństwa i higieny pracy – wydano w tym zakresie 3 wnioski dotyczące służby bezpieczeństwa i higieny pracy działającej u 3 pracodawców;
- badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz dokumentacji związanej z ich badaniem – wydano w tym zakresie 1 decyzję i 3 wnioski dotyczące 3 pracodawców;
- przygotowania pracowników do pracy (kwalifikacji, badań lekarskich i szkoleń bhp) – wydano w tym zakresie 4 decyzje i 1 wniosek dotyczące pracowników zatrudnionych przez 3 pracodawców;
- środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego – wydano w tym zakresie 3 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 2 pracodawców;
- eksploatacji wózków jezdniowych – wydano w tym zakresie 3 decyzje dotyczące pracowników zatrudnionych przez 1 pracodawcę;
- eksploatacji pozostałych maszyn i urządzeń oraz pomocniczego sprzętu przeładunkowego – wydano w tym zakresie 1 decyzję i 2 wnioski skierowane do 3 pracodawców.

W czasie prowadzonych kontroli związanych z realizacją tematu stwierdzono popełnienie 5 wykroczeń przeciwko prawom pracowniczym przez 1 pracodawcę. W związku z popełnionymi wykroczeniami na osobę winną nałożono mandat karny w wysokości 1 500 zł.

4.1.25. Bezpieczeństwo pracy przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych

Celem kontroli była ocena przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy podczas organizacji pracy przy urządzeniach energetycznych w spółkach z obszaru wytwarzania i dystrybucji energii, po zmianie stanu prawnego związanego z nowelizacją ustawy Prawo energetyczne oraz wejściem w życie w 2022 r. przepisów dotyczących uzyskiwania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci energetycznych.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone u 3 pracodawców, będących właścicielami instalacji i urządzeń elektroenergetycznych oraz posiadających własne służby zajmujące się prowadzeniem eksploatacji tych urządzeń i instalacji. Kontrolowano 2 podmioty zatrudniające ponad 250 pracowników oraz 1 zatrudniającego do 249 pracowników.

Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na przyjętą organizację pracy w zakresie zapewnienia wymaganego poziomu bezpieczeństwa podczas wykonywania zabiegów eksploatacyjnych przez służby utrzymania ruchu kontrolowanych podmiotów. Działania kontrolne obejmowały również ocenę stanu technicznego urządzeń elektroenergetycznych w odniesieniu do przyjętych zasad eksploatacji, określonych w instrukcjach eksploatacji.

W wyniku przeprowadzonych kontroli do pracodawców zostało skierowanych 18 decyzji nakazowych, w tym 9 decyzji ustnych oraz 11 wniosków w wystąpieniach

Stwierdzone nieprawidłowości należy podzielić na dwie grupy: te, związane z niedopełnieniem wymogów formalnych dotyczących eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych, wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów bhp oraz te, związane ze stanem technicznym urządzeń elektroenergetycznych oraz obiektów, w których były one użytkowane.

W zakresie organizacji pracy stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: braku instrukcji organizacji bezpiecznej pracy w odniesieniu do prac eksploatacyjnych wykonywanych przy urządzeniach elektroenergetycznych; braku lub nieprawidłowo sporządzonych wykazów imiennych osób upoważnionych do wystawiania poleceń pisemnych na prace, koordynacji ruchowej urządzeń energetycznych, dopuszczania do prac eksploatacyjnych, kierowania zespołami pracowników; wydawanych poleceń pisemnych na prace wykonywane przy urządzeniach i instalacjach energetycznych, błędnych w treści w odniesieniu do wymagań określonych w instrukcjach organizacji bezpiecznej pracy obowiązujących u przedsiębiorców lub określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Energii z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych; braku szkoleń wstępnych w dziedzinie bhp pracowników zajmujących się eksploatacją urządzeń elektroenergetycznych.

W jednym przypadku stwierdzono rażące naruszenie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy polegające na niezapewnieniu w rozdzielni NN w 6 polach wolnostojącej rozdzielnicy elektrycznej ochrony przed dotykiem bezpośrednim dostępnych elementów czynnych instalacji elektrycznej (szyn fazowych), tj. braku osłon w górnej części rozdzielnicy.

Podjęte czynności kontrolne przyczyniły się do poprawy bezpieczeństwa pracy pracowników zajmujących się eksploatacją urządzeń i instalacji elektroenergetycznych. Przedsiębiorcy potwierdzili realizację wszystkich wydanych decyzji nakazowych oraz realizację wniosków zawartych w wystąpieniach.

W wyniku realizacji zaleceń pokontrolnych:

- u 2 pracodawców ustalono wykazy osób upoważnionych do wydawania poleceń pisemnych na prace przy urządzeniach elektroenergetycznych, wykonywania czynności lub prac eksploatacyjnych związanych z dopuszczeniem do ww. prac, wykonywania określonych czynności lub prac eksploatacyjnych związanych z koordynacją prac przy urządzeniach elektroenergetycznych lub zweryfikowano treść ww. wykazów pod względem ich aktualności i zakresu wydanego pracownikom upoważnienia;
- u 1 pracodawcy komisja kwalifikacyjna dokonała weryfikacji treści świadectw kwalifikacyjnych wydawanych na podstawie rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 1 lipca 2022 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci;
- 3 pracodawców opracowało instrukcję organizacji bezpiecznej pracy przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych;

- 3 pracodawców ustaliło szczegółowy wykaz prac eksploatacyjnych wykonywanych przy urządzeniach elektroenergetycznych w zakładzie, stwarzających możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego, które należy wykonywać na podstawie polecenia pisemnego;
- 3 pracodawców ustaliło sposób ewidencjonowania posiadanego sprzętu ochronnego, w tym elektroizolacyjnego i wskazującego napięcie;
- 3 pracodawców ustaliło sposób rejestrowania, wydawania, przekazywania, obiegu i przechowywania poleceń pisemnych na prace wykonywane przy urządzeniach elektroenergetycznych;
- 3 pracodawców wyposażyło obiekt energetyczny w uziemiacze przenośne oraz w 1 zakładzie dokonano okresowej kontroli stanu technicznego uziemiaczy przenośnych (4 sztuki) znajdujących się na wyposażeniu rozdzielni SN i NN, co skutkowało potwierdzeniem ich przydatności do dalszego użytkowania;
- 3 pracodawców dokonało weryfikacji treści instrukcji eksploatacji użytkowanej w zakładzie stacji 15 kV pod względem jej zgodności z obecnie obowiązującymi przepisami bhp, a także dokonano jej aktualizacji m.in. w zakresie charakterystyki urządzeń energetycznych, identyfikacji zagrożeń dla zdrowia i życia ludzkiego oraz dla środowiska naturalnego związanych z eksploatacją urządzeń elektroenergetycznych;
- 3 pracodawców opracowało instrukcję eksploatacji urządzenia elektroenergetycznego (rozdzielni NN), określając m.in. wymagania w zakresie tej eksploatacji oraz terminy przeprowadzania przeglądów, prób i pomiarów;
- zapewniono przeprowadzenie dla 6 pracowników szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach: elektromonter, specjalista ds. automatyki i pomiarów, pracownik obsługi elektrowni wodnej, monter ds. urządzeń mechanicznych i hydrotechnicznych;
- w 6 polach wolnostojącej rozdzielnicy elektrycznej zamontowano osłony, zapewniając ochronę przed dotykiem bezpośrednim do dostępnych elementów czynnych instalacji elektrycznych (szyn fazowych).

4.1.26. Kontrola poprawności danych zawartych w druku ZUS IWA składanym w celu ustalenia wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe dla danego płatnika

Celem działań kontrolnych była weryfikacja poprawności danych zawartych w druku ZUS-IWA zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Sprawdzanie poprawności danych zawartych w informacji ZUS IWA jest elementem prewencyjnego i ekonomicznego oddziaływania inspektorów pracy na kontrolowanych pracodawców i przedsiębiorców.

W ramach realizacji tematu przeprowadzono łącznie 49 kontroli. W 17 przypadkach stwierdzono przekazanie do ZUS nieprawidłowych danych w informacji ZUS IWA. W 11 przypadkach w trakcie kontroli inspektorów pracy, pracodawcy dokonali korekty i przekazali dane prawidłowe. Nie stwierdzono przypadków, w których pracodawcy nie sporządziliby informacji ZUS IWA. W 2023 roku zarejestrowano 1 przypadek wniosku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podwyższenie składki wypadkowej dla płatnika składek o 100%. Podstawą skierowania wniosku była kontrola pracodawcy przeprowadzona na terenie

budowy budynku mieszkalnego jednorodzinne w zabudowie szeregowej wraz z zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą techniczną. W wyniku kontroli stwierdzono szereg nieprawidłowości, w tym stwarzających bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia osób świadczących pracę na rzecz podmiotu. Była to kolejna kontrola tego podmiotu na tej samej budowie, w wyniku której stwierdzono rażące naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podwyższył o 100% składkę na ubezpieczenie wypadkowe pracodawcy na okres od dnia 01.04.2023 r. do dnia 31.03.2024 r.

4.2. KONTROLE WYBRANYCH ZAGADNIENI BHP I PRAWA PRACY

4.2.1. Pierwsza kontrola

Zgodnie z założeniami przyjętymi w Państwowej Inspekcji Pracy pierwsza kontrola, co do zasady miała mieć charakter instruktażowy i objąć mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające 1-9 pracowników) oraz małe zakłady (zatrudniające 10-49 pracowników), które nie były uprzednio kontrolowane na terenie działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie. Powinna wskazywać problemy występujące w zakładzie, a także podnieść świadomość pracodawców w zakresie ciążyących na nich obowiązków. Podczas prowadzonych czynności kontrolnych dokonywano kompleksowej identyfikacji nieprawidłowości w zakresie prawa pracy, w tym przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów dotyczących legalności zatrudnienia, a następnie podejmowano działania instruktażowo-doradcze, służące wyeliminowaniu przez pracodawców lub przedsiębiorców stwierdzonych uchybień oraz zapewnienie przestrzegania przedmiotowych uregulowań w przyszłości.

W ramach pierwszej kontroli przeprowadzono 110 kontroli, w podmiotach zatrudniających łącznie 537 osób na podstawie stosunku pracy, w tym 77 kontroli przeprowadzono w mikroprzedsiębiorstwach zatrudniających od 1 do 9 pracowników oraz 18 kontroli przeprowadzono w małych zakładach zatrudniających od 10 do 49 pracowników. Najwięcej kontroli, tj. 28, przeprowadzono w sklepach i innych podmiotach zajmujących się handlem hurtowym i detalicznym, 27 kontroli - w przedsiębiorstwach świadczących usługi, 21 kontroli - w zakładach przemysłowych, 16 kontroli - w zakładach branży budowlanej, 11 kontroli - w firmach transportowych, 5 kontroli - w zakładach branży gastronomicznej, 2 kontrole - w agencjach pracy.

Najistotniejsze nieprawidłowości dotyczące naruszeń prawa pracy dotyczyły: nieustalenia obwieszczenia o obowiązującym systemie i rozkładzie czasu pracy oraz przyjętym okresie rozliczeniowym czasu pracy lub błędy w przedmiotowym obwieszczeniu; nieprowadzenia lub nierzetelnego prowadzenia ewidencji czasu pracy; nieterminowego wydania świadectwa pracy; braku wydania świadectwa pracy; braku bądź przekazania nieprawidłowej (z reguły niepełnej) informacji o warunkach zatrudnienia i uprawnieniach pracowniczych; niewypłacenia lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzenia za pracę oraz innych należności wynikających ze stosunku pracy; nieudostępnienia pracownikom tekstu przepisów dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu w formie pisemnej; nieokreślenia lub nieprecyzyjnego określenia obowiązkowych elementów w umowie o pracę oraz prowadzenia akt osobowych pracowników; zawierania z pracownikiem ponownie umowy o pracę na okres próbny w celu wykonywania tego samego rodzaju pracy przed upływem co najmniej 3 lat; wypowiedziania lub rozwiązywania stosunku pracy polegające na braku dochowania formy pisemnej rozwiązania lub wypowiedzenia przez pracodawcę umowy o pracę; czasu pracy – stwierdzano dwukrotne rozpoczynanie pracy w tej samej dobie pracowniczej; niezapewnienia pracownikom przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy w obowiązującym okresie rozliczeniowym czasu pracy; planowania pracownikom z góry pracy w godzinach nadliczbowych; urlopów wypoczynkowych - nieudzielania urlopu wypoczynkowego w roku, w którym pracownik nabył do niego prawo oraz udzielania urlopu w częściach, przy czym żadna z części wypoczynku nie trwała 14 kolejnych dni

kalendaryzowych; wykonywania pracy przez pracownika w trakcie udzielonego przez pracodawcę urlopu wypoczynkowego.

Odrębnym zagadnieniem sprawdzanym podczas pierwszej kontroli było przestrzeganie przez podmioty kontrolowane obowiązujących przepisów prawa dotyczących prawidłowości ustalania i wypłacania osobom wykonującym pracę na innej podstawie niż zatrudnienie w ramach stosunku pracy stawek godzinowych odpowiadających minimalnemu wynagrodzeniu za pracę. W 20 kontrolowanych podmiotach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące wypłaty przedmiotowego świadczenia.

W zakresie zagadnień dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy nieprawidłowości związane były w głównej mierze z ogólnie niskim poziomem organizacyjno – technicznym zastanym w 78 mikroprzedsiębiorstwach zatrudniających od 1 do 9 pracowników. W tej grupie najczęściej nieprawidłowości stwierdzano w zakładach przetwórstwa przemysłowego, handlu oraz branży budowlanej. Problemy organizacyjne polegały głównie na przygotowaniu pracowników do pracy, a w szczególności osób wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych. Osoby świadczące pracę nie były poddawane właściwym szkoleniom w zakresie powierzanych im prac, badaniom lekarskim profilaktycznym. Prace w tych przedsiębiorstwach organizowane były przy minimalnym nakładzie kosztów. Zakłady te dysponowały także często przestarzałym lub wyeksploatowanym parkiem maszynowym stwarzającym zagrożenia urazowe.

Kontrolując zagadnienia w obszarze legalności zatrudnienia, w 91 kontrolach dokonano sprawdzenia przestrzegania przepisów prawa dotyczących legalności zatrudnienia i powierzania pracy obywatelom polskim i cudzoziemcom. Skontrolowano zatrudnienie na podstawie umów o pracę 505 osób oraz zatrudnienie 226 osób wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych. Wykonując zadania kontrolne w tym temacie sprawdzono legalność zatrudnienia 226 cudzoziemców wykonujących pracę w stosunku pracy oraz na podstawie umów cywilnoprawnych.

W ramach pierwszej kontroli w obszarze legalności zatrudnienia stwierdzono 98 osób nielegalnie wykonujących pracę, w tym 91 cudzoziemców. Najwięcej stwierdzanych nieprawidłowości w obszarze legalności zatrudnienia dotyczyło: braku zawarcia umowy o pracę w formie pisemnej przed dopuszczeniem do pracy; „fałszywego zadeklarowania”, tj. zatrudnienie potwierdzano inną umową niż umowa o pracę, a pracę wykonywano w warunkach właściwych dla stosunku pracy; niezgłaszania terminowo osób wykonujących pracę do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego; nieterminowego/nieopłacenia składek na Fundusz Pracy; faktycznie wypłaconego wynagrodzenia za pracę ze stosunku pracy, bez opłacenia składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz zaliczki na podatek dochodowy w prawidłowych wysokościach; braku poinformowania Powiatowego Urzędu Pracy przez bezrobotnego o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub prowadzeniu działalności gospodarczej; powierzenia pracy bez uzyskania zezwolenia właściwego miejscowo Wojewody lub zarejestrowania oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi we właściwym miejscowo Powiatowym Urzędzie Pracy; powierzenia wykonywania pracy nie powiadamiając lub nie zachowując obowiązkowego terminu powiadomienia właściwego Powiatowego Urzędu Pracy o podjęciu pracy przez cudzoziemca – na podstawie art. 22 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa; pracy w innych warunkach niż określone w dokumencie uprawniającym do podjęcia zatrudnienia na terenie Rzeczypospolitej Polskiej; niepowiadomienia przez pracodawcę właściwego Powiatowego Urzędu Pracy o rozpoczęciu pracy przez cudzoziemca na podstawie zarejestrowanego oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi; powierzeniu pracy cudzoziemcowi bez dokumentu uprawniającego do

wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawiania umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej na piśmie, która przed podpisaniem przez cudzoziemca nie została przetłumaczona na język dla niego zrozumiały; nieprzechowywania przez przedsiębiorców dokumentów legalizujących pracę (na dzień jej podjęcia) oraz pobyt cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W wyniku pierwszej kontroli wydano ogółem 538 decyzji, w tym 116 decyzji ustnych oraz 19 decyzji dotyczących świadczeń pieniężnych na łączną kwotę 99 737,59 zł. Do podmiotów kontrolowanych skierowano łącznie 817 wniosków w wystąpieniach oraz 26 poleceń, które zostały wykonane w trakcie czynności kontrolnych. W toku prowadzonych kontroli ujawniono łącznie 181 wykroczeń, za które 33 sprawców ukarano grzywnami w drodze mandatu karnego w łącznej wysokości 40 900 zł, w tym za wykroczenia dotyczące legalności zatrudnienia na łączną kwotę 19 200 zł. Środki oddziaływania wychowawczego zastosowano wobec 30 sprawców, w tym 8 środków wychowawczych dotyczyło wykroczeń z zakresu legalności zatrudnienia, a pozostałe z bezpieczeństwa i higieny pracy oraz prawnej ochrony pracy. W stosunku do 1 osoby odpowiedzialnej za popełnienie wykroczeń naruszających prawa pracowników skierowano wniosek do sądu o ukaranie zawierający 3 wykroczenia. W stosunku do 1 osoby świadczącej pracę, a zarejestrowanej jako osoba bezrobotna, skierowano wniosek do sądu o ukaranie z powodu niedopełnienia obowiązku poinformowania Powiatowego Urzędu Pracy o podjęciu pracy zarobkowej.

4.2.2. Rekontrole pracodawców po pierwszej kontroli

Celem kontroli było przede wszystkim sprawdzenie wykonania przez przedsiębiorców środków prawnych wydanych po zrealizowaniu pierwszej kontroli oraz sprawdzenia czy nie doszło do nowych naruszeń przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Przeprowadzono 22 rekontrole w podmiotach powierzających pracę łącznie 247 osobom, w tym 180 osobom zatrudnionym w ramach stosunku pracy. 11 kontrolami objęto mikroprzedsiębiorców (podmiotów zatrudniających do 9 osób) oraz 11 kontrolami objęto małe zakłady zatrudniające do 49 osób, zatrudnionych w ramach stosunku pracy.

W trakcie kontroli sprawdzono łącznie 97 wydanych decyzji na piśmie, z których 12 nie zostało wykonanych przez 4 podmioty. Sprawdzono także wykonanie 108 wniosków w kierowanych do przedsiębiorców wystąpieniach, z czego stwierdzono niewykonanie bądź brak reakcji na 17 wniosków. Jednakże warto zaznaczyć, że większość kontrolowanych podmiotów wykonało wszystkie skierowane do nich w ramach pierwszej kontroli wnioski zawarte w wystąpieniach.

Większość niewykonanych wniosków dotyczyła braku usunięcia nieprawidłowości w zakresie naruszenia przepisów prawa, tj. czasu pracy - niedopełnienie obowiązku ustalenia w drodze obwieszczenia systemów i rozkładów czasu pracy oraz okresu rozliczeniowego czasu pracy; błędów w ewidencjonowaniu czasu pracy; niedopełnienia obowiązków poinformowania pracowników na piśmie o istotnych warunkach zatrudnienia; braku ustalenia obowiązków dotyczących przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, jakie ciążą na osobach fizycznych wykonujących prace na innej podstawie niż stosunek pracy; niezaprowadzenia dla każdego pracownika indywidualnych kart ewidencyjnych przydziału odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej; nieterminowego zgłaszania osób wykonujących pracę do ubezpieczenia społecznego.

W trakcie rekontroli po stwierdzeniu nieprawidłowości skierowano do podmiotów kontrolowanych łącznie: 35 wniosków w wystąpieniach, w tym 21 dotyczyło zagadnień

związanych z prawną ochroną pracy oraz 27 decyzji, w tym 9 decyzji ustnych, 18 decyzji pisemnych. Wydano podmiotom kontrolowanym 3 polecenia, które zostały zrealizowane w trakcie czynności kontrolnych.

W wyniku czynności kontrolnych przy rekontrolach stwierdzono popełnienie łącznie 15 wykroczeń, w tym 7 dotyczyło technicznego bezpieczeństwa pracy. Nałożono na 4 osoby winne wykroczeń mandaty karne na łączną kwotę 5 000 zł. Wobec 2 osób winnych popełnienia wykroczeń zastosowano środek oddziaływania wychowawczego. W stosunku do 2 osób skierowano wnioski o ukaranie do sądu, zawierające łącznie 4 wykroczenia.

4.2.3. Przestrzeganie przepisów dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych

Celem kontroli było sprawdzenie stopnia przestrzegania przez pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne przepisów prawa pracy, w tym przepisów określających szczególne uprawnienia osób z niepełnosprawnościami w stosunku pracy, wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Sprawdzano także realizację obowiązków dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy w obiektach i pomieszczeniach pracy oraz dostosowania obiektów, pomieszczeń i stanowisk pracy do potrzeb i możliwości zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami.

Przeprowadzono 49 kontroli i objęto nimi pracodawców prowadzących zakłady pracy chronionej, pracodawców tworzących stanowiska dla osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy oraz zakłady aktywności zawodowej. Podczas kontroli rozpatrzono 29 wniosków o wydanie opinii o utworzonych 29 stanowiskach dla osób niepełnosprawnych, złożonych na podstawie art. 26e ust. 5 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Wydano 28 opinii pozytywnych dotyczących objętych kontrolami stanowisk oraz 1 decyzję negatywną.

W wyniku przeprowadzanych kontroli wydano łącznie 85 decyzji nakazowych, 56 wniosków wystąpienia i 3 polecenia. Ponadto, w związku ze stwierdzonymi 6 wykroczeniami, 2 osoby ukarano 3 mandatami karnymi w łącznej wysokości 4 500 zł oraz zastosowano 1 środek wychowawczy. Pracodawcy, realizując wydane zalecenia, poprawili warunki i bezpieczeństwo pracy oraz zwiększyli poziom przestrzegania prawa pracy w stosunku do 250 osób niepełnosprawnych.

Przykładowe efekty dotyczące pracowników niepełnosprawnych uzyskane w wyniku przeprowadzonych kontroli:

- 6 pracodawców wyeliminowało nieprawidłowości związane z eksploatacją maszyn i urządzeń - w wyniku tych działań zapewniono wymagane urządzenia ochronne, uzupełniono oznakowanie;
- 5 pracodawców wykonało zalecenia dotyczące eksploatowanych obiektów i terenów zakładów pracy w zakresie usunięcia barier architektonicznych, uzupełnienia balustrad, zabezpieczenia, uprzątnięcia lub oznakowania przejść i dróg komunikacyjnych;
- 12 pracodawców przyjęło do realizacji zalecenia dotyczące oceny ryzyka zawodowego występującego przy pracach wykonywanych na zajmowanych przez pracowników stanowiskach;
- 6 pracodawców przyjęło do realizacji zalecenia dotyczące przeprowadzania szkoleń w dziedzinie bhp;

- 5 pracodawców opracowało wymagane instrukcje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 4 pracodawców przyjęło do stosowania zalecenia dotyczące czasu pracy;
- 5 pracodawców przyjęło do stosowania zalecenia dotyczące wypłaty wynagrodzenia za pracę;
- 8 pracodawców przyjęło do stosowania zalecenia dotyczące przekazania pracownikom informacji o warunkach zatrudnienia.

4.2.4. Przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy w kopalniach odkrytych

Celem przeprowadzanych kontroli było sprawdzenie przestrzegania przepisów prawa pracy, ocena stanu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wydobywania, transportu i przeróbki kopalin, a także doprowadzenie do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz poprawy warunków i bezpieczeństwa pracy. W zakresie prawnej ochrony pracy sprawdzono: przestrzeganie przez kontrolowane podmioty norm czasu pracy (rekompensata za pracę w godzinach nadliczbowych, zachowanie zasady przeciętnie pięciodniowego tygodnia czasu pracy) oraz przestrzeganie przepisów dotyczących wypoczynku (dobowy, tygodniowy, zachowanie zasady co 4 niedzieli wolnej).

Kontroli poddano 5 zakładów, w których bezpośrednio przy pracach górniczych pracę świadczyło 34 pracowników – mężczyzn. W kontrolowanych zakładach nie powierzano pracy na podstawie umów cywilnoprawnych oraz cudzoziemcom.

W wyniku kontroli wydano 50 decyzji, w tym 21 decyzje ustne oraz 7 wniosków w wystąpieniach. Po stwierdzeniu 3 wykroczeń, w stosunku do 2 osób odpowiedzialnych za przestrzeganie przepisów prawa pracy zastosowano środki oddziaływania wychowawczego.

Głównymi stwierdzanymi uchybieniami były: brak zabezpieczenia i/lub oznakowania barwami bezpieczeństwa miejsc niebezpiecznych na terenie zakładów górniczych - wydano 8 decyzji; brak osłon lub innych urządzeń chroniących przed dostępem do strefy niebezpiecznej urządzeń i maszyn - wydano 11 decyzji; brak oznakowania, wyznaczenia dróg wewnątrzzakładowych - wydano 4 decyzje; brak instrukcji wykonywania prac, procesów technologicznych, przechowywania zawiesi, utrzymania ładunku i porządku w podręcznych magazynkach-warsztatach, magazynowania paliw - wydano 7 decyzji. Poza wyżej wymienionymi nieprawidłowościami wydano ogółem 18 decyzji regulujących uchybienia związane z: wyposażeniem punktów pierwszej pomocy; oceną ryzyka zawodowego; profilaktycznymi badaniami lekarskimi; szkoleniem w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy; niewytypowaniem czynników szkodliwych środowiska pracy; brakiem wykazu prac szczególnie niebezpiecznych; przydziałem odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej.

Realizacja powyższych środków prawnych wpłynęła na poprawę bezpieczeństwa pracy wszystkich osób wykonujących pracę w kontrolowanych podmiotach.

4.2.5. Kontrole w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia w zakładach wytwarzających wyroby mleczarskie

Celem kontroli było dokonanie oceny poziomu bezpieczeństwa pracy, w tym warunków i zasad wykonywania określonych czynności zawodowych przez osoby zatrudnione w zakładach przetwórstwa mleka i jego pochodnych w celu dostosowania wykonywanych prac do wymagań przepisów prawa - w szczególności poprzez dokonanie oceny organizacji procesu pracy, identyfikacji czynników szkodliwych i uciążliwych, zasad prowadzenia prac transportowych i magazynowych. Dokonano również weryfikacji stanu przestrzegania przepisów prawa pracy, przede wszystkim w zakresie wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą, oceny rozliczenia czasu pracy, a także oceny legalności zatrudnienia obywateli polskich i cudzoziemców, w tym zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, zawarcia na piśmie umów o pracę, równego traktowania w zatrudnieniu cudzoziemców w stosunku do obywateli polskich.

Kontrolami objęto 3 zakłady wytwarzające wyroby mleczarskie. W kontrolowanych zakładach pracę świadczyło 177 osób, w tym 164 pracowników. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano łącznie 29 decyzji, w tym 8 decyzji ustnych oraz 7 wniosków w wystąpieniach. W wyniku naruszeń praw pracowniczych, w stosunku do 1 osoby zastosowano środek oddziaływania wychowawczego.

Najwięcej nieprawidłowości stanowiących podstawę wydanych środków prawnych dotyczyło: złego stanu technicznego maszyn; braku dokonania aktualizacji oceny ryzyka zawodowego; braku wyposażenia pracowników w środki ochronny indywidualnej; nieprzeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy; braku dostosowania pomieszczeń higienicznosanitarnych do warunków pracy; złego oznakowania i niezabezpieczenia magazynów środków chemicznych przed dostępem osób nieupoważnionych oraz złej organizacji procesów pracy.

Kontrole ujawniły, iż część pracodawców nie jest świadomych ponoszenia odpowiedzialności za niezajomość przepisów z zakresu prawa pracy, w tym przepisów dotyczących technicznego bezpieczeństwa pracy. Z wyjaśnień udzielanych przez pracodawców, a także z obserwacji, stwierdzone nieprawidłowości wynikały z braku odpowiedniego nadzoru, bagatelizowania przepisów, a także ich nierzetelnego stosowania.

Realizacja wydanych środków prawnych spowodowała znaczącą poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy osób wykonujących pracę w kontrolowanych podmiotach.

4.2.6. Opieka zdrowotna

Celem 3 kontroli była diagnoza stanu przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w podmiotach leczniczych. Kontrolami objęto 444 osób, w tym 287 pracowników (w tym 236 kobiety), 116 osób wykonujących prace na podstawie umów zlecenia oraz 41 osób świadczących usługi medyczne na rzecz podmiotów leczniczych. Kontrole przeprowadzono w podmiotach udzielających stacjonarnych świadczeń ambulatoryjnych oraz udzielających świadczeń z zakresu stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych w uzdrowisku.

Do pracodawców skierowano łącznie: 26 decyzji i 48 wniosków. Wszystkie zostały wykonane bądź przyjęte do bieżącej realizacji. Wobec wszystkich kontrolowanych pracodawców wdrożono postępowania mandatowe - za stwierdzone nieprawidłowości

nałożono 3 mandaty na łączną kwotę 3500 zł. Nieprawidłowości z zakresu prawnej ochrony pracy dotyczyły przede wszystkim zaniżenia należnych pracownikom świadczeń wynikających ze stosunku pracy. Nieprawidłowości z zakresu technicznego bezpieczeństwa pracy dotyczyły: niezapewnienia pracownikom odzieży i obuwia roboczego oraz niezapewnienia prania odzieży narażonej na skażenie szkodliwymi czynnikami biologicznymi, ustaleń wewnątrzzakładowych w zakresie dokumentowania narażenia pracowników na czynniki chemiczne, czynniki rakotwórcze, szkodliwe czynniki biologiczne oraz narażenia na zranienie ostrym narzędziem przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

Znaczące efekty z zakresu prawnej ochrony pracy w podmiocie, w którym stwierdzono nieprawidłowości z zakresu przestrzegania przepisów ustawy o sposobie ustalania najniższego wynagrodzenia zasadniczego niektórych pracowników zatrudnionych w podmiotach leczniczych, związane były z tym, że pracodawca wypłacił zaniżone świadczenia; łącznie pracownikom wypłacono 34 534,44 zł brutto tytułem wyrównania należności wynikających ze wzrostu wynagrodzenia zasadniczego. Wypłacona należność dotyczyła dwóch pracownic za okres 3 lat wymagalności roszczeń z tytułu stosunku pracy.

Z zakresu technicznego bezpieczeństwa pracy w wyniku działań inspektora pracy w 1 podmiocie 16 pracownikom wykonującym prace powodujące możliwość skażenia odzieży czynnikami biologicznymi i czynnikami chemicznymi zaprzestano powierzania jej prania we własnym zakresie; pracodawca zapewnił pranie tej odzieży w pralni zewnętrznej. W 1 podmiocie dla 16 pracowników, stosujących mieszaniny chemiczne (w procesach dezynfekcji powierzchni) zapewniono oznakowane pojemniki, umożliwiające jednoznaczną identyfikację ich zawartości. W 2 podmiotach dla 35 pracowników zidentyfikowano i oszacowano poziom zagrożeń czynnikami chemicznymi oraz ryzyko narażenia na zranienie ostrymi narzędziami przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych. 1 pracownicy, która podczas wykonywania obowiązków służbowych zraniła się ostrym narzędziem, ustalono okoliczności i przyczyny tego wypadku a także wdrożono środki profilaktyczne mające zapobiegać podobnym zdarzeniom w przyszłości.

4.2.7. Kontrole placówek handlowych

Handel – przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp

Celem kontroli było sprawdzenie przestrzegania przez pracodawców prowadzących placówki handlowe przepisów prawa pracy, w tym bhp, przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i powierzania pracy, a także sprawdzenie przestrzegania przepisów ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele, święta oraz niektóre inne dni. W kontrolowanych podmiotach łącznie zatrudnionych było 293 pracowników. W związku z przeprowadzonymi kontrolami inspektorzy pracy wydali 87 decyzji nakazowych, z czego 50 decyzji na piśmie i 37 decyzji ustnych. Ponadto inspektorzy pracy skierowali 15 wystąpień zawierających 91 wniosków dotyczących prawnej ochrony stosunku pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, wydali także 1 polecenie. Wobec naruszenia przez pracodawców obowiązujących przepisów, stwierdzono popełnienie 7 wykroczeń, w związku z którymi nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 3000 zł i zastosowano 1 środek wychowawczy. Przeprowadzone w 2023 r. kontrole w placówkach wielkopowierzchniowych jak i mniejszych punktach handlowych nie wykazały nieprawidłowości w dużej skali. Inspektorzy nie stwierdzali rażących naruszeń przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, które skutkowałyby wydaniem decyzji nakazowych wstrzymujących prace lub decyzji skierowania pracowników

do innych prac. Z zakresu prawnej ochrony pracy u pracodawców stwierdzono uchybienia, które w zdecydowanej części miały charakter formalny i dotyczyły przede wszystkim zagadnień związanych z dokumentacją pracowniczą, polegających między innymi na nieprawidłowo prowadzonych aktach osobowych; nieudostępnieniu pracownikom na piśmie tekstu przepisów dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu; brakiem obwieszczeń o systemach i rozkładach czasu pracy. Ponadto, stwierdzono nieprawidłowości w związku z rozpoczynaniem przez pracowników pracy dwukrotnie w tej samej dobie pracowniczej i niewypłacaniem dodatku za powstałe w związku z tym godziny nadliczbowe; nieterminowym zgłaszaniem pracowników do ubezpieczenia społecznego; nieudzielaniem (bądź udzielaniem, ale nieprawidłowo w zakresie treści) informacji; niewskazywaniem w umowach o pracę zawieranych z pracownikami zatrudnianymi w niepełnym wymiarze czasu pracy liczby godzin pracy ponad określony w umowie wymiar czasu pracy, za które pracownikowi przysługuje dodatek do wynagrodzenia. W wyniku wydanych wniosków w wystąpieniach naliczono i wypłacono dwóm pracownikom dodatek za prace w godzinach nocnych, poinformowano pracowników o warunkach zatrudnienia, pracodawcy wydali obwieszczenia o systemach i rozkładach czasu pracy, z którymi zapoznali pracowników. Z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy do najczęściej występujących uchybień należały nieprawidłowości związane z naruszeniem przepisów dotyczących wyposażenia pracowników w odzież i obuwie robocze, a w zakresie transportu i magazynowania nieprawidłowości dotyczyły głównie braku instrukcji bezpiecznego wykonywania prac transportowych i magazynowych. W wyniku realizacji decyzji nakazowych i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych usunięto nieprawidłowości z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. W zakładach opracowano i udostępniono pracownikom instrukcje bhp przy wykonywaniu prac transportowych i magazynowych, zgodnie z przepisami uregulowano zasady gospodarowania odzieżą i obuwiem roboczym.

Ograniczenie handlu w niedziele i święta

W ramach realizacji tematu inspektorzy pracy odwiedzili 44 placówki handlowe, z czego w 34 przeprowadzono czynności kontrolne. W pozostałych przypadkach, w związku z tym, iż placówki były w niedzielę bądź święto nieczynne, sporządzono notatki urzędowe z czynności rozpoznawczych. Kontrole zostały przeprowadzone w 1 placówce wielkopowierzchniowej oraz w 33 małych placówkach handlowych. Spośród wszystkich kontroli 5 przeprowadzonych było na skutek złożonych pisemnych skarg - 2 skargi okazały się zasadne. W kontrolowanych podmiotach zatrudnionych było łącznie 124 pracowników, 57 osób wykonywało pracę w ramach umów zlecenia.

W trakcie kontroli inspektorzy stwierdzili nieprawidłowe stosowania wyłączeń, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni:

- w zakresie wyłączenia określonego w art. 6 ust. 1 pkt 10 ww. ustawy, tj. zakaz handlu w niedziele nie obowiązuje w placówkach handlowych w zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, sportu, oświaty, turystyki i wypoczynku - sklepy korzystające z tego wyłączenia tworzyły tzw. kąciki czytelnicze, w których oferowały książki do czytania na miejscu bądź wypożyczenia, czasami urządzały spotkania z autorami;
- w zakresie wyłączenia określonego w art. 6 ust.1 pkt 22 ww. ustawy, tj. zakaz handlu oraz wykonywania czynności związanych z handlem, a także powierzania pracownikowi lub zatrudnionemu wykonywania pracy nie obowiązuje w niedziele i święta w przypadku

rolniczego handlu detalicznego w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia – pracodawca nie dokonał rejestracji rolniczego handlu detalicznego w Powiatowej Inspekcji Sanitarnej lub w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii (uczynił to dopiero w trakcie kontroli);

- w zakresie wyłączenia określonego w art. 6 ust. 1 pkt 27 w zw. z art. 6 ust. 4 i 5 ww. ustawy, tj. zakaz handlu w niedziele i święta nie obowiązuje w placówkach handlowych, w których handel jest prowadzony przez przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną wyłącznie osobiście, we własnym imieniu i na własny rachunek, przedsiębiorca może korzystać z nieodpłatnej pomocy małżonka, dzieci własnych, dzieci małżonka, dzieci przysposobionych, rodziców, macochy, ojczyrna, rodzeństwa, wnuków, dziadków, osoby te nie mogą być pracownikami lub zatrudnionymi w placówce handlowej u przedsiębiorcy, który korzysta z ich nieodpłatnej pomocy – w podmiocie korzystającym z tego wyłączenia matka pracodawcy prowadziła sprzedaż będąc jednocześnie zatrudnioną w podmiocie kontrolowanym na podstawie umowy o pracę;
- w zakresie wyłączenia określonego w art. 6 ust. 1 pkt 31 ww. ustawy, tj. zakaz handlu w niedziele i święta nie obowiązuje w placówkach handlowych prowadzonych przez podmioty nabywające towary na terenie rolno-spożywczych rynków hurtowych, o których mowa w pkt 30, w zakresie czynności związanych z handlem oraz powierzania pracownikowi lub zatrudnionemu wykonywania tych czynności – pracodawcy powierzali pracownikom także czynności związane z handlem takie jak obsługa klienta, sprzedaż (obsługa kasy) i wydawanie towarów.

W związku z przeprowadzonymi kontrolami inspektorzy pracy wydali 17 wniosków, stwierdzili naruszenia przestrzegania przepisów o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni inspektorzy pracy i nałożyli na pracodawców 17 mandatów karnych w łącznej kwocie 18 500 zł oraz skierowali 2 wnioski do sądu o ukaranie. W jednym przypadku sprawa została zakończona wyrokiem nakazowym na kwotę 1800 zł, druga sprawa znajduje się w toku rozpoznania.

4.3. PRAWNA OCHRONA PRACY

4.3.1. Przestrzeganie przepisów dotyczących zatrudnienia młodocianych oraz zatrudnienia dzieci do lat 16

Przestrzeganie przepisów dotyczących zatrudniania młodocianych w celu przygotowania zawodowego

Inspektorzy pracy przeprowadzili kontrole 12 pracodawców, na rzecz których pracę wykonywali pracownicy młodociani, zatrudnieni celem nauki zawodu. Uczniowie kształcili się przede wszystkim w zawodzie fryzjer, ale też cukiernik, kucharz, krawiec, mechanik pojazdów samochodowych, dekarz. Pracodawcy zatrudniali ogółem 98 pracowników, w tym 60 pracowników młodocianych. W przypadku 8 pracodawców wydano 38 decyzji nakazowych, zaś 11 pracodawcom wydano łącznie 71 wniosków i 5 poleceń ustnych. Wobec 8 pracodawców wszczęto postępowanie o wykroczenie przeciwko prawom pracownika i postawiono łącznie 14 zarzutów. Na 4 pracodawców nałożono mandaty karne o łącznej kwocie 5700 zł i zastosowano środki wychowawcze wobec 4 pracodawców. W ocenie inspektorów pracy najczęstszą przyczyną wykazanych nieprawidłowości było lekceważenie przez pracodawców przepisów dotyczących ochrony pracy młodocianych. Być może był to również wpływ zawieszenia stosowania niektórych przepisów z zakresu bhp w czasie stanu epidemii. W przypadku 2 pracodawców działania inspektora pracy doprowadziły do ujawnienia 2 wypadków przy pracy, jakim ulegli dwaj pracownicy młodociani. W wyniku wydania poleceń ustnych jednemu pracodawcy, jednej z młodocianych wypłacono wynagrodzenie chorobowe w wysokości 172,73 zł netto, a innej młodocianej wypłacono ekwiwalent pieniężny za 21 dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego, w związku z ustaniem stosunku pracy w wysokości 310,23 zł netto. Jeden z pracodawców przeszkolił wstępnie w zakresie bhp 3 młodocianych w wyniku realizacji nakazu inspektora pracy, a 4 pracodawców zatrudniających łącznie 11 młodocianych dokonało właściwej oceny ryzyka zawodowego. W przypadku kontroli 4 pracodawców, zatrudniających łącznie 8 młodocianych, sporządzono wykaz prac wzbronionych młodocianym i zapoznano z nim młodocianych.

Przestrzeganie przepisów prawa pracy dotyczących zatrudniania młodocianych w innym celu niż przygotowanie zawodowe

Inspektorzy pracy przeprowadzili 5 kontroli pracodawców w związku z zatrudnianiem młodocianych w innym celu niż nauka zawodu. W przypadku wszystkich kontroli pracodawcy zgłosili wniosek o zatwierdzenie wykazu prac lekkich. Młodociani mieli wykonywać prace biurowe i czynności pomocnicze oraz proste czynności fizyczne, lecz w dniu podjęcia kontroli nie świadczyli jeszcze pracy. Ogółem 5 kontrolowanych pracodawców zatrudniało 1378 pracowników, w tym 28 pracowników młodocianych. Kontrolowani przedsiębiorcy przygotowywali się do zatrudnienia młodocianych w celach zarobkowych i byli przygotowani do kontroli, zatem generalnie nie stwierdzono nieprawidłowości z zakresu prawa pracy. Tylko jednemu pracodawcy wydano wystąpienie, zawierające 1 wniosek, który został wykonany.

Jedyną stwierdzoną nieprawidłowością było brak uzgodnienia wykazu prac lekkich z lekarzem wykonującym zadania służby medycyny pracy przez jednego z przedsiębiorców.

4.3.2. Egzekwowanie przestrzegania przepisów dot. czasu prowadzenia pojazdu, przerw i czasu odpoczynku (działania w ramach krajowej strategii kontroli) oraz czasu pracy kierowców

Inspektorzy pracy przeprowadzili 35 kontroli, w których analizie poddano 25 705 dni pracy 152 kierowców. Przeprowadzono również jedno postępowanie, w wyniku którego na przedsiębiorcę nałożono karę w wysokości 12 000 zł za niepoddanie się kontroli w całości. W efekcie prowadzonych kontroli wydanych zostało 34 decyzji w sprawie nałożenia kary pieniężnej na łączną kwotę 98 050 zł. Zapłacona została w sumie kwota 70 750 zł należności głównych.

W wyniku kontroli stwierdzono 43 przypadki przekroczenia dziennego limitu czasu prowadzenia pojazdu przez 29 kierowców, 9 przypadków przekroczenia dwutygodniowego limitu czasu prowadzenia pojazdu przez 16 kierowców, 197 przypadków braku wymaganej przerwy przy prowadzeniu pojazdu przez okres dłuższy niż 4,5 godziny przez 73 kierowców, 145 przypadków niezapewnienia wymaganego odpoczynku dobowego 64 kierowcom, 19 przypadków niezapewnienia wymaganego odpoczynku tygodniowego 13 kierowcom. Przeprowadzone kontrole wykazały również naruszenia czasu pracy wynikające z uregulowań ustawy o czasie pracy kierowców tj. 11 przypadków nieprzestrzegania dopuszczalnego limitu tygodniowego czasu pracy kierowców, przeciętnie 48 godzin łącznie z nadgodzinami w przyjętym okresie rozliczeniowym (art. 12 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców), 8 przypadków nieprzestrzegania maksymalnego 60-godzinnego tygodniowego wymiaru czasu pracy (art. 12 ust. 2 ustawy o czasie pracy kierowców), 249 przypadków przekroczenia maksymalnego dobowego wymiaru czasu pracy kierowców, gdy praca jest wykonywana w porze nocnej, 39 przypadków nieprzestrzegania obowiązku zapewnienia kierowcy przerwy po 6 godzinach pracy (art. 13 ustawy o czasie pracy kierowców), 14 przypadków nieprowadzenia ewidencji czasu pracy dla celów naliczania wynagrodzeń.

4.3.3. Czas pracy oraz wypłata wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy

Inspektorzy pracy przeprowadzili 85 kontroli w 84 podmiotach, zatrudniających łącznie 8 977 pracowników. Najczęstsze nieprawidłowości w zakresie czasu pracy dotyczyły: nieustalenia systemów i rozkładów czasu pracy oraz przyjętych okresów rozliczeniowych w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie pracy albo w obwieszczeniu; nieustalenia rozkładu czasu pracy pracowników i nieinformowania pracowników o obowiązującym ich rozkładzie czasu pracy; naruszeń w zakresie prowadzenia ewidencji czasu pracy; powierzania pracownikom pracy powyżej przeciętnie pięciu dni tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym; nieprzestrzegania przepisów prawa pracy dotyczących zatrudniania pracowników w granicach dopuszczalnej liczby godzin nadliczbowych przeciętnie w tygodniu oraz w roku kalendarzowym; niezapewnienia pracownikom w każdej dobie prawa do nieprzerwanego, co najmniej 11-godzinnego odpoczynku oraz 35 godzin odpoczynku tygodniowego; zatrudniania w tej samej dobie pracowniczej. Najczęstsze nieprawidłowości w zakresie wynagrodzeń dotyczyły: nienaliczenia, niewypłacenia wynagrodzenia oraz dodatków za pracę w godzinach nadliczbowych bądź pracy w tej samej dobie pracowniczej,

nieterminowej wypłaty wynagrodzenia za pracę, niewypłacania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w dacie ustania stosunku pracy, zaniżenia wynagrodzeń bądź ich wypłaty w nieprawidłowej wysokości, nieustalenia i niewypłacania ekwiwalentu za używanie własnej odzieży i obuwia lub za pranie odzieży roboczej; uchybień w dokumentacji pracowniczej w zakresie ustalania terminu wypłaty wynagrodzenia za pracę, braku stosownych oświadczeń dotyczących wypłaty wynagrodzenia do rąk pracownika, niewypłacania dodatków za pracę w porze nocnej.

Przyjęto do realizacji środki prawne w zakresie czasu pracy oraz wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy, tj. 12 decyzji płacowych na kwotę 67 439,64 zł; 31 poleceń ustnych, w tym dotyczących wypłaty należności ze stosunku pracy na kwotę 83 074,97 zł; 348 wniosków zawartych w wystąpieniach, w tym wnioski płacowe dotyczące wypłaty wynagrodzenia oraz innych świadczeń ze stosunku pracy na kwotę 114 443,20 zł. Łączna kwota wyegzekwowanych należności ze stosunku pracy wyniosła 264 957,81 zł.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości (83 wykroczenia u 47 pracodawców) w zakresie czasu pracy oraz wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy, inspektorzy pracy wobec pracodawców nałożyli 25 mandatów kredytowanych na łączną kwotę 31 700 zł (39 wykroczeń w mandatach); zastosowali 19 środków wychowawczych (33 wykroczenia); skierowali 4 wnioski o ukaranie do sądów karnych. Ponadto, inspektorzy pracy złożyli do właściwych prokuratur łącznie 9 zawiadomień o naruszenie art. 218 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny. Inspektorzy pracy udzielili także w zakresie czasu pracy 735 porad prawnych, zaś w zakresie wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń związanych z pracą udzielono 2066 porad.

4.3.4. Emerytury pomostowe

Do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie wpłynął 1 wniosek w sprawie „Ustalenia i wydania zaświadczenia pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze”. Inspektor pracy powołując się na treść obowiązujących przepisów, w szczególności art. 41 ust. 6 ustawy o emeryturach pomostowych, odmówił wszczęcia postępowania w sprawie umieszczenia stanowiska w wykazie stanowisk pracy oraz umieszczenia w ewidencji pracowników, o których mowa w art. 41 ust. 4 ww. ustawy – albowiem sprawa dotyczyła byłego pracownika. Przedmiotowe postanowienie nie zostało zaskarżone.

W 2023 r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie nie prowadził kontroli w zakresie wykazu stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, jak również nie prowadził kontroli ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

4.3.4. Kontrola prawidłowości zatrudniania na podstawie umów cywilnoprawnych

Inspektorzy pracy przeprowadzili 410 kontroli planowych, jako i przeprowadzonych na skutek skarg i wniosków z zakresu przestrzegania zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy oraz przestrzegania wypłaty minimalnego wynagrodzenia dla osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych. Inspektorzy pracy zakwestionowali zatrudnienie na podstawie umów cywilnoprawnych w 17 kontrolach. Do 6 przedsiębiorców inspektorzy pracy wystosowali

wystąpienia dotyczące przekształcenia umów cywilnoprawnych w umowy o pracę w stosunku do 10 zleceniobiorców. Do 8 przedsiębiorców wystosowano profilaktyczne wnioski dotyczące zaniechania zatrudniania osób na podstawie umów cywilnoprawnych w warunkach wykonywania pracy charakterystycznych dla stosunku pracy. Inspektorzy pracy wnieśli do sądu 9 powództw o ustalenie istnienia stosunku pracy. Nieprawidłowości dotyczące niewypłacenia lub zaniżenia wynagrodzenia stwierdzono w stosunku do 21 przedsiębiorców poddanych kontroli. Ponadto, 14 przedsiębiorców w przypadku zawarcia umów cywilnoprawnych na czas dłuższy niż miesiąc, nie wypłacało wynagrodzeń raz w miesiącu. U 21 przedsiębiorców stwierdzono nieustalenie przez strony w zawartej umowie cywilnoprawnej sposobu potwierdzania liczby godzin wykonania zlecenia lub świadczenia usług. W toku kontroli, w wyniku wydania poleceń ustnych wyegzekwowano wypłacenie dla 23 zleceniobiorców świadczeń pieniężnych wynikających z minimalnej stawki godzinowej na łączną kwotę 19 455,26 zł. W wyniku przeprowadzonych kontroli do 97 przedsiębiorców skierowano wystąpienia zawierające łącznie 131 wniosków zobowiązujących do przestrzegania przepisów dotyczących zawierania umów cywilnoprawnych, przestrzegania przepisów ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. W związku ze stwierdzeniem popełnienia wykroczeń skierowano do sądu 5 wniosków o ukaranie osób winnych (w sprawach zakończonych przez sądy orzeczono grzywny w łącznej wysokości 6 800 zł), a 14 sprawców wykroczeń ukarano mandatami w łącznej wysokości 16 000 zł.

4.3.5. Praca zdalna

W okresie obowiązywania przepisów dotyczących pracy zdalnej, tj. od 7.04.2023 r. do 31.12.2023 r. inspektorzy pracy przeprowadzili 24 kontrole, których celem była ocena stanu przestrzegania przez pracodawców przepisów dotyczących wykonywania pracy w formie zdalnej, w tym jedna kontrola była przeprowadzona na skutek skargi. Nie stwierdzono przypadków wykonywania pracy zdalnej na polecenie pracodawcy w żadnym z kontrolowanych podmiotów, a w 17 podmiotach wykonywana była praca zdalna częściowa. Praca zdalna okazjonalna w wymiarze nie przekraczającym 24 dni w roku kalendarzowym została objęta kontrolą w 15 podmiotach i dotyczyła 57 pracowników. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 6 decyzji w 5 podmiotach, 16 wniosków wystąpienia w 7 podmiotach. Inspektorzy pracy nie wszczynali postępowania w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika. Kontrole przestrzegania przepisów prawa przy zatrudnianiu pracowników w formie zdalnej obejmowały zagadnienia dotyczące: porozumienia/regulaminu pracy zdalnej, treści i wymaganych uzgodnień, obowiązków informacyjnych, organizacji pracy zdalnej, wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy. Największą liczbę nieprawidłowości odnotowano w zakresie ustalania zasad pracy zdalnej, tj. ustalenia porozumienia/regulaminu pracy zdalnej i dokonania wymaganych uzgodnień z przedstawicielami pracowników/organizacjami związkowymi. Tylko w jednym przypadku stwierdzono brak sporządzenia dokumentacji oceny ryzyka zawodowego związanego z wykonywaniem pracy zdalnej. W 3 podmiotach stwierdzono uchybienia w zakresie oceny ryzyka zawodowego, m.in. takie jak: brak zidentyfikowania wpływu pracy zdalnej na wzrok oraz układ szkieletowy pracownika, brak charakterystyki ocenianego stanowiska pracy, brak konsultacji z przedstawicielami pracowników, brak zapoznania z ryzykiem zawodowym. Kontrolą objęto również programy szkoleń, stwierdzając w jednym przypadku brak uwzględnienia w programie szkolenia okresowego bhp zagadnień związanych z wykonywaniem pracy zdalnej. Ponadto, w jednym przypadku stwierdzono brak przeszkolenia wstępnego

w dziedzinie bhp pracownika wykonującego pracę w formie zdalnej. W wyniku kontroli uzgodniono regulamin pracy zdalnej z przedstawicielem pracowników; odebrano od pracownicy oświadczenie zawierające potwierdzenie, że na stanowisku pracy zdalnej są zapewnione bezpieczne i higieniczne warunki wykonywania tej pracy; zaktualizowano dokumentację oceny ryzyka zawodowego dla pracy zdalnej z uwzględnieniem wpływu pracy zdalnej na wzrok oraz układ mięśniowo-szkieletowy, w tym pod kątem przeciwdziałania zespołowi cieśni nadgarstka; zaktualizowano szczegółowy program szkolenia okresowego dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach administracyjno – biurowych o problematykę pracy zdalnej; ustalono wysokość ryczałtu z tytułu kosztów ponoszonych przez pracownika w związku z wykonywaniem pracy w formie zdalnej. Przeprowadzono szereg wykładów, szkoleń dla pracodawców, związków zawodowych, innych organizacji i stowarzyszeń.

4.3.6. Przestrzeganie przepisów dot. pracowniczych planów kapitałowych

Inspektorzy pracy skontrolowali łącznie 10 podmiotów obowiązanych do utworzenia pracowniczych planów kapitałowych (PPK), w tym jedna kontrola związana była ze skargą zawierającą zarzut nieprzestrzegania przez pracodawcę przepisów dotyczących pracowniczych planów kapitałowych.

Skontrolowano 2 pracodawców zatrudniających co najmniej 250 osób, według stanu na dzień na 31 grudnia 2018 r., 2 pracodawców zatrudniających co najmniej 50 osób według stanu na 30 czerwca 2019 r., 3 pracodawców zatrudniających co najmniej 20 osób według stanu na 31 grudnia 2019 r. oraz 1 pracodawcę zatrudniającego powyżej 20 osób i należącego do sektora finansów publicznych. W skontrolowanych podmiotach łącznie zatrudnionych było 1367 osób, które podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu, w tym: 1288 zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, 79 zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych. Natomiast obowiązek zawarcia umowy o prowadzenie PPK dotyczył łącznie 275 zatrudnionych, którzy nie złożyli oświadczeń o niedokonywanie wpłat do PPK. Nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących PPK wystąpiły w 7 podmiotach. Stwierdzone w trakcie kontroli naruszenia obowiązujących przepisów prawa dotyczyły zawierania umów o zarządzanie PPK oraz umów o prowadzenie PPK w imieniu i na rzecz osób uprawnionych, bowiem w 2 przypadkach pracodawcy nie zawarli umów o zarządzanie PPK oraz umów o prowadzenie PPK, pomimo że nie wszystkie osoby uprawnione do przystąpienia do PPK złożyły deklaracje o rezygnacji z dokonywania wpłat. W jednym podmiocie umowa o prowadzenie PPK została zawarta po terminie. Nieprawidłowości dotyczące zawierania umów o zarządzanie PPK oraz umów o prowadzenie PPK wystąpiły wyłącznie w małych zakładach pracy zatrudniających poniżej 20 pracowników. Ponadto stwierdzono naruszenia przepisów w zakresie dokonywania wpłat do PPK, bowiem w 5 podmiotach należne kwoty zostały wpłacone po terminie, w tym w jednym podmiocie środki zostały wpłacone w trakcie czynności kontrolnych. Stwierdzono, że podmioty kontrowane dokonały po terminie wpłat na łączną kwotę 67 924 zł i dotyczyło to 249 osób uprawnionych. Nieprawidłowości w zakresie przekazywania wpłat po terminie wystąpiły zarówno w mniejszych podmiotach jak i w dużych zakładach pracy zatrudniających powyżej 250 osób.

Nie stwierdzono natomiast przypadków zaniżenia należnych wpłat, czy też niezgłaszania bądź zgłaszania nieprawdziwych danych mających wpływ na wymiar wpłat. Dokumentacja związana z obliczaniem wpłat na PPK była prowadzona prawidłowo.

W związku z ujawnieniem wyżej wymienionych nieprawidłowości inspektorzy pracy stwierdzili popełnienie łącznie 8 wykroczeń, za które w jednym przypadku nałożono mandat w wysokości 1000 zł, natomiast w 4 przypadkach zastosowano środki oddziaływania wychowawczego.

4.3.7. Przestrzeganie przepisów o czasie pracy

Stacje paliw

Celem kontroli było ustalenie stanu przestrzegania przez pracodawców przepisów o czasie pracy, w szczególności w zakresie rzetelności prowadzenia ewidencji czasu pracy, zapewnienia odpoczynków dobowych i tygodniowych, pracy w porze nocnej, w niedziele i święta oraz rozliczania i rekompensowania pracy w godzinach nadliczbowych przez pracodawców świadczących usługi sprzedaży paliw do pojazdów silnikowych na stacjach paliw.

Inspektorzy pracy przeprowadzili łącznie 11 kontroli pracodawców świadczących usługi sprzedaży paliw do pojazdów silnikowych na stacjach paliw. W zakładach pracy objętych kontrolą zatrudnionych było łącznie 90 pracowników, w tym 49 kobiet. Po przeprowadzonych kontrolach, w związku ze stwierdzonymi naruszeniami, skierowano do pracodawców łącznie 38 wniosków w wystąpieniach. Nadto skierowano 1 polecenie ustne wydane w czasie kontroli i zrealizowane w jej trakcie. Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to nieokreślenie systemów i rozkładów czasu pracy oraz okresów rozliczeniowych (stwierdzono u 7 pracodawców w stosunku do łącznie 67 pracowników), nieprawidłowe prowadzenie ewidencji czasu pracy (stwierdzono u 6 pracodawców w stosunku do łącznie 42 pracowników), nieprawidłowe sporządzanie rozkładów czasu pracy oraz niewłaściwy termin przekazywania rozkładów czasu pracy pracownikom (stwierdzono u 5 pracodawców w stosunku do łącznie 37 pracowników).

Przyczynami stwierdzonych nieprawidłowości były: nieznanostwo aktualnie obowiązujących przepisów prawa pracy i regulacji prawnych oraz posługiwanie się w obrocie nieaktualnymi przepisami prawa pracy; nieprawidłowa interpretacja przepisów prawa pracy przez pracodawcę i biura rachunkowe prowadzące obsługę kadrową, księgową pracodawców; lekceważenie przez pracodawców podstawowych obowiązków wynikających z przepisów o czasie pracy.

Pracodawcy przystąpili do realizacji wydanych wniosków z zakresu przestrzegania przepisów o czasie pracy, które wyeliminowały nieprawidłowości. Efektem kontroli czasu pracy było m.in. wyegzekwowanie dla pracowników należności pieniężnych. Tytułem przykładu w wyniku polecenia ustnego wydanego przez inspektora pracy naliczono i wypłacono w trakcie kontroli 3 pracownikom dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych w łącznej kwocie 8 311,64 zł brutto. U kolejnego pracodawcy naliczono i wypłacono 2 pracownikom wynagrodzenie wraz z dodatkiem za pracę w godzinach nadliczbowych w kwocie łącznej 376,41 zł netto.

Czas pracy - drużyn trakcyjnych, drużyn konduktorskich i obsługi

Celem kontroli była ocena stanu przestrzegania przez pracodawców przepisów o czasie pracy, w szczególności w zakresie rzetelności prowadzenia ewidencji czasu pracy, zapewnienia odpoczynków dobowych i tygodniowych, pracy w porze nocnej oraz w niedziele i święta, a także rozliczanie i rekompensowanie pracy w godzinach nadliczbowych przez pracodawców z sektora obejmującego transport kolejowy. Kontrole przeprowadzono

w dwóch podmiotach z sektora obejmującego transport kolejowy. Stwierdzone w wyniku kontroli przypadki przekroczenia przepisów w zakresie czasu pracy wynikały z ograniczonej liczby osób zatrudnionych w drużynach trakcyjnych i konduktorskich. O ile bardzo rygorystycznie przestrzegane są przepisy o odpoczynku dobowym lub tygodniowym (nie stwierdzono w tych przypadkach nieprawidłowości), to gorzej to wygląda w przypadku pracy w godzinach nadliczbowych. W wielu przypadkach pracownicy w ciągu roku kalendarzowego przepracowują liczbę godzin nadliczbowych zbliżoną do ustalonego limitu 350 w roku. Zdarzały się przy tym przypadki pracy z przekroczeniem tygodniowego czasu pracy łącznie z godzinami nadliczbowymi w wymiarze przeciętnie 48 godzin oraz niezachowanie zasady, że odpoczynek tygodniowy powinien przypadać raz na trzy tygodnie w niedzielę. Grafiki służb są napięte i praktycznie nie ma możliwości oddania pracownikom czasu wolnego za przepracowane godziny nadliczbowe. Tym samym za ten czas pracownicy otrzymują dodatkowe wynagrodzenie.

Nieco inaczej wyglądała sytuacja w drugim przypadku, gdzie pracodawca wprowadził roczny okres rozliczeniowy. W związku z tym, że charakter przewozów jest okresowy (turystyczna trasa, kolej wąskotorowa), istnieje możliwość udzielenia dni wolnych w zamian za pracę w sezonie. Dodatkowo pracodawca wspomaga się w sezonie pracownikami na umowach cywilnoprawnych. W tym przypadku stwierdzone nieprawidłowości mają głównie charakter sytuacji awaryjnych, błędów w dokumentacji czasu pracy. Według wyjaśnień składanych w trakcie kontroli problemem jest pozyskanie osób do pracy posiadających odpowiednie kwalifikacje i stan zdrowia oraz konkurencja w tym zakresie wśród przewoźników kolejowych.

Skala stwierdzonych nieprawidłowości może nie była zbyt duża, ale nawet jeden przypadek nadmiernego przemęczenia pracownika może mieć wielkie konsekwencje. Szczególnie wśród osób zatrudnionych na stanowiskach związanych bezpośrednio z bezpieczeństwem ruchu kolejowego. Jako wnioski proponowano podjęcie działań o charakterze legislacyjnym w zakresie równego traktowania czasu pracy maszynistów (również osób zatrudnionych na innych stanowiskach związanych z bezpieczeństwem ruchu kolejowego), bez względu na formę świadczenia pracy (umowa o pracę, umowa cywilnoprawna). Brak uregulowań w zakresie czasu pracy tej grupy pracowniczej wykonujących pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej może prowadzić do nadużyć w zakresie czasu pracy, np. poprzez niezapewnienie odpowiednich odpoczynków. Jest to grupa pracownicza, w której efekty przemęczenia mogą mieć bardzo niekorzystne lub nawet tragiczne skutki, nie tylko dla samego pracownika, ale i dziesiątek czy setek osób, które korzystają z transportu kolejowego.

4.3.8. Edukacja

Celem kontroli było ustalenie stopnia przestrzegania przez dyrektorów placówek oświatowych przepisów Karty Nauczyciela i Kodeksu pracy. Inspektorzy pracy przeprowadzili 5 kontroli (skontrolowano 4 publiczne szkoły podstawowe, 1 publiczną szkołę ponadpodstawową).

Najwięcej nieprawidłowości dotyczyło prowadzenia zakładowych funduszy świadczeń socjalnych, w tym sporządzania treści regulaminu oraz sposobu wydatkowania środkami. Stwierdzono również nieprawidłowości dotyczące zawierania umów o pracę z nauczycielami. W materii przyczyn naruszania przepisów prawa pracy w placówkach oświatowych od wielu lat dominują niezmiennie następujące przyczyny, tj. niedostateczna

znajomość przepisów prawa pracy przez pracowników szkół prowadzących dokumentację pracowniczą oraz traktowanie środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych jako dodatkowe źródło dochodów, brak zróżnicowania wysokości wsparcia w zależności od sytuacji socjalnej beneficjentów - zgodnie z zasadą, że osoby o lepszej sytuacji socjalnej otrzymują niższą pomoc, a osoby w gorszej sytuacji otrzymują wyższą pomoc socjalną.

W wyniku kontroli inspektorzy pracy skierowali 35 wniosków w wystąpieniach. Wydano 2 polecenia, w tym 1 polecenie, które zostało zrealizowane w trakcie kontroli i dotyczyło wyrównania wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe oraz doraźnych zastępstw w wysokości 1906,39 zł brutto. Nie stosowano postępowania wykroczeniowego.

4.3.9. Strategia kontroli i działań prewencyjnych dla sektora budowlanego – kontrole przedsiębiorców w zakresie prawnej ochrony pracy i legalności zatrudnienia

Inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie przeprowadzili 49 kontroli z zakresu przestrzegania przepisów prawnej ochrony pracy i legalności zatrudnienia w sektorze budowlanym. W kontrolowanych podmiotach świadczyło pracę zarobkową 560 osób, w tym 415 osób świadczących pracę w ramach stosunku pracy.

W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy pracy zastosowali następujące środki prawne:

- Liczba wniosków w zawartych wystąpieniach: 176,
- Liczba wydanych decyzji: 0,
- Liczba wydanych poleceń ustnych: 4,
- Liczba mandatów karnych: 9,
- Liczba wykroczeń w mandatach: 12,
- Kwota grzywien nałożonych mandatami: 11 100 zł,
- Środki wychowawcze: 8,
- Liczba wykroczeń w środkach wychowawczych: 10,
- Liczba wniosków o ukaranie: 0,
- Liczba udzielonych porad 62, w tym 49 z zakresu prawnej ochrony pracy oraz 13 z zakresu legalności zatrudnienia.

Pracodawcy wykonali 127 wniosków inspektorów, co stanowi 72% realizacji wydanych wniosków. Wśród najczęściej stwierdzonych nieprawidłowości można wymienić: prowadzenie akt osobowych pracowników w sposób niespełniający wymagań przewidzianych przepisami prawa (27% pracodawców), niewypełnianie przez pracodawców obowiązku zapoznawania pracowników z pozostałymi warunkami (39%), niepoprawne określenie lub nieokreślenie w ogóle obowiązującego w zakładzie pracy systemu i rozkładu czasu pracy oraz przyjętego okresu rozliczeniowego (16%), nierzetelne prowadzenie ewidencji czasu pracy pracowników (30%), nieudzielanie pracownikom urlopu wypoczynkowego w roku, w którym nabyli do niego prawo lub też przy dzieleniu urlopu na części niezapewnienie by chociaż jedna z tych części trwała co najmniej 14 kolejnych dni kalendarzowych (14%), nieterminowe zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego (18%), nieterminowe opłacanie składek na Fundusz Pracy (36%).

Sprawdzono legalność powierzenia pracy zarobkowej w stosunku do 103 cudzoziemców. W przeważającej większości byli to obywatele Ukrainy (51 osób) i Gruzji (22 osoby), zdarzały się też osoby z Rosji, Armenii, Tadżykistanu czy Algierii. Sprawdzono także 10 pracowników delegowanych z terytorium Turcji. Stwierdzono nielegalne powierzenie

wykonywania pracy w stosunku do 17 cudzoziemców, w tym 12 cudzoziemców świadczyło pracę bez wymaganego zezwolenia na wykonywanie pracy, a 5 cudzoziemców świadczyło pracę na innym stanowisku lub na innych warunkach niż określone w dokumentach legalizujących ich pracę.

W stosunku do 3 podmiotów wydano 4 polecenia ustne, które zostały zrealizowane w toku kontroli:

- w wyniku polecenia inspektora pracy kontrolowany podmiot opłacił zaległą składkę, w tym składkę na Fundusz Pracy, w kwocie 556,03 zł;
- w trakcie kontroli polecono wypłacić zleceniobiorcy kwotę 39,20 zł tytułem wyrównania wynagrodzenia do minimalnej stawki godzinowej wynikającej z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2022 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r.;
- w trakcie kontroli naliczono i wypłacono wyrównanie do uprzednio naliczonych wynagrodzeń oraz wypłacono dla 3 cudzoziemców: w łącznych kwotach 1 496,00 zł brutto, 1 040,00 zł brutto oraz 1 496,00 zł brutto;
- w trakcie kontroli ustalono, iż 6 cudzoziemców - obywateli Ukrainy, wykonywało w dniu rozpoczęcia kontroli pracę nielegalnie. Ich zezwolenia na pracę oraz oświadczenia utraciły ważność z dniem 31.07.2023 r., co wynikało z odwołania stanu zagrożenia epidemicznego. Wobec powyższego, w trakcie kontroli dla ww. cudzoziemców złożono w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinie powiadomienia o powierzeniu wykonywania pracy obywatelowi Ukrainy, który będzie wykonywał ją na podstawie art. 22 ustawy z dnia 12.03.2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Realizując obowiązek ustawowy w 2023 roku inspektorzy pracy w wyniku poczynionych w trakcie czynności kontrolnych ustaleń dotyczących legalności zatrudnienia skierowali do następujących organów pisma informujące o stwierdzonych nieprawidłowościach:

- 5 powiadomień do Wojewody,
- 4 powiadomienia do Straży Granicznej,
- 2 powiadomienia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- 1 powiadomienie do Urzędu Skarbowego.

Powiadomiono właściwego wojewodę o 12 przypadkach nielegalnego powierzenia pracy cudzoziemcom, w tym powierzenia pracy niezgodnie z uzyskanym zezwoleniem na pracę na terytorium RP. W przypadku 11 cudzoziemców nielegalnie wykonujących pracę powiadomiono również Straż Graniczną.

4.4. LEGALNOŚĆ ZATRUDNIENIA

4.4.1. Kontrole legalności zatrudnienia obywateli polskich

Prowadzone w 2023 r. kontrole miały na celu ustalenie stopnia przestrzegania przepisów dotyczących legalności zatrudnienia, w tym określenie skali nielegalnej pracy, przyczyn naruszeń obowiązujących przepisów oraz nowych zjawisk i tendencji. W roku 2023 inspektorzy pracy przeprowadzili kontrole w 858 podmiotach w zakresie legalności zatrudnienia i wykonywania innej pracy zarobkowej, w tym 22 kontrole przeprowadzono w porze nocnej.

Według klasyfikacji PKD w roku 2023 kontrole w zakresie legalności zatrudnienia obywateli polskich przeprowadzane były w różnych obszarach gospodarki. Głównie w: handlu i naprawach – 213 kontroli (24,8%), budownictwie – 136 kontroli (15,8%), zakwaterowaniu i usługach gastronomicznych – 149 kontroli (17,4%).

Według wielkości zatrudnienia kontrole legalności zatrudnienia przeprowadzono w podmiotach: do 9 osób - 567 kontroli (66,1%), od 10 do 49 osób - 232 kontrole (27%), od 50 do 249 osób – 47 kontroli (5,5%), 250 i powyżej osób – 12 kontroli (1,4%).

W kontrolach legalności zatrudnienia w 2023 r. objęto 3487 osób, a nielegalne zatrudnienie stwierdzono wobec 534 osób:

- w **135** przypadkach stwierdzono brak lub nieterminowe potwierdzenie na piśmie rodzaju i warunków zawartej z pracownikiem umowy o pracę,
- w 399 przypadkach stwierdzono brak zgłoszenia lub nieterminowe zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych osób podlegających obowiązkowi ubezpieczenia.

W 2023 r. stwierdzono 4 przypadki bezrobotnych, którzy nie zawiadomili powiatowych urzędów pracy o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności. Wobec 2 bezrobotnych pobierających zasiłek zastosowano sankcje karne w postaci wniosku do sądu o ukaranie, a wobec 1 bezrobotnego mandat karny w kwocie 500 złotych.

Z dokonanej analizy danych wynika, że statystycznie sytuacja w zakresie potwierdzania warunków zawartych umów o pracę na piśmie była wyraźnie wyższa niż w latach poprzednich: 2023 r. – 72 osoby, 2022 r. – 54 osób, 2021 r. – 42 osoby, 2020 r. – 86 osób, 2019 r. - 137 osób, 2018 r. – 107 osób.

Według branż najwięcej przypadków nielegalnego zatrudnienia stwierdzono w:

- przetwórstwo przemysłowe – 35 osób (nieanalizowane w 2022 r.),
- handel i naprawy – 31 osób (wyraźny spadek w stosunku do 2022 r. - 192 osoby),
- budownictwo – 31 osób (wyraźny spadek w stosunku do 2022 r. - 113 osób),
- zakwaterowanie i usługi gastronomiczne – 19 osób (wyraźny spadek w stosunku do 2022 r. - 104 osoby).

W porównaniu do 2022 r. odnotowano również spadek nielegalnego zatrudnienia w podmiotach w zależności od liczby zatrudnionych w nich osób:

- **do 9 osób** – stwierdzono w 82 przypadkach (w 2022 r. – 446 osoby),
- **od 10 do 49 osób** - stwierdzono w 51 przypadkach (w 2022 r. – 198 osób),
- **od 50 do 249** – stwierdzono w 4 przypadkach (w 2022 r. – 51 osób),
- **250 i więcej** – stwierdzono w 1 przypadku (w 2022 r. - 10 osób).

W kontrolach, w których sprawdzano zagadnienia legalności zatrudnienia stwierdzono wykroczenia w zakresie:

- zawierania umowy cywilnoprawnej w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 Kodeksu pracy powinna być zawarta umowa o pracę (art. 281 § 1 pkt 1 Kodeksu pracy),
- niepotwierdzania na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę przed dopuszczeniem go do pracy (art. 281 § 1 pkt 2 Kodeksu pracy),
- nieinformowania pracownika w terminie o warunkach jego zatrudnienia, naruszając w sposób rażący przepisy art. 29 § 3, 3² i 3³ oraz art. 29¹ § 2 i 4 Kodeksu pracy (art. 281 § 1 pkt 2a Kodeksu pracy),
- niedopełniania obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy lub nieopłacania ich w przewidzianym przepisami terminie (art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy),
- niezgłaszania wymaganych danych lub zgłaszania nieprawdziwych danych mających wpływ na wymiar składek na Fundusz Pracy lub udzielania w tym zakresie nieprawdziwych wyjaśnień albo odmawiania ich udzielenia (art. 122 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).

W następstwie stwierdzonych wykroczeń inspektorzy pracy zastosowali:

- 10 pouczeń (2 - art. 281 § 1 pkt 2 k.p., 1 - art. 281 § 1 pkt 2a k.p., 5 - art. 122 ust. 1 pkt 1 u.p.z.i.r.p., 2 - art. 122 ust. 1 pkt 2 u.p.z.i.r.p.);
- 29 ostrzeżeń (5 - art. 281 § 1 pkt 2 k.p., 20 - art. 122 ust. 1 pkt 1 u.p.z.i.r.p., 4 - art. 122 ust. 1 pkt 2 u.p.z.i.r.p.);
- 1 wniosek do sądu (9 zarzutów - art. 122 ust. 1 pkt 1 u.p.z.i.r.p.);
- 48 mandatów (2 - art. 281 § 1 pkt 1 k.p., 6 - art. 281 § 1 pkt 2 k.p., 1 - art. 281 § 1 pkt 2a k.p., 29 - art. 122 ust. 1 pkt 1 u.p.z.i.r.p., 10 - art. 122 ust. 1 pkt 2 u.p.z.i.r.p.) na łączną kwotę 44 600 złotych.

W następstwie przeprowadzonych w 2023 r. kontroli nie ujawniono żadnego przypadku podejrzenia występowania znamion pracy przymusowej lub przestępstwa handlu ludźmi - art. 189a Kodeksu karnego w związku z art. 115 § 22 Kodeksu karnego.

W 2023 roku inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie skierowali 10 zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa:

- 8 zawiadomień zawierało zarzut z art. 219 Kodeksu karnego obejmujących 50 osób,
- 3 zawiadomienia zawierały zarzut z art. 225 Kodeksu karnego obejmujące 3 osoby,
- 2 zawiadomienia zawierały zarzut z art. 218 § 1a Kodeksu karnego.

W roku 2023 została złożona w prokuraturze podobna liczba zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstw z art. 219 Kodeksu karnego i art. 225 Kodeksu karnego jak w roku 2022, tj. – odpowiednio 7 i 3 oraz 2021 r. – odpowiednio 7 i 2. Ilość ta była zdecydowanie mniejsza niż w latach wcześniejszych, tj. w 2020 - odpowiednio 14 i 16, w 2019 - odpowiednio 27 i 23. Tak zdecydowana mniejsza liczba zawiadomień może wynikać z utrzymującej się dobrej koniunktury gospodarczej.

4.4.2. Kontrole legalności zatrudnienia cudzoziemców

W 2023 r. inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie, realizując kontrole legalności zatrudnienia cudzoziemców, przeprowadzili 561 postępowań kontrolnych. W tym, w 3 przypadkach sporządzono jedynie notatki z podjętych czynności ze względu na

okoliczność braku możliwości przeprowadzenia kontroli, utraty (w trakcie postępowania) statusu podmiotu podlegającego kontroli albo braku statusu podmiotu podlegającego kontroli. Liczba kontroli spadła o 7,88% w porównaniu do 2022 r. Przyczyną tego może być wyłączenie kontroli dotyczących „Strategii kontroli i działań prewencyjnych dla sektora budowlanego - wzmożony nadzór na budowach o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa” (temat 121) z obowiązku równoległego realizacji tematu 014. Odnotowano 134 takie kontrole, w których potwierdzono wykonywanie pracy przez 882 cudzoziemców.

W ubiegłym roku 286 kontroli prowadzono na podstawie skarg cudzoziemców, co stanowi wzrost o 5,5% i może świadczyć o wzrastającej świadomości pracujących obcokrajowców co do przysługujących im uprawnień, związanych z pracą zarobkową.

Kontrolą objęto łącznie 2178 cudzoziemców, wśród których obywatele Ukrainy stanowili 1826 osób (83,84% - wzrost o 2,86% w stosunku do roku 2022).

Stwierdzono nielegalne wykonywanie pracy przez 398 cudzoziemców, co stanowiło 8,44% ogółu i oznacza spadek o 5,45%, pomimo większej liczby nielegalnie pracujących.

W odniesieniu do dwóch cudzoziemców - obywateli Tadżykistanu i Gruzji, podczas jednej kontroli stwierdzono, na podstawie danych uzyskanych z Urzędu ds. Cudzoziemców, ich nielegalny pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Coraz popularniejszą formą legalizacji pracy cudzoziemca jest powiadomienie o powierzeniu pracy obywatelowi Ukrainy. Dokument ten został zidentyfikowany w 1029 przypadkach, w porównaniu do 280 w roku 2022 (367,5% więcej).

W roku 2023, odnotowano:

- 2 cudzoziemców, których pobytu nie potwierdzono jako legalnego,
- 1 cudzoziemca, których podstawa pobytu nie uprawniała do wykonywania pracy,
- 154 cudzoziemców nielegitymujących się dokumentem uprawniającym do wykonywania pracy,
- 114 cudzoziemców wykonujących pracę na innych warunkach niż wynikające z dokumentu legalizującego pracę,
- 46 cudzoziemców, z którymi nie zawarto umowy w wymaganej (pisemnej) formie.
- Ponadto, inspektorzy pracy wskutek przeprowadzonych kontroli wydali:
 - w 90 kontrolach (16,04%) - 270 decyzji (wzrost o 1,12%);
 - w 354 kontrolach (63,1%) - 1127 wniosków w wystąpieniach (wzrost o 3,58%);
 - w 37 kontrolach (wzrost o 6,6%) - 62 polecenia, w tym w 22 kontrolach (wzrost o 3,92%) wydano 33 polecenia (wzrost o 65%) wypłacenia łącznie kwoty 361 574,04 zł (wzrost o kwotę 246 660,90 zł);
 - w 4 kontrolach (0,71%) wydanych zostało 9 decyzji płatniczych (spadek o 35,71%) na kwotę 653 802,92 zł (wzrost o kwotę 525 255,18 zł).

Poza tym, w trakcie kontroli ujawniono w 342 przypadkach (60,96% prowadzonych postępowań) zaistnienie 799 wykroczeń, spośród których 318 (39,80%) dotyczyło cudzoziemców. W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy pracy nałożyli 204 mandaty, sankcjonujących 520 wykroczeń na kwotę grzywien 294 400 zł. Z tego 114 mandatów i 194 wykroczenia w nich ujęte, na kwotę 140 900 zł, dotyczyły realizacji tematu „Legalność zatrudnienia cudzoziemców”.

W wyniku przeprowadzonych kontroli skierowanych zostało do sądów karnych 8 wniosków o ukaranie. Zawierały one 28 zarzutów. W tej liczbie 6 wniosków i 17 zarzutów dotyczyło cudzoziemców. Wydanych także zostało 137 środków oddziaływania wychowawczego, sankcjonujących łącznie 251 wykroczeń. Z tego w zakresie 68 środków

oddziaływania wychowawczego ujętych zostało 107 wykroczeń, które dotyczyły legalności zatrudnienia cudzoziemców.

Na 54 złożone w roku 2023 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, 9 zawiadomień (16,67%) dotyczyło podejrzenia popełnienia przestępstw określonych przepisami art. 219 i 225 Kodeksu karnego. Związane są one albo z naruszaniem prawa pracy wobec cudzoziemców lub przez cudzoziemców. W 5 postępowaniach podjęte zostały czynności wyjaśniające.

4.4.3. Kontrole agencji zatrudnienia oraz przestrzegania przepisów prawa wobec pracowników tymczasowych

Kontrole prowadzone w roku 2023 potwierdziły występowanie naruszeń przepisów w analogicznym zakresie jak w latach ubiegłych. Niemniej jednak, pojawiły się odmienne od uprzednio spotykanych wykroczenia, potwierdzające zarówno brak orientacji co do obowiązujących przepisów, brak poszanowania obowiązujących regulacji, a także - co wybitnie niepokoi - doskonałą orientację kierujących podmiotami kontrolowanymi w zakresie niedoskonałości rozwiązań prawnych i wykorzystywanie wynikających z tego możliwości.

Realizując temat 15A, inspektorzy pracy przeprowadzili 22 kontrole, w których 4 było spowodowanych składanymi skargami. Kontrole skutkowały wydaniem środków prawnych w postaci 3 decyzji ustnych (13,64% kontroli), 4 nakazów (18,18% kontroli) oraz 19 wystąpień (86,36% kontroli). Ujawnione w trakcie kontroli wykroczenia skutkowały nałożeniem 7 mandatów (31,82% kontroli), wydaniem 4 środków oddziaływania wychowawczego (18,18% kontroli), skierowaniem 1 wniosku o ukaranie (4,55% kontroli) oraz skierowaniem 1 zawiadomienia do prokuratury (4,55% postępowań). W 11 podmiotach (50% postępowań) potwierdzono statystycznie krótki okres prowadzonej działalności w zakresie kontrolowanym przez inspektorów pracy. Wśród tych 11 podmiotów w 5 przypadkach (45,45%) odnotowano nieprawidłowości zakończone wszczęciem postępowania wykroczeniowego. O stwierdzanych nieprawidłowościach informowano: Marszałka Województwa (2x), Wojewodę (8x), Komendanta Placówki Straży Granicznej (3x), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (2x), Powiatowy Urząd Pracy (2x), Starostę (1x) i Urząd Skarbowy (1x). Ustalono w wyniku kontroli, że 1 agencja działała bez certyfikatu, w 1 przypadku informowano Marszałka Województwa, a w 3 przypadkach Marszałek wydał decyzje o wykreśleniu agencji z rejestru.

Realizując temat 15T przeprowadzono 11 kontroli, przy czym w 8 przypadkach były to podmioty uprzednio niekontrolowane. Łącznie w 4 kontrolach rozpatrywano skargi na działanie agencji. Kontrolami objęto 538 pracowników tymczasowych, w tym: 506 zleceniobiorców, 32 pracowników. 508 osób było cudzoziemcami. W wyniku kontroli wydano: w wystąpieniach 40 wniosków dotyczących 269 osób oraz 2 decyzje ustne dotyczące 42 osób. W 8 kontrolach stwierdzono 10 wykroczeń: wystawiono 7 mandatów karnych na kwotę 8 000 zł oraz wydano 1 środek wychowawczy. Skierowano 1 wniosek o ukaranie, który nie został do tej pory rozpatrzony. O nieprawidłowościach informowano: Marszałka Województwa i Powiatowy Urząd Pracy (2x), Wojewodę (7x), Komendanta Placówki Straży Granicznej, Urząd Skarbowy i Zakład Ubezpieczeń Społecznych (1x).

W zakresie realizacji T15U potwierdzono poprawę stanu przestrzegania prawa - nie stwierdzono wykonywania prac niezgodnych z definicją pracy tymczasowej ani zapotrzebowania u pracodawców użytkowników na zatrudnienie o stałym charakterze jeśli chodzi o pracowników tymczasowych (nie stwierdzono wieloletniego wykonywania pracy). Za wyjątkiem jednego przypadku, nie stwierdzono naruszenia przepisów dotyczących dopuszczalnego okresu wykonywania pracy tymczasowej u danego pracodawcy użytkownika, nie potwierdzono naruszenia zakazu wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych ani innych ograniczeń związanych z pracą tymczasową (outsourcing,

leasing, podwykonawstwo), stwierdzono brak naruszeń zakazu traktowania pracowników tymczasowych w sposób mniej korzystny.

Realizując temat 15O, inspektorzy przeprowadzili 4 kontrole. 3 podmioty zlecały usługę, a 1 podmiot ją realizował. W 1 przypadku podmiot świadczący usługi posiadał wpis do Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia. Nie stwierdzono naruszeń przepisów.

Realizując temat 15Z, przeprowadzonych zostało 6 kontroli, w tym 4 w podmiotach uprzednio niekontrolowanych. Kontrolą objęto 302 osoby, w tym 94% to zleceniobiorcy. Jest to typowe dla pracujących cudzoziemców, których stwierdzono 96%. Wydano 18 wniosków w wystąpieniach. Ujawniono 7 wykroczeń, wystawiając 5 mandatów karnych na kwotę łączną 5 000 zł. O naruszeniach przepisów informowano: Wojewodę (5x), Powiatowy Urząd Pracy (1x), Straż Graniczną (1x), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (1x) i Urząd Skarbowy (1x).

4.4.4. Delegowanie pracowników z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach świadczenia usług oraz delegowanie pracowników na terytorium RP

W roku 2023 inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie, realizując temat 16B, przeprowadzili łącznie 12 postępowań, w trakcie których sprawdzano przestrzeganie obowiązujących przepisów w zakresie delegowania pracowników z terytorium Polski. Temat był realizowany w 4 kontrolach (3 zakończonych sporządzeniem protokołu kontroli) oraz w 7 postępowaniach wyjaśniających, zakończonych sporządzeniem kart „Zn”. W 1 przypadku przeprowadzono, wraz z realizacją tematu 16B, kontrolę w zakresie tematu 16BC. Dodatkowo, 2 postępowania obejmujące temat 16B, nie zostały zakończone na dzień sporządzania sprawozdania.

W wyniku przeprowadzonych kontroli jak i postępowań wyjaśniających nie potwierdzono naruszeń przepisów dotyczących delegowania pracowników z Polski do innych krajów. Nie stwierdzono naruszeń także w przypadkach, gdy delegowanymi byli cudzoziemcy (na przykład obywatele Filipin), legalnie wykonujący pracę w Polsce, dla których jako delegowanych z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do Belgii, delegujący uzyskiwali zaświadczenia A1.

Istotnym jest bezwzględne egzekwowanie przez Główny Inspektorat Pracy od zagranicznych instytucji łącznikowych konieczności uszczegółowienia wniosków IMI, kierowanych do rozpatrzenia przez inspektorów pracy w ramach prowadzonych postępowań. Brak skonkretyzowanych danych o osobach delegowanych z Polski (data urodzenia/PESEL, adres zamieszkania itp.), czy o podmiocie delegującym (numery identyfikacyjne REGON/NIP, adres siedziby) utrudniają, a czasem wręcz uniemożliwiają dokonanie jakichkolwiek ustaleń w sprawie.

Dużą komplikacją jest również długotrwały proces uzyskiwania informacji z Urzędów Kontroli Skarbowej. Jednakże wprowadzony proces wymiany informacji za pomocą Platformy Usług Elektronicznych z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych znacząco przyspieszył prowadzone postępowania. Niemniej jednak, uzyskiwane dane z obu instytucji pozwoliły w 1 przypadku prowadzonego postępowania wyjaśniającego na udzielenie odpowiedzi w takiej formie, jaka pozostawała w zainteresowaniu zagranicznej instytucji łącznikowej.

W przypadku delegowania z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, branża podmiotu objętego w tym zakresie kontrolą to produkcja konstrukcji metalowych.

W zakończonych kontrolach wydawano wystąpienia, obligujące do przestrzegania przepisów prawa pracy, także w zakresie legalności zatrudnienia (w tym cudzoziemców).

Potwierdzane także były nieprawidłowości, skutkiem których wyciągane były konsekwencje wobec osób odpowiedzialnych za stwierdzane wykroczenia.

W odniesieniu do realizowania kontroli dotyczących delegowania pracowników-cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (temat 16C), zrealizowano 2 postępowania. W ich trakcie kontrolą objęto 43 cudzoziemców - obywateli Turcji oraz Ukrainy. Żadna kontrola nie była prowadzona w ramach złożonej skargi dotyczącej delegowania. W 1 przypadku postępowanie dotyczyło zagadnień z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia, które dodatkowo rozszerzono o delegowanie cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W 1 przypadku (kontroli, w trakcie której dodatkowo realizowano temat 16C) potwierdzono wystąpienie istotnych nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy na prowadzonej budowie, co zostało uregulowane skierowanymi do pracodawcy decyzjami i wystąpieniem.

W odniesieniu do realizowanych kontroli w temacie 16C, nie wystąpiła konieczność kierowania zapytań do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych czy do Urzędów Skarbowych.

Reasumując, przeprowadzone kontrole powinny przyczynić się do zmian prawnych, skutkujących zwiększeniem odpowiedzialności i nakładanych kar wobec osób odpowiedzialnych za niedopełnianie obowiązków dotyczących tematów 16B, 16BC i 16C.

4.5. ZADANIA WŁASNE OKRĘGOWEGO INSPEKTORATU PRACY

4.5.1. Kontrole w pasie nadmorskim

W ramach realizacji zadań kontrolnych w podmiotach prowadzących działalność handlowo-usługową w regionach turystycznych w okresie od 01.02.2023 r. do 31.10.2023 r. przeprowadzonych zostało 185 postępowań kontrolnych. Kontrole prowadzone były w miejscowościach zlokalizowanych w rejonach turystycznych na terenie województwa zachodniopomorskiego: w obszarze od Świnoujścia do Darłowa m.in. w Świnoujściu, Międzyzdrojach, Wolinie, Międzywodziu, Dziwnowie, Dziwnówku, Pobierowie, Rewalu, Mrzeżynie, Sarbinowie, Łazach, Kołobrzegu. Kontrole przeprowadzone zostały w celu poprawy przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia obywateli polskich oraz cudzoziemców w podmiotach prowadzących działalność w pasie nadmorskim, ze szczególnym uwzględnieniem działalności sezonowej. W przypadku osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych, inspektorzy pracy weryfikowali prawidłowość przestrzegania przez przedsiębiorców wypłaty wynagrodzenia wynikającego z obowiązującej w danym okresie rozliczeniowym stawki minimalnej.

Najwięcej kontroli przeprowadzono w sektorach gospodarki, w których przewidywano wysokie ryzyko wystąpienia naruszeń prawa, tj. w podmiotach prowadzących działalność w zakresie:

- restauracji i punktów gastronomicznych, zakwaterowania – 61%,
- handel hurtowy i detaliczny – 34%,
- przetwórstwo przemysłowe – 4%.

Większość skontrolowanych podmiotów to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 9 pracowników oraz przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników, prowadzące działalność sezonową najczęściej w okresie od maja do października.

W kontrolowanych podmiotach pracę świadczyło 1970 osób, w tym 1084 zatrudnione w ramach stosunku pracy i 886 osób, którym powierzono wykonywanie innej pracy zarobkowej na podstawie umów cywilnoprawnych. Przeważającą liczbę osób wykonujących inną pracę zarobkową na podstawie umów cywilnoprawnych - umów zlecenia stanowili studenci - obywatele Polski (ok. 60%) oraz cudzoziemcy, w szczególności obywatele Ukrainy.

Na podstawie informacji zebranych przez inspektorów pracy w toku czynności kontrolnych ustalono, że studenci oraz uczniowie wyrażają wolę zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych, albowiem największe znaczenie ma dla nich wynagrodzenie oraz fakt, iż mogą dowolnie dysponować swoim czasem pracy – przy czym podstawa prawna zatrudnienia ma dla nich wartość drugorzędną. Natomiast przedsiębiorcy działający w rejonach turystycznych od lat chętnie powierzają wykonywanie innej pracy zarobkowej na podstawie umów zlecenia uczniom i studentom z uwagi na fakt, że osoby te do ukończenia 26 roku życia nie podlegają zgłoszeniu do ubezpieczenia społecznego oraz korzystają z ulgi podatkowej, co ma istotny wpływ na koszty pracy i wysokość wypłacanego wynagrodzenia.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 506 decyzji, w tym 314 decyzji pisemnych mających na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy dotyczących 817 zatrudnionych, 190 decyzji ustnych dotyczących 254 zatrudnionych oraz 2 decyzje pisemne płacowe dotyczące 2 zatrudnionych na łączną kwotę do wypłaty 5 929,79 zł.

W trakcie czynności kontrolnych wydano także 45 poleceń ustnych dotyczących 93 zatrudnionych, w tym poleceń wypłacenia świadczeń pieniężnych związanych z pracą na łączną kwotę 11 847,03 zł. Ponadto, inspektorzy pracy wydali 604 zalecenia dotyczące 1 610 zatrudnionych, z czego jak dotąd 400 zaleceń zostało zrealizowanych.

Efektom przeprowadzonych kontroli była poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy osób świadczących pracę w kontrolowanych podmiotach, uzyskana poprzez: zabezpieczenie uszkodzonych gniazd wtykowych, przewodów elektrycznych; oznakowanie rozdzielnic; oznakowanie barwami bezpieczeństwa stopni i progów; sporządzenie instrukcji bhp dla co najmniej 120 pracowników dotyczących m.in. obsługi eksploatowanych maszyn i urządzeń, magazynowania oraz ręcznych prac transportowych. Ponadto, co najmniej 80 pracowników poddano wymaganym szkoleniom z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, co najmniej 60 pracujących skierowano na profilaktyczne badania lekarskie, które powinny zostać przeprowadzone przed dopuszczeniem do wykonywania pracy. Dla co najmniej 50 pracowników ustalono rodzaj środków ochrony indywidualnej, a dla co najmniej 25 pracowników ustalono wysokość ekwiwalentu za pranie przydzielonej odzieży roboczej. Dodatkowo, dla co najmniej 150 pracowników opracowano i uaktualniono ocenę ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą. Decyzje wydano także w przedmiocie dokonania pomiarów skuteczności działania ochron przeciwporażeniowych oraz natężenia oświetlenia elektrycznego. W trakcie czynności kontrolnych wstrzymano także eksploatację urządzeń w miejscu pracy z uwagi na brak wyposażenia maszyn w urządzenia ochronne.

W zakresie prawnej ochrony pracy co najmniej 28 osobom świadczącym pracę na terenie podmiotów kontrolowanych wypłacono świadczenia pieniężne na łączną kwotę 14 901,74 zł, m.in. wynagrodzenie za pracę oraz wyrównanie zaniżonej kwoty z tytułu minimalnego wynagrodzenia dla zleceniobiorców.

Nadto, inspektorzy pracy kontrolowali legalność zatrudnienia co najmniej 294 cudzoziemców. Ujawniono 14 cudzoziemców - obywateli Ukrainy, którym powierzono nielegalne zatrudnienie, w szczególności w zakresie niepowiadomienia właściwego powiatowego urzędu pracy o podjęciu pracy przez cudzoziemca w terminie wymaganym przepisami prawa. Nieprawidłowości dotyczyły także nieprowadzenia dokumentacji pracowniczej, nieterminowej wypłaty wynagrodzenia za pracę, naruszenia przepisów o czasie pracy, a w przypadku co najmniej 3 osób świadczących pracę nie potwierdzono warunków zawartej umowy przed rozpoczęciem przez nich pracy.

W trakcie czynności kontrolnych inspektorzy pracy udzielili łącznie 783 porady, w tym 306 z zakresu prawnej ochrony pracy, 379 z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz 98 dotyczących legalności zatrudnienia.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ujawniono 134 wykroczenia, które zostały popełnione przez pracodawców i przedsiębiorców. W stosunku do sprawców wykroczeń nałożono grzywny w drodze 25 mandatów karnych na łączną kwotę 27 100 zł. Zastosowano 36 środków oddziaływania wychowawczego na podstawie art. 41 Kodeksu wykroczeń. Ponadto, skierowano zawiadomienie do prokuratury na podstawie art. 219 Kodeksu karnego w przedmiocie niezgłoszenia pracownika do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego – w tym zakresie prokuratura skierowała akt oskarżenia do sądu. Skierowano również wnioski o ukaranie do sądu w przedmiocie niewypłacenia zleceniobiorcom wynagrodzenia wynikającego ze stawki minimalnej w łącznej kwocie 12 000 zł.

5

DZIAŁANIA PREWENCYJNE I PROMOCYJNE

W 2023 roku realizowano szereg działań o charakterze prewencyjno-promocyjnym, edukacyjnym i informacyjnym związanych z przestrzeganiem prawa pracy, w tym przepisów bhp. Realizowane szkolenia w znacznej mierze przybrały formę hybrydową ze względu na szeroki zasięg oddziaływania oraz zainteresowanie uczestników.

5.1. PROGRAMY PREWENCYJNE

Drugi rok realizowano program „Efektywne zarządzanie ryzykiem wypadkowym”. Jego celem jest dążenie do zmiany postaw odbiorców programu (pracodawców i służby bhp) poprzez uświadomienie im, że ocena ryzyka zawodowego to narzędzie do oceny procesu pracy, pozwalające w profesjonalny sposób wykrywać zagrożenia dla zdrowia pracowników oraz podejmować odpowiednie działania korygujące i zapobiegawcze. Przeprowadzono 14 szkoleń (szkolenia on-line oraz indywidualne - w firmach biorących udział w programie) dotyczących zasad szacowania ryzyka zawodowego, identyfikacji zagrożeń w zakładzie pracy, dokumentowania wyników oceny, podejmowania działań na rzecz eliminacji lub ograniczenia ryzyka zawodowego i współdziałania w tym zakresie z pracownikami. Uczestnicy mogli też dowiedzieć się jak prawidłowo analizować oraz ustalać przyczyny i okoliczności wypadków przy pracy, a także jak eliminować ich powtarzalność. Uczestnictwo w programie zadeklarowało 20 pracodawców, a 12 z nich ukończyło program z wynikiem pozytywnym i otrzymało zaświadczenia.

*fot.
Plakat promujący szkolenie
z w mediach
elektronicznych.*

Program prewencyjny „Zdobądź dyplom PIP” skierowany jest do pracodawców prowadzących małe zakłady produkcyjne, handlowe i usługowe, którzy chcą zwiększyć poziom bezpieczeństwa własnego i pracowników. Założeniem jest wsparcie firm w działaniach zmierzających do poprawy warunków bhp i doprowadzenia do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa pracy oraz upowszechnianie wiedzy i przykładów dobrych praktyk w zakresie zapobiegania i ograniczania ryzyka związanego z występującymi w zakładach zagrożeniami. W 2023 roku do programu przystąpiło 15 pracodawców.

Wymagania prawne i standardy bezpieczeństwa uprawniające do otrzymania dyplomu spełniło aż 11 firm.

Celem programu prewencyjnego „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy” jest dostarczenie pracodawcom i pracownikom wiedzy na temat stresu i innych zagrożeń psychospołecznych w miejscu pracy, a także identyfikacja tych zagrożeń. Odbyło się 6 szkoleń, w których uczestniczyło 75 osób.

Program prewencyjny „Budowa. STOP wypadkom!” zakłada podniesienie świadomości i wiedzy dotyczącej bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych, a także doprowadzenie stanu bezpieczeństwa i higieny pracy do poziomu zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa pracy w przedsiębiorstwach budowlanych. Zrealizowano 18 szkoleń, w których udział wzięło 377 osób. Inną formą działań promocyjno-prewencyjnych są posiedzenia Zachodniopomorskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Okręgowym Inspektorze Pracy w Szczecinie oraz Małego Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie w Województwie Zachodniopomorskim.

Program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa” skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów. Ma na celu podniesienie poziomu wiedzy z zakresu prawnej ochrony pracy oraz przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Program realizowany jest przez nauczycieli, którzy przeprowadzają lekcje tematyczne z bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów prawa pracy, przygotowane na podstawie materiałów udostępnionych przez PIP. Dodatkowym wsparciem dla nauczycieli są zajęcia z uczniami przeprowadzane przez inspektorów pracy. Na początku roku szkolnego 2023/2024 informacja o możliwości przystąpienia do programu ukazała się w dzienniku Pomorza Zachodniego – Kurierze Szczecińskim, a także na stronie internetowej Zachodniopomorskiego Kuratorium Oświaty. Zaowocowało to zgłoszeniem się 46 szkół z całego regionu, a tym samym 99 nauczycieli. W poprzednim roku szkolnym 2022/2023 uczestniczyły 42 placówki oświatowe, 97 pedagogów. Program jest składową kampanii „Legitna praca”. Szkolenia w ramach programu i kampanii objęły swoim zasięgiem 467 studentów i 1116 uczniów z województwa zachodniopomorskiego.

*fot.
Warsztaty z podstaw prawa
pracy dla
młodzieży z
Młodzieżowego Ośrodka
Wychowawczego w
Trzebieży.*

Celem kampanii informacyjno-promocyjnej „Szczepnij życie! Bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym” jest zwiększenie świadomości dotyczącej zapobiegania zagrożeniom występującym w pracy rolniczej oraz kształtowanie kultury bezpieczeństwa pracy wśród rolników indywidualnych, osób czasowo przebywających na terenach wiejskich oraz dzieci. Przeprowadzono 5 szkoleń, w których udział wzięło 68 rolników indywidualnych

oraz 236 wizytacji indywidualnych gospodarstw rolnych. Działaniami objęto również 602 dzieci z terenów wiejskich (11 prelekcji skierowanych do najmłodszych).

Przepisy dotyczące pracy zdalnej obowiązują w Kodeksie pracy od 7 kwietnia 2023 r. Jednak szkolenia dotyczące nowelizacji Kodeksu pracy związane z tym zagadnieniem przeprowadzane były jeszcze przed ich obowiązywaniem. Odbywały się one zarówno stacjonarnie, jak i on-line oraz hybrydowo. W 7 szkoleniach udział wzięło 274 osób.

*fot.
Referent prawny
Aleksandra Grabska
podczas prelekcji dla
przedstawicieli
szczecińskiego oddziału
OSPSBHP.*

W związku z sytuacją związaną ze zwiększonym napływem cudzoziemców do naszego kraju w wyniku konfliktu na Ukrainie kontynuowano działania prewencyjno-promocyjne na rzecz wykonywania pracy przez obywateli tego kraju. OIP Szczecin przeprowadzał we współpracy z innymi podmiotami (Wydział Prawa i Administracji US, Wojewódzki Urząd Pracy) szkolenia, kolportowano też ulotki w języku ukraińskim, pracownicy inspektoratu udzielali się w lokalnych mediach. Działaniami edukacyjnymi objęto ponad 120 osób (w tym przedsiębiorców, przedstawicieli innych urzędów oraz obywateli Ukrainy).

Współpraca z mediami

W roku 2023 Okręgowy Inspektor Pracy, rzecznik prasowy OIP oraz inni przedstawiciele urzędu udzielali wywiadów i przekazywali mediom informacje dotyczące m.in. legalności zatrudnienia, naliczania wynagrodzeń, bhp w budownictwie, programów prewencyjnych i konkursów, pracy zdalnej, pracy sezonowej młodocianych, możliwości badania trzeźwości pracowników przez pracodawcę, zwolnień grupowych, wypadków przy pracy, kontroli w pasie nadmorskim, kampanii „Legitna praca”.

W 2023 roku informacje przekazano następującym mediom: Polsat News, TVP3, Radio Szczecin, Radio Koszalin, Radio Plus, Radio "Twoje Radio, Tylko Przeboje" ze Stargardu, Radio „Super Fm” ze Szczecina, TOK FM, miastokolobrzeg.pl, wszczecinie.pl, www.waszemedia.pl, www.superportal24.pl, Rega TV, tygodniklobeski.pl, swinoujskie.info, www.erobocze.pl, ikamien.pl.

Informacje prasowe ukazały się na łamach Kuriera Szczecińskiego, Gazety Gryfińskiej, dwumiesięcznika "Jedność" (wydawany przez NSZZ Solidarność), Faktu, Gazety Wyborczej, gs24.pl.

Współpraca z innymi podmiotami

OIP Szczecin ściśle współpracował m.in. z Wojewódzką Komendą Policji w Szczecinie, Strażą Graniczną, Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, Wojewódzkim Urzędem Pracy, powiatowymi urzędami pracy, Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Pracowników Służby BHP (Oddział w Szczecinie), organizacjami związkowymi, Uniwersytetem Szczecińskim oraz Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym (Wydziałem Budownictwa i Inżynierii Środowiska), Zachodniopomorską Komendą Ochotniczych Hufców Pracy. Spotkania z przedstawicielami ww. instytucji dotyczyły m.in. współpracy w obszarach prewencyjno – promocyjnych oraz nadzorczo-kontrolnych.

fot.
Plakat promujący webinar
dotyczący handlu ludźmi.

5.2. KONKURSY

Konkurs „Pracodawca organizator pracy bezpiecznej” wyróżnia pracodawców, którzy organizują pracę w sposób zapewniający wysoki poziom bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników oraz przestrzegają przepisy prawa pracy. Konkurs przebiega w dwóch etapach: na szczeblu regionalnym - zorganizowanym przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie oraz na szczeblu ogólnokrajowym - prowadzonym przez Główny Inspektorat Pracy. W 2023 r. tytuł laureata na etapie regionalnym otrzymała szczecińska firma Printdream sp. z o.o. (po zgłoszeniu konkursu zmieniła nazwę na Customization Group Poland sp. z o.o.).

Konkurs „Najaktywniejszy społeczny inspektor pracy” promuje działalność społecznych inspektorów pracy, którzy aktywnie wpływają na zapewnienie przez zakłady poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony uprawnień pracowniczych. Województwo zachodniopomorskie reprezentował Zbigniew Kotowski, wydziałowy społeczny inspektor pracy z Wydziału Kwasu Fosforowego z Grupy Azoty „Zakłady Chemiczne” Police.

„Buduj bezpiecznie” to konkurs, który upowszechnia dobre praktyki związane z bezpieczeństwem i higieną pracy na placach budów oraz inspirowanie wykonawców robót budowlanych do tworzenia bezpiecznych stanowisk pracy. Do konkursu zgłoszono 6 budów realizowanych na terenie działania Okręgowego Inspektoratu w Szczecinie. Spośród nich bezkonkurencyjna okazała się budowa części lądowej terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu realizowana przez PORR S.A. Na etapie krajowym konkursu, ocenie Rady Głównego Inspektora Pracy do Spraw Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie podlegało 16 budów - laureatów I miejsca etapu wojewódzkiego.

Spośród nich decyzją Głównego Inspektora Pracy, Katarzyny Łażewskiej-Hrycko ww. budowa została laureatem I miejsca na etapie krajowym.

*fot.
Okręgowy Inspektor Pracy
Konrad Pachciarek
(po lewej) z laureatami
konkursu.*

Jak co roku konkurs „Bezpieczne gospodarstwo rolne” został zorganizowany wspólnie z Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zachodniopomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, Zachodniopomorską Izłą Rolniczą, Zachodniopomorskim Urzędem Wojewódzkim oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego. Konkurs przebiegał w dwóch etapach: regionalnym oraz wojewódzkim. 10 właścicieli gospodarstw rolnych, w trakcie wizytacji Komisji Konkursowej ocenianych było pod kątem m.in. stanu technicznego budynków, maszyn, narzędzi i instalacji elektrycznej, ogólnej estetyki gospodarstwa, sposobów przechowywania środków chemicznych oraz zabezpieczenia kanałów technologicznych. Rozstrzygnięcie miało miejsce na XXXV Targach Rolnych AGRO POMERANIA 2023 w Barzkowicach.

Konkurs „Poznaj swoje prawa w pracy” skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych, biorących udział w programie edukacyjnym „Kultura bezpieczeństwa”. Zachodniopomorski - regionalny etap konkursu odbył się 9 marca 2023 r. na Uniwersytecie Szczecińskim Wydziale Prawa i Administracji.

*fot.
Uczestnicy konkursu
rozwiązujący test.*

Uczestnicy rozwiązywali test jednokrotnego wyboru, składający się z 35 zamkniętych pytań. Jurorami byli: Okręgowy Inspektor Pracy w Szczecinie Konrad Pachciarek, dr Mikołaj Ryłski – adiunkt WPiA US specjalizujący się w szeroko pojętym prawie pracy, a także nadinspektorzy pracy: Karolina Zysk i Maciej Kwiatkowski. W konkursie udział wzięło 57 uczniów z 29 szkół ponadpodstawowych województwa zachodniopomorskiego.

„Bezpiecznie od startu” to konkurs popularyzujący wiedzę z przepisów prawa pracy, w tym również tych dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy. Adresowany jest do uczniów, którzy w trakcie nauki zawodu w szkołach, odbywają praktyczną naukę zawodu w zakładach rzemieślniczych. Etap regionalny odbył się 18 października w Zespole Szkół Rzemieślniczych w Szczecinie i wzięło w nim udział 9 uczestników.

5.3. UROCZYSTE PODSUMOWANIE PROGRAMÓW PREWENCYJNYCH I KONKURSÓW

16 listopada odbyło się uroczyste podsumowanie działalności prewencyjno-promocyjnej Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie w Pałacu Młodzieży w Szczecinie. W uroczystości udział wzięło ponad 100 przedstawicieli instytucji państwowych, związków zawodowych, stowarzyszeń oraz pracodawców. Podczas uroczystości wyróżniono osoby biorące udział w trzech programach prewencyjnych („Zdobądź Dyplom PIP”, „Efektywne zarządzanie ryzykiem zawodowym” oraz „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom w miejscu pracy”) i trzech konkursach („Pracodawca Organizator Pracy Bezpiecznej”, „Buduj bezpiecznie” oraz „Najaktywniejszy społeczny inspektor pracy”) organizowanych przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie. Oprawę artystyczną (wokaliści, instrumentalni, tancerze) zapewnili podopieczni Pałacu Młodzieży.

*fot.
Kierownictwo OIP wraz
z uczestnikami programów
prewencyjnych i konkursów
organizowanych w 2023 r.*

5.4. DYŻURY EKSPERCKIE

W roku 2023 ważny aspekt działań promocyjnych stanowiły dyżury eksperckie. Zapoczątkowany został cykl dyżurów eksperckich w małych miejscowościach – „Zapytaj inspektora pracy”. Dzięki temu z porad z zakresu prawa pracy skorzystali mieszkańcy Łobza,

Widuchowej, Bań, Karlina i Tychowa. Ponadto inspektorzy pracy wspierali branżowymi poradami prawnymi pracodawców i inne osoby zainteresowane tematyką.

**ZAPYTAJ
INSPEKTORA
PRACY**

**BEZPŁATNE PORADY
Z ZAKRESU PRAWA PRACY**

CZWARTEK | **GODZINA**
11 MAJA | 12:30-14:30

**URZĄD MIEJSKI
W ŁOBZIE**

NIEPODLEGŁOŚCI 13
91 397 40 01

Piotr Łęcki
Inspektor Pracy
w Okręgowym Inspektoracie Pracy w
Szczecinie

 PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY
OKRĘGOWY INSPEKTORAT PRACY W SZCZECINIE

*fot.
Plakat promujący dyżur
ekspertki z cyklu „Zapytaj
inspektora pracy”.*

6

PODSUMOWANIE

Działalność Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie w roku 2023 koncentrowała się na czynnościach kontrolnych, nadzorczych, prewencyjnych oraz promocji prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, zapisanych w harmonogramie zadań Urzędu opartym na programie działania Państwowej Inspekcji Pracy, zaopiniowanym przez Radę Ochrony Pracy. Wszystkie zaplanowane działania zostały wykonane.

Działalność kontrolną Państwowej Inspekcji Pracy należy uznać za rozproszoną w kontekście różnorodnych podmiotów i zagadnień, które podlegają jej kontroli i nadzorowi, stąd też w wielu przypadkach wiedza pozyskana z niewielkiej liczby kontroli w danym obszarze pozwala jedynie na zasygnalizowanie występujących problemów lub sformułowanie tylko ogólnych wniosków.

Jednym z najważniejszych wydarzeń w dziedzinie prawa pracy była nowelizacja Kodeksu pracy, która weszła w życie 7 i 26 kwietnia 2023 r. Przyniosła ona wiele zmian, zwłaszcza w zakresie uprawnień pracowników – rodziców i ich rodzin. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż ustawodawca ustalił brak możliwości przeniesienia 9 tygodni urlopu rodzicielskiego na drugiego rodzica, co miało na celu poprawę równości płci na gruncie prawa pracy i zachęcenie pracowników do wzmocnienia więzi z rodziną. Pracownicy – rodzice dzieci do 8 roku życia otrzymali możliwość elastycznej organizacji pracy, a także zostali objęci zakazem wykonywania pracy w godzinach nadliczbowych i nocnych bez ich zgody (wcześniej dotyczyło to jedynie rodziców dzieci do 4 roku życia).

Dodatkowo wprowadzone zostały urlopy: urlop opiekuńczy oraz zwolnienie od pracy z powodu działania siły wyższej. Nowelizacja wzmocniła ochronę pracowników przed zwolnieniem, wprowadziła nowe obowiązki informacyjne w zakresie umów o pracę, a także ostatecznie uregulowała zagadnienie pracy zdalnej. W związku z dużymi zmianami zapisów Kodeksu pracy, Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie prowadził szerokie działania prewencyjne i organizował szkolenia z nowelizacji przepisów, zarówno w formie stacjonarnej, jak i on-line. Szkolenia prowadzili pracownicy Sekcji Prawnej, skupiając się na edukowaniu pracodawców i pracowników nie tylko w kwestii nowych uprawnień pracowniczych, ale i całkowicie nowych regulacji dotyczących pracy zdalnej i kontroli trzeźwości.

Wyżej wymienione zmiany przepisów prawa pracy spowodowały zwiększoną konieczność kontroli, które swoim przedmiotem obejmowały znowelizowane zagadnienia. Dlatego inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie prowadzili kontrole, których celem była ocena stanu przestrzegania przez pracodawców przepisów dotyczących m.in. wykonywania pracy w formie zdalnej. Największą liczbę nieprawidłowości odnotowano w zakresie ustalania zasad pracy zdalnej, tj. ustalenia porozumienia/regulaminu pracy zdalnej i dokonania wymaganych uzgodnień z przedstawicielami pracowników/organizacjami związkowymi. Kontrolą objęto również programy szkoleń, stwierdzając w jednym przypadku brak uwzględnienia w programie szkolenia okresowego bhp zagadnień związanych z wykonywaniem pracy zdalnej. Zaledwie w jednym przypadku stwierdzono brak przeszkolenia wstępnego w dziedzinie bhp pracownika wykonującego pracę w formie zdalnej. Inspektorzy pracy nie wszczynali postępowania w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika.

Pomimo jasno określonego procesu powierzania pracy obcokrajowcom, pracodawcy nadal mierzyli się z wątpliwościami dotyczącymi realizacji obowiązku powiadomienia właściwego urzędu pracy w określonym przepisami terminie. W związku z trwającą wojną na terenie Ukrainy wzrosła liczba zagranicznych pracowników – obywateli ukraińskich. Stanowili oni niemal 84% cudzoziemców, którzy wykonywali pracę w podmiotach kontrolowanych. Pozytywnym jawi się fakt, że w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się liczba kontroli

prowadzonych na podstawie skargi cudzoziemców, co świadczyć może o większej świadomości prawnej w zakresie uprawnień związanych z pracą zarobkową tej grupy.

Coraz popularniejszą formą legalizacji pracy cudzoziemca jest powiadomienie o powierzeniu pracy obywatelowi Ukrainy. Dokument ten został zidentyfikowany w o 367% przypadkach więcej w porównaniu do roku 2022, co może potwierdzać pozytywny odbiór pracodawców takiego rozwiązania legislacyjnego. Choć stwierdzono, że cudzoziemcy objęci kontrolą przebywali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nielegalnie tylko w dwóch przypadkach, to ustalono przypadki wykonywania pracy na podstawie dokumentów pobytowych nieuprawniających do świadczenia pracy oraz wykonywania pracy w sytuacji braku odpowiedniego zezwolenia. Pomimo stwierdzenia nielegalnego wykonywania pracy w kilkuset przypadkach, optymizmem napawa fakt spadku tej liczby w stosunku do roku poprzedniego. Częstymi naruszeniami ze strony pracodawcy były: powierzanie pracy na warunkach co do zasady gorszych niż wynikających z dokumentów legalizujących pracę, zawieranie umów o pracę w formie ustnej, niewypłacanie należnego wynagrodzenia i innych świadczeń przysługujących pracownikom.

Z kolei w odniesieniu do badania zagadnienia legalności zatrudnienia i wykonywania innej pracy zarobkowej przez obywateli polskich, podczas kontroli stwierdzono w głównej mierze takie nieprawidłowości jak: zawieranie umowy cywilnoprawnej w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 Kodeksu pracy powinna być zawarta umowa o pracę, zaniechanie lub nieterminowe potwierdzanie na piśmie rodzaju i warunków w umowie o pracę, nieinformowanie pracowników o warunkach zatrudnienia, a także niedopełnianie obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy lub nieopłacanie ich w przewidzianym przepisami terminie. Z zebranych przez inspektorów pracy danych wynika, że zjawisko nielegalnego zatrudniania pracowników jest najpowszechniejsze wśród przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie: zakwaterowania i usług gastronomicznych, handlu i naprawy oraz budownictwa. Ogólnie jednak odnotowano spadek nielegalnego zatrudnienia w zakładach pracy, a także zachowanie na podobnej liczbie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, co może wynikać z utrzymującej się dobrej koniunktury gospodarczej.

W zakresie realizacji zadań w przedmiocie kontroli działalności agencji zatrudnienia potwierdzono występowanie naruszeń przepisów w analogicznym stopniu co w latach poprzednich. Kontrole wykazały brak orientacji i poszanowania co do obowiązujących przepisów. Dodatkowo, zauważono niepokojącą praktykę kierujących podmiotami kontrolowanymi, polegającą na wykorzystywaniu niedoskonałości niektórych rozwiązań prawnych.

Co do kontroli obejmujących swoim przedmiotem prawną ochronę pracy, najczęstsze nieprawidłowości pojawiały się w zakresie wynagrodzeń i czasu pracy. Uchybienia najczęściej dotyczyły nienaliczenia i niewypłacenia wynagrodzenia oraz dodatków za pracę w godzinach nadliczbowych bądź pracy w tej samej dobie pracowniczej, nieterminowej wypłaty wynagrodzenia za pracę, niewypłacania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w dacie ustania stosunku pracy, zaniżenia wynagrodzeń bądź ich wypłaty w nieprawidłowej wysokości. Najczęstsze nieprawidłowości w zakresie czasu pracy dotyczyły nieustalenia systemów i rozkładów czasu pracy oraz przyjętych okresów rozliczeniowych w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie pracy albo w obwieszczeniu, nieinformowania pracowników o obowiązującym ich rozkładzie czasu pracy, nieprzestrzegania przepisów prawa pracy dotyczących zatrudniania pracowników w granicach dopuszczalnej liczby godzin nadliczbowych przeciętnie w tygodniu oraz w roku

kalendaryzowym, niezapewnienia pracownikom w każdej dobie prawa do nieprzerwanego, co najmniej 11-godzinnego odpoczynku oraz 35 godzin odpoczynku tygodniowego.

W związku z natężeniem ruchu turystycznego w miejscowościach zlokalizowanych na obszarach nadbałtyckich województwa zachodniopomorskiego w okresie od maja do września podejmowane są zwiększone działania kontrolno-nadzorcze. Ich celem jest ustalenie stanu faktycznego w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących legalności zatrudnienia, podstawowych zagadnień z zakresu prawnej ochrony pracy oraz elementarnych zagadnień z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Warty wspomnienia jest fakt, iż analogicznie jak w latach ubiegłych, na terenach nadmorskich uczniowie i studenci stanowili najwyższy odsetek osób wykonujących pracę zarobkową na podstawie umów zlecenia. Jest to spowodowane tym, że osoby do ukończenia 26 roku życia nie podlegają zgłoszeniu do ubezpieczenia społecznego oraz korzystają z ulgi podatkowej, co ma istotny wpływ na koszty pracy i wysokość wypłacanego wynagrodzenia. Drugą najliczniejszą grupą pracowników wykonującą pracę w pasie nadmorskim są cudzoziemcy, a zwłaszcza obywatele Ukrainy. Najwięcej kontroli przeprowadzono w sektorach gospodarki, w których przewidywano wysokie ryzyko wystąpienia naruszeń prawa, tj. w podmiotach prowadzących działalność w zakresie restauracji i punktów gastronomicznych, zakwaterowania, handlu hurtowego i detalicznego, przetwórstwa przemysłowego. Efektem przeprowadzonych kontroli była poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy osób świadczących pracę w kontrolowanych podmiotach, a także wypłacenie zaległego wynagrodzenia za pracę oraz wyrównanie zaniżonej kwoty z tytułu minimalnego wynagrodzenia dla zleceniobiorców.

Ze względu na zagrożenia o charakterze publicznym, inspektorzy pracy podejmowali działania interwencyjne dotyczące bezpieczeństwa pracowników oraz osób postronnych. Zgłoszenia te dotyczyły szeregu sytuacji stwarzających bezpośrednio zagrożenie życia lub zdrowia w związku z wykonywanymi pracami. Związane były głównie z pracami budowlanymi i polegały w szczególności na braku wyposażenia zatrudnionych osób w środki ochrony indywidualnej, braku zabezpieczenia balustradami stanowisk pracy, nieprawidłowym wykonaniu rusztowań i pomostów roboczych oraz braku zabezpieczenia stref niebezpiecznych. Działania podjęte w następstwie interwencji przyczyniły się niewątpliwie do poprawy bezpieczeństwa pracowników oraz osób postronnych, które mogły znaleźć się w obrębie prowadzonych prac.

Następną istotną kwestią jest przeprowadzanie przez Państwową Inspekcję Pracy pierwszej kontroli o charakterze instruktażowym, która obejmuje mikroprzedsiębiorstwa oraz małe zakłady pracy. Takie działania mają na celu wyeliminowanie uchybień związanych z brakiem znajomości prawa pracy oraz zapewnienie przestrzegania zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w przyszłości. Podczas kontroli ujawnione zostały nieprawidłowości dotyczące między innymi: nieustalenia obwieszczenia o obowiązującym systemie i rozkładzie czasu pracy, nieprowadzenia ewidencji czasu pracy, nieterminowego wypłacania wynagrodzenia za pracę oraz planowania z góry pracy w godzinach nadliczbowych. Podjęcie działań przez inspektorów pracy spowodowało poprawę przestrzegania przepisów prawa pracy poprzez udzielenie pracodawcom niezbędnych informacji na temat organizacji pracy w poszczególnych zakładach.

Z kolei wypadki przy pracy powstawały w głównej mierze z powodu niezapewnienia pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz nieprzestrzegania przez nich podstawowych zasad bezpieczeństwa. Korelacja pomiędzy tymi dwoma zależnościami stwarza zawsze niebezpieczne sytuacje, które skutkują nierzadko ciężkim lub śmiertelnym wypadkiem przy pracy. W 2023 r. do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie

zgłoszono 244 zdarzeń wypadkowych. Poszkodowanych zostało 260 osób, w tym 34 poniosło śmierć, a 42 doznało ciężkich obrażeń ciała. Taka skala zjawiska uwydatnia jak bardzo ważne jest przestrzeganie przez pracowników oraz pracodawców zasad bezpiecznych oraz higienicznych warunków pracy.

Niezwykle ważną częścią działalności Państwowej Inspekcji Pracy jest podejmowanie wielu czynności w zakresie prewencji oraz promocji związanej z przestrzeganiem norm prawa pracy oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Zadania te obejmują szeroki katalog akcji mających na celu kompleksowe informowanie oraz edukację pracowników i pracodawców. W obecnym czasie wiele przedsięwzięć zostało podjętych w formie hybrydowej, w związku z czym zasięg realnego działania Państwowej Inspekcji Pracy został znacznie rozszerzony o nowe grono odbiorców.

W 2023 r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie zrealizował kilka obszernych programów prewencyjnych, których głównym celem było podniesienie poziomu świadomości odbiorców w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz prawnej ochrony pracy. Kluczową intencją tych zadań jest zapobieżenie powstawania wszelkich zagrożeń dla życia i zdrowia pracowników. Należy zaznaczyć, że wykrycie potencjalnego ryzyka w odpowiednim czasie może uchronić poszczególne osoby od grożącego niebezpieczeństwa. Realizacja powyższych programów odbywała się w formie profesjonalnych szkoleń przeprowadzanych przez ekspertów zajmujących się poszczególną tematyką. Poruszane tematy obejmowały w szczególności zasady szacowania ryzyka zawodowego, identyfikację zagrożeń w zakładach pracy oraz podejmowanie działań na rzecz eliminacji wypadków przy pracy. Pracodawcy, którzy zdecydowali się na uczestnictwo w poszczególnych programach otrzymali, oprócz solidnej dawki wiedzy, stosowne zaświadczenia o pozytywnym ukończeniu szkolenia. Kolejne zagadnienia podejmowane były w związku z bezpieczeństwem i higieną pracy podczas wykonywania robót budowlanych. Miało to na celu podniesienie bezpieczeństwa w przedsiębiorstwach budowlanych poprzez przeprowadzanie wszelkich prac niebezpiecznych w zgodności z obowiązującymi przepisami prawa. Kolejnym istotnym elementem jest również przeprowadzanie kampanii informacyjnych, których głównym zadaniem było zwiększenie świadomości na temat prawnej ochrony pracy. Uczestnikami tych działań byli uczniowie szkół ponadpodstawowych i studenci oraz pracownicy i pracodawcy. Podczas realizacji szkoleń niezwykle ważnym zagadnieniem była obszerna nowelizacja Kodeksu pracy wprowadzona w 2023 r. Pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie rozjaśnili wiele aspektów nowych regulacji prawnych takich jak wprowadzenie pracy zdalnej, rodzaje nowych zwolnień od pracy oraz rozszerzenie uprawnień związanych z rodzicielstwem. Ponadto kontynuowane były działania o charakterze informacyjnym oraz prewencyjnym w stosunku do cudzoziemców, którzy przebywają i podejmują pracę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w związku z trwającym konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy.

Istotnym elementem działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie jest również współpraca z innymi podmiotami oraz mediami. W 2023 r. Okręgowy Inspektor Pracy, rzecznik prasowy OIP oraz inni przedstawiciele urzędu udzielili wielu wywiadów oraz przekazali mediom szereg informacji dotyczących w szczególności legalności zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy w budownictwie, prewencyjnej kontroli trzeźwości pracowników oraz wypadków przy pracy. Informacje te zostały przekazane mediom na poziomie regionalnym oraz ogólnopolskim. W ramach działalności prewencyjno – informacyjnej Państwowa Inspekcja Pracy organizowała konkursy, które promowały wysoki poziom bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia pracowników. Rywalizacja pracodawców miała na celu zwiększenie poziomu przestrzegania przepisów prawa pracy oraz nagrodzenie

pracodawców, którzy dbają najlepiej o kwestie bezpieczeństwa w swoich zakładach pracy. Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie organizował też konkursy wśród uczniów szkół ponadpodstawowych. Miały one na celu popularyzację wiedzy z zakresu przepisów prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. Podczas uroczystego podsumowania działalności prewencyjno – promocyjnej Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie, które odbyło się w Pałacu Młodzieży w Szczecinie, nagrodzono pracodawców uczestniczących w programach prewencyjnych oraz konkursach. W uroczystości wzięło udział ponad 100 osób - przedstawiciele instytucji państwowych, związków zawodowych, stowarzyszeń oraz pracodawców.

Należy zaznaczyć, że ilość naruszeń prawa pracy przez pracodawców kreowała się niezmiennie na wysokim poziomie, na co wskazuje spora liczba składanych skarg pracowniczych. W głównej mierze dotyczyły one niewypłacenia lub bezpodstawnego obniżenia wynagrodzenia za pracę oraz nieprawidłowości w obrębie stosunku pracy. Warto zwrócić uwagę na fakt, że z roku na rok pracodawcy oraz pracownicy są coraz bardziej zainteresowani bezpłatnymi poradami prawnymi z zakresu prawa pracy. Stanowią one dla wielu podmiotów cenną informację i pozwalają na prawidłowe stosowanie norm prawa pracy. Podnoszą one również świadomość społeczną o obowiązujących regulacjach oraz prowadzą do polepszenia ogólnej sytuacji pracowników.

W związku z szeroką skalą naruszeń norm prawa pracy, które mają bezpośredni wpływ na życie i zdrowie pracowników, Państwowa Inspekcja Pracy zobowiązana jest do prowadzenia wszechstronnego nadzoru oraz kontroli pracodawców. Jedynie takie wielopłaszczyznowe działania mogą doprowadzić do prawidłowego przestrzegania prawa pracy oraz zapewnić pracownikom powszechne bezpieczeństwo. Mając na uwadze dotychczasowe działania Państwowej Inspekcji Pracy należy stwierdzić, że jej starania mają wymierny skutek i wpływają korzystnie zarówno na pracodawców, jak i na pracowników.

7

ZAŁĄCZNIKI

**Podstawowe dane statystyczne z działalności
Okręgowego Inspektoratu Pracy w Szczecinie w 2023 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Liczba kontroli wykonanych	2827
2.	Skontrolowane zakłady	2316
3.	Liczba pracujących w skontrolowanych zakładach	143 197
4.	Liczba decyzji wydanych ogółem, w tym:	7332
	- płacowych	147
	- bhp, w tym:	7 185
	- ujętych w nakazach na piśmie	4 222
	- wpisanych do dziennika budowy	0
	- ustnych	2959
	- zakazu prac	4
5.	Liczba decyzji wstrzymania pracy	219
6.	Liczba pracowników, których dotyczyło wstrzymanie prac	462
7.	Liczba decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn	396
8.	Liczba pracowników wstrzymania eksploatacji maszyn	1805
9.	Liczba decyzji skierowania pracowników do innych prac	68
10.	Liczba pracowników skierowanych do innych prac	117
11.	Liczba wystąpień	1982
12.	Liczba wniosków w wystąpieniach	10 182
13.	Liczba wniosków do sądu	56
14.	Liczba wykroczeń we wnioskach do sądu	229
15.	Liczba mandatów	605
16.	Liczba wykroczeń w mandatach	1427
17.	Kwota grzywny ogółem, w złotych	715 600
18.	Liczba środków wychowawczych	497
19.	Liczba wykroczeń objętych środkami wychowawczymi	867
20.	Liczba zawiadomień prokuratury	54
21.	Liczba orzeczeń o dopuszczeniu statków do eksploatacji	25
22.	Liczba upomnień	42
23.	Liczba poleceń	581

Źródło – opracowanie własne

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Problemy najczęściej zgłaszane w skargach (według tematów).....	14
Wykres 2. Tematyka porad prawnych.....	17
Wykres 3. Liczba wypadków i poszkodowanych zgłoszonych do OIP w Szczecinie w latach 2021-2023 (wypadki zaistniałe w danym roku kalendarzowym od 1 stycznia do 31 grudnia).....	21
Wykres 4. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości na budowach objętych wzmożonym nadzorem.	27
Wykres 5. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości przy wykonywaniu robót budowlanych nieobjętych wzmożonym nadzorem.....	30
Wykres 6. Główne nieprawidłowości i zagrożenia publiczne stwierdzone podczas 96 kontroli przeprowadzonych w 2023 r.	34